

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допускається до захисту
Зав. кафедри міжнародних економічних відносин
І.М. Грабинський
«_____» _____ 2022 р.

Занько Лук'яна Зіновіївна

**ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ САНКЦІЙ ПРОТИ КРАЇНИ АГРЕСОРА ДЛЯ
КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС**

Магістерська робота

Спеціальність 292 – Міжнародні економічні відносини (освітньо-професійна
програма – «Міжнародний менеджмент»)

Науковий керівник:
доцент кафедри міжнародних
економічних відносин
Федунь Юрій Богодарович

Зміст

Вступ	3
1 Санкції, причини і мета застосування	5
• 1.1 Економічні санкції	5
• 1.2 Причини невдалого застосування санкцій	12
• 1.3 Наслідки санкцій очікувані і реальні	15
2 Санкції застосовані Європейським Союзом і їх наслідки для країн членів	30
• 2.1 Санкції застосовані до країни агресора	30
• 2.2 Наслідки санкцій для ЄС	45
• 2.3 Дії застосовані для мінімізації наслідків санкцій	52
3 Наслідки введених санкцій для інших країн	64
• 3.1 Вплив санкції проти Росії на світовий порядок	64
• 3,2 Які санкції ввела Україна і їхній вплив на неї	65
• 3.3 Наслідки санкцій для Росії	69
Висновки	82
Список використаних джерел	85
Додатки.....	95

ВСТУП

У міжнародних відносинах все частіше застосовуються економічні санкції. Дослідження наслідків санкцій зростають і вже охоплюють багато питань і сфер. Однак наше розуміння різних впливів санкцій на різних суб'єктів (включаючи об'єкти, відправників санкцій, інші держави, окремих осіб, групи та системи) залишається обмеженим через фрагментацію існуючих досліджень за різними підходами чи підтемами.

Актуальність теми

Тема є однією із найактуальніших на даний момент. Адже ми маємо розуміти що від санкцій застосованих до країни агресорів страждає не тільки підсанкційна країна а й країна що їх накладає. У своїй роботі ми розглянули період з 2014 року в середньому по Європейському Союзі і по кожній країні-члені союзу, а також як санкції впливають на країну агресора. Також розглянуто думки провідних економістів з різних країн про наслідки кожного з пакетів, передумови застосування санкцій, і звичайно можливі варіанти подальшого розвитку подій

Мета роботи

Показати чи мало вплив м'яке застосування економічних санкцій до країни терориста і зробити прогноз наслідків активних санкцій що були застосовані з початку повномасштабного вторгнення. А також показати вплив санкцій на країни члени ЄС

Об'єкт

Об'єктом дослідження є економіка країн членів ЄС а також економіка країни агресора

Структура дослідження

У першому розділі ми розглянемо що таке економічні санкції їх вплив а також розглянемо їх плюси і мінуси

У другому розділі знаходяться дані щодо того які санкції були застосовані ЄС а також вплив санкцій на Європейський союз і можливі варіанти зменшення наслідків санкцій.

У третьому розділі розповідається про те як санкції впливають на інший світ, які санкції були застосовані Україною і який їх вплив на нашу країну, а також ми розглянемо наслідки санкцій на росію.

У роботі ми розглянемо вплив кожного з пакетів санкцій проти країни

Анексія Криму Росією та подальші санкції збіглися з різким зростанням цін на нафту, в результаті якого ціна найважливішого російського експорту впала майже вдвічі. Обидва внесли свій внесок у рецесію в Росії, але, враховуючи їх збіг, важко розрізнити внесок кожного. Контрсанкції, які Росія запровадила у відповідь, мали лише дуже обмежений вплив, імовірно, завдали шкоди російським споживачам більше, ніж європейським експортерам, через невелику актуальність російського ринку для ЄС.

Ми повинні розуміти що на тлі вторгнення країни Заходу розглядають різні види санкцій проти Росії. Будь-які нові санкції будуть доповнювати ті, що є прийняті на даний момент включаючи санкції які Захід запровадив після анексії Криму Росією. Частково через санкції застосовані до 2022 російська економіка пережила втрачене десятиліття. Росія накопичила резерви та зменшила свою залежність від долара, але її економіка залишається сильно залежною від експорту викопного палива, а Європейський Союз є її найважливішим торговим партнером. Незважаючи на зусилля Росії щодо підвищення стійкості проти подальших фінансових санкцій, беспрецедентні заходи, які зараз обговорюються, матимуть значний вплив на російську економіку. Тим часом різні країни ЄС постраждали від санкцій різною мірою

РОЗДІЛ 1 Санкції, причини і мета застосування

1.1 Економічні санкції

«економічні санкції» — це «навмисна відмова від звичайних торговельних або фінансових відносин». за наказом державної, наднаціональної чи міжнародної урядової організації («відправник») від будь-якої держави, піддержавної групи, організації чи особи («ціль») з метою зміни певної фактичної чи загрозової політичної політики чи поведінки цієї цілі.

На це можна негайно заперечити, що не всі економічні санкції мають на меті змінити фактичну політичну політику або поведінку, яка існує під загрозою; вони можуть, наприклад, бути спрямовані на вираження несхвалення або на накладення карного покарання. Це може бути так. Однак автори, які застосовують принципи справедливої війни до економічних санкцій, зосереджуються саме на санкціях, які мають на меті змінити неприйнятну політичну політику чи поведінку. Тому я обмежую свій аналіз такими видами економічних санкцій.

У моєму визначенні також має бути зрозуміло, що економічні санкції (у моєму розумінні) — це не просто припинення торгівлі; це припинення торгівлі з певними цілями. Держава може наказати припинити торгівлю з багатьох причин і з багатьма цілями. Держава А може підозрювати, що яловичина, яку експортує держава Б, заражена коров'ячим сказом, і тому відмовитися імпортувати яловичину з цієї держави. Це відмова від торгівлі за станом здоров'я. Це не економічна санкція. Так само уявіть, що держава А інвестувала кошти в державу Б, банківська система якої більше не вважається стабільною. Держава А може наказати вилучити кошти, турбуючись про їх безпеку. Це не економічна санкція. Щоб бути економічною санкцією (у моєму розумінні), припинення торгівлі повинно мати на меті змінити певну фактичну чи загрозову політичну політику чи поведінку об'єкта.

Загалом кажучи, існує два механізми, за допомогою яких відправник може використовувати економічні санкції, щоб змінити поведінку об'єкта: прямий механізм і непрямий механізм. [57]

«Прямі» економічні санкції мають на меті безпосередньо змінити небажану поведінку, позбавляючи ціль ресурсів, необхідних для її досягнення. Наприклад, якщо неприйнятною поведінкою держави є її швидка мілітаризація та агресивна позиція щодо сусідів; Прямі економічні санкції можуть мати форму відмови постачати зброю, військову допомогу, військові технології, нафту, кредити або будь-які інші ресурси, які могли б сприяти мілітаризації.

«Непрямі» економічні санкції, навпаки, спрямовані на те, щоб змусити ціль змінити неприйнятну поведінку. Непрямі санкції накладаються з явною чи неявною пропозицією: «змінить свою неприйнятну поведінку, і ми знімемо санкції». Відправник сподівається, що ціль проведе аналіз витрат і вигод і вирішить, що краще виконати бажання відправника, ніж продовжувати неприйнятну поведінку. Якщо мішенню є держава, і її громадяни, і її уряд зазнають тиску, щоб змінити неприйнятну політику. Для громадян цільової держави, економічні санкції спричиняють нові витрати на будь-яку подальшу підтримку (або мовчазну згоду) неприйнятною політики цільового уряду. Кожен громадянин цільової держави повинен оцінити, чи чисті вигоди від продовження підтримки/мовчазної згоди на неприйнятну політику переважають чисті вигоди від припинення своєї підтримки або активного протесту проти неї. Відправник сподівається, що вони дійдуть висновку, що відкликання своєї підтримки чи активний протест є їхнім найкращим варіантом і що це змусить уряд змінити свою політику чи поведінку, щоб уникнути ризику втрати влади. Таким чином, економічні санкції мають на меті перетворити громадян цільових держав на агентів відправника — на громадян чиниться тиск, щоб вони вимагали, щоб їхній уряд виконував бажання відправника, а не їхні власні. Якщо стратегія вдається, вони фактично «призвані» до справи відправника. Уряд, з іншого боку, повинен оцінити, чи чисті вигоди від продовження неприйнятною політики в умовах економічних труднощів, протестів і ризику втрати влади переважають чисті вигоди від відмови від неї. Знову ж таки, відправник сподівається, що цільовий уряд вирішить, що найкращим варіантом є відмова від неприйнятною політики.[56]

Непрямі економічні санкції можуть приймати різні форми. Комплексні економічні санкції (відмова купувати/продавати будь-які товари/послуги) можуть діяти з непрямим механізмом: метою буде завдати шкоди економіці як засіб тиску на громадян та/або уряд, щоб вони змінили неприйнятну політику. Припинення торгівлі певними товарами, наприклад, нафтою, деревиною чи навіть предметами розкоші, може зробити подібну роботу. Подібним чином замороження активів урядовців може змусити їх змінити політику.

Варто провести останнє розрізнення між тим, що я називатиму «колективними» економічними санкціями, і тими, що відомі як «цільові» або «розумні» економічні санкції. Колективні економічні санкції – це санкції, спрямовані на заподіяння шкоди економіці держави в цілому. Колективні санкції завдають шкоди кожному в державі, хто бере участь у цій економіці в хоч і обмежених можливостях. Цільові економічні санкції спрямовані вужче, наприклад, на військові постачання чи особисті активи урядовців. [54]

Економічні санкції та принципи справедливої війни

Теорія справедливої війни поділяється на дві частини: право війни, яка встановлює принципи, яких необхідно дотримуватися, щоб вдатися до війни, і право війни, яка встановлює принципи, яких слід дотримуватися під час війни, щоб вона була просто. (Останнє доповнення, право війни, визначає принципи, яких слід дотримуватися після війни, але в основному ігнорується тими авторами, які зосереджуються на економічних санкціях, тому я не розглядаю його тут.) Усі автори використовують ортодоксальне тлумачення принципів справедливої війни, тому я викладаю нижче ортодоксальне тлумачення, зауважуючи будь-які відхилення, які вони роблять. Зверніть увагу, що автори лише детально обговорюють принципи, які вони вважають найбільш цікавими щодо економічних санкцій, хоча вони, здається, вважають, що всі принципи застосовуються. [45]

Шість принципів право війни застосовуються до санкцій таким чином:

1. Справедлива причина : в ортодоксальній теорії справедливої війни справедлива причина для війни обмежується (1) захистом від агресії (фактичної чи

неминучої) і (2) гуманітарним втручанням у крайніх випадках. Вінклер в основному ортодоксальний у цьому питанні, хоча він допускає, що санкції також є справедливою причиною для санкцій. Амстутц також, здається, в основному відповідає цьому, заявляючи, що справедлива причина може включати «сприяння миру між державами, але це також може включати сприяння людській гідності в державах, коли режими систематично зловживають основними правами». Подібним чином Ерлі та Шульцке стверджують, що «ми маємо очікувати, що [санкції] відповідатимуть тим самим стандартам, що й військова сила...якщо санкції допустимі, то лише тоді, коли вони використовуються для захисту від агресорів».

2. Пропорційність : Що стосується війни, то шкода, яку передбачувано завдадуть економічні санкції, не повинна бути непропорційною користі від досягнення справедливої справи.

3. Правильний намір : Що стосується війни, намір відправника повинен полягати в досягненні справедливої справи.

4. Законна влада : Що стосується війни, рішення про запровадження економічних санкцій має приймати законна влада. У ортодоксальній теорії справедливої війни існує презумпція, що уряди всіх держав є законними органами влади. Цікаво, що Amstutz стверджує, що ця умова не застосовується до економічних санкцій (я розглядаю цей пункт у п'ятому розділі).

5. «Передостанній» засіб: Теорія справедливої війни вимагає, щоб війна була останнім заходом . Очевидно, що економічні санкції також не можуть бути «останнім заходом». Amstutz вимагає, щоб санкціям передували «інструменти меншого примусу».

6. Розумні шанси на успіх : Що стосується війни, має бути розумна перспектива того, що економічні санкції досягнуть своїх цілей.[44]

Право війни, нагадаємо, визначає принципи, яких необхідно дотримуватися під час війни. Відповідно до принципів *in bello* , індивідуальні акти війни мають бути необхідними, дискримінаційними та пропорційними. Однак у випадку економічних санкцій немає окремих епізодів санкцій протягом періоду економічних санкцій, які

схожі на окремі воєнні дії (що не означає, що санкції не можна «налаштувати» після їх запровадження). Можливо, тому автори економічних санкцій взагалі ігнорують вимоги *in bello* щодо необхідності та пропорційності. Вони враховують принцип дискримінації *in bello*. Однак вони розглядають принцип дискримінації як принцип *ad bellum* (те, що слід розглянути перед застосуванням санкцій). Імовірно, це тому, що певною мірою можна передбачити, що певні санкції завдадуть шкоди невинним людям, ще до того, як їх буде введено. Наприклад, перед запровадженням розумно передбачити, що колективні санкції певною мірою завдадуть шкоди кожному, хто бере участь в економіці цільової держави.[47]

Дискримінація : Нападники повинні розрізняти два класи людей на війні: комбатантів і некомбатантів. Відповідно до цього принципу комбатанти можуть бути безпосередньо атаковані, а некомбатанти – ні (хоча може бути дозволено завдавати шкоди некомбатантам як ненавмисний побічний ефект нападу на комбатантів відповідно до доктрини подвійного ефекту).

Що стосується економічних санкцій, то відмінність між комбатантами та некомбатантами зазвичай не проводиться, оскільки це може бути недоречним. Натомість Пірс стверджує, що саме ті, хто несе причинну відповідальність за неприйнятну політику, можуть бути безпосередньо мішенню економічних санкцій. Вінклер стверджує, що це ті, хто «планує та проводить» політику і для Амстуга це «уряд та еліти, які його підтримують». Гордон менш чітко говорить про те, хто може стати безпосередньою мішенню, але вона чітко розуміє, хто, на її думку, не може: «ті, хто найменше здатний захистити себе, хто представляє найменшу військову загрозу, хто найменше впливає на політику та військові рішення, і які є найбільш уразливими». Ерлі та Шульцке висловлюються дещо розпливчасто, інколи посиляючись на «цивільних осіб», «невинне населення» та «пересічних громадян».[65]

Результатом є сім необхідних і разом достатніх умов для морально допустимого застосування економічних санкцій. Якщо будь-яка з цих умов не виконується, економічні санкції є морально неприпустимими.

Усі автори погоджуються, що колективні економічні санкції обов'язково є морально неприпустимими, оскільки вони не дискримінують тих, хто може бути мішенню безпосередньо, і тих, хто не може. Однак вони визнають, що цілеспрямовані санкції іноді можуть відповідати критеріям справедливої війни і є морально допустимими за таких обставин. Проте зауважте, що Ерлі та Шульцке, на відміну від інших авторів, дуже песимістично налаштовані щодо того, що будь-які цільові епізоди санкцій насправді відповідають критеріям.[62]

Як діють економічні санкції

Економічні санкції – це покарання, що застосовуються проти країни, її офіційних осіб або приватних осіб як покарання або з метою перешкодити цілеспрямованій політиці та діям.

Економічні санкції можуть варіюватися від заборони на поїздки та обмеження експорту до торгового ембарго та арешту активів. За визначенням, такі санкції застосовуються до сторін, які не можуть легко піддатися правозастосуванню юрисдикцією, яка накладає санкції.

Економічні санкції є політичним інструментом, окрім військової сили, для покарання або попередження небажаних дій. Вони широко застосовуються за межами кордонів країни, яка накладає санкції, і можуть дорого коштувати їхнім цілям на тлі зростання глобальної торгівлі та економічної взаємозалежності.¹

Економічні санкції також можуть бути грубим і неефективним політичним інструментом, який накладає недостатні витрати на цільові уряди та непропорційні витрати на їхні найуразливіші верстви населення.

Як найбільша економіка світу та найбільший торговельний блок, США та Європейський Союз мають у своєму розпорядженні непропорційні повноваження щодо санкцій.[67]

Санкції можуть приймати різні форми

Економічні санкції можуть бути введені в односторонньому порядку однією країною або багатосторонньою групою країн або міжнародною організацією. Санкції передбачають:

- Ембарго – торговельне ембарго – це широка заборона на торгівлю з країною, хоча інколи воно може включати винятки для постачання продуктів харчування та ліків з гуманітарних міркувань. Куба, Іран, і Північна Корея вже давно перебувають під торговим ембарго США.
 - Експортний контроль – експортні обмеження забороняють постачання певних продуктів, послуг та інтелектуальної власності до цільових країн. Вони часто обмежують продажі зброї, технологій військового призначення або, як зараз для Росії, технологій і обладнання для буріння нафти.
 - Контроль над капіталом. Контроль над капіталом може обмежити інвестиції в цільові країни чи галузі або широко заборонити доступ до міжнародних ринків капіталу для емітентів країни.
 - Торговельні санкції – торговельні санкції можуть включати контроль імпорту для певних країн, регіонів або галузей.
 - Заморожування або арешт активів – активи в межах юрисдикції санкцій можуть бути арештовані або заморожені, запобігаючи їх продажу або вилученню
- Обмеження на подорожі – офіційним особам і приватним громадянам, а також найближчим членам родини може бути відмовлено у доступі до подорожей до юрисдикцій, які застосовують санкції.[69]

Суть

Успіх санкцій можна виміряти досягненням бажаних цілей політики або просто їхньою вартістю для цільових країн і окремих осіб, якщо метою є покарання. Вони також можуть накладати витрати на громадян країни-мішені, а також на компанії країни-санкції.

Якщо мета полягає в тому, щоб змінити поведінку цільових країн та окремих осіб, їхні стимули та варіанти зрештою матимуть значення принаймні настільки ж, як і важелі впливу санкційних повноважень.

1.2 Чому санкції надто часто зазнають невдачі

Захід мобілізував величезну економічну зброю проти Росії. Але санкції не завжди призводять до значущих чи своєчасних змін.

Не бажаючи посилатися на військову силу, президент Джо Байден блискавично організував вражаючий набір санкцій проти Росії та її впливових посередників. У четвер, коли рубль коштував лише цент, він стверджував, що вони працюють. «Суворі економічні санкції проти Путіна та всіх його оточуючих, обмеження доступу до технологій, а також обмеження доступу до глобальної фінансової системи — це вже справило глибокий вплив», — сказав він перед засіданням кабінету міністрів. Однак сувора реальність полягає в тому, що санкції часто не приносять результатів для достатнього чи ефективного тиску на режими, незалежно від того, метою є припинення війни, припинення геноциду, обмеження бомби чи підривної гніту. Вони мають довгу та неоднозначну історію, що сягає стародавньої Греції, коли Перікл санкціонував інші міста-держави. Перешкод багато. У 1806 році Наполеон наклав санкції на обмеження європейської торгівлі з Великобританією, але навіть його рідний брат, який посів іспанський престол, не зміг їх виконати. До ХХ століття санкції не використовувалися як самостійний інструмент зовнішньої політики. Після Другої світової війни вони стали найпопулярнішим інструментом, окрім військового втручання. Глобалізація посилила взаємозалежність націй, і санкції забезпечують резонансну реакцію на агресію з низьким рівнем ризику.[60]

Проте санкції генерують значущі зміни лише приблизно в сорока відсотків часу. Багаторічні санкції провалилися в Північній Кореї, Венесуелі та Іраку. З 1960 року Куба стикається з різними торговими ембарго США та зброєю. Комуністичний режим все ще при владі. Президент Сирії Башар аль-Асад зіткнувся з численними санкціями через жорстокі репресії після того, як повстання Арабської весни в 2011 році переросло в громадянську війну. Сотні тисяч загинули, але Асад все ще міцно закріпився в Дамаску. Санкції часто є сагами. Успіх у Південній Африці зайняв три

десятиліття. Іранська модель, яку США застосували для Росії, мала обертальний ефект. Санкції також викликають розрив серця. Агонія - це різниця в часі. Рушниця, снаряд чи бомба можуть вбити за секунди. Санкції займають порівняльний період у схемі війни чи гуманітарної кризи. «Вони рідко спрацьовують», — сказав мені Бен Стайл з Ради з міжнародних відносин. «Але, коли вони працюють, вони, як правило, займають дуже багато часу».

Основними недоліками зазвичай є винятки, відомі як вилучення, які забезпечують фінансовий порятунок. Гуманітарні товари — продукти харчування, медичне обладнання, навчальні матеріали — зазвичай звільнені. Але застосування санкцій щодо всього іншого залежить від окремих країн, які можуть змінювати або змінювати правила для власних економічних потреб. У 1966 році ООН вперше запровадила санкції, спрямовані на зміну режиму після того, як Родезія, нині Зімбабве, проголосила незалежність від Британії, щоб зберегти правління білої меншини. Рада Безпеки наклала економічне ембарго на Родезію, але лише на дев'яносто відсотків експорту країни. Протягом багатьох років Конгрес США схвалив додаткове вилучення, яке дозволило імпортувати родезійський хром, ключовий компонент американських реактивних двигунів, автомобілів і нержавіючої сталі. (Тоді Родезія була одним із трьох основних світових постачальників; іншим був Радянський Союз.) Знадобилося більше десяти років — громадянської війни та санкцій — для того, щоб родезійський режим поступився владою демократично обраному уряду. Дорогою загинуло близько двадцяти тисяч.[67]

Росія виграє від подібного вилучення — поки що. Західні санкції дозволяють їй продовжувати продавати енергію, найбільше джерело доходів Москви. Минулого року Росія заробила на продажі нафти й газу сто дев'ятнадцять мільярдів доларів, тоді як середня ціна становила лише шістдесят дев'ять доларів за барель.

За словами Стайла, Південна Африка в епоху расового апартеїду вважалася рідкісною історією успіху санкцій. У 1962 році резолюція Генеральної Асамблеї ООН закликала країни-члени розірвати всі дипломатичні, військові та економічні зв'язки. Проте вилучення в наступних міжнародних санкціях знову послабило їхній

ефект. Міжнародні санкції виключили «стратегічні матеріали», а також вугілля, алмази та деякі види золота, які Південна Африка виробляла в надлишку. У результаті санкції мали мінімальний вплив на повсякденне життя правлячих білих. З часом Південна Африка стала більш самодостатньою. Зіштовхнувшись із ембарго на імпорт енергоносіїв, вона розробила систему світового класу для виробництва нафти з вугілля. Колись залежала від імпорту зброї, вона наростила виробництво і стала чистим експортером. І, попри весь тиск і обмеження, Південна Африка все ж змогла розробити свій перший ядерний пристрій у 1982 році, а до 1989 року у неї було шість бомб. Білий уряд нарешті звільнив Нельсона Манделу в 1990 році. На тлі тектонічних глобальних політичних зрушень апартеїд закінчився — через три десятиліття після перших санкцій.[63]

Ірак був одним із найгірших провалів санкцій, демонструючи, що диктатори, які бажають морити голодом свій народ та ізолювати свої країни, можуть просто ігнорувати їх. У 1990 році неспровоковане вторгнення президента Саддама Хусейна до Кувейту викликало таке ж міжнародне обурення, яке спостерігається сьогодні через агресію Путіна проти України. Протягом чотирьох днів після нападу на Ірак ООН запровадила санкції, які заборонили світову торгівлю з Багдадом. Саддам відмовився відступати. Через шість місяців військовий напад під керівництвом США вигнав іракські сили, але іракський лідер відмовився виконувати умови припинення вогню. Санкції затягнулися. Жертва була жахлива. За даними ЮНІСЕФ, у 1997 році третина іракських дітей недоїдала. У 1999 році Червоний Хрест повідомив що економіка Іраку, який колись мав один із найвищих стандартів життя на багатому нафтою Близькому Сході, була «в лахміттях». Страждання мало вплинули на Саддама; він відмовився співпрацювати з інспекторами ООН, яким доручено стежити за його зброєю масового знищення. У 2003 році США розпочали друге вторгнення — і Саддама зрештою було спіймано та страчено. Диктатори часто ігнорують санкції, незважаючи на ціну для себе чи своїх держав. Путіна, здається, поки що теж не хвилює.

Проте санкції також залежать від примх внутрішньої політики. Через три роки після підписання ядерної угоди з Іраном у 2015 році Дональд Трамп відмовився від неї та

наклав на Тегеран більше тисячі нових санкцій. Його метою було змусити Іран домовитися про більш широку угоду. Він катастрофічно провалився. У відповідь Іран порушив обмеження своєї ядерної програми.[72]

Санкції рідко змінюють ідеологію чи поведінку режиму. Безсумнівно, Росія зазнає серйозних економічних страждань через вторгнення в Україну. Путін «дуже недооцінив» політичну волю Заходу запровадити такий складний набір санкцій, у тому числі проти Путіна, сказав мені Стейл. У п'ятничній спільній заяві G-7 попередила, що продовжуватиме вводити «суворі» санкції. Група найпотужніших економік світу вимагала від Росії припинити вторгнення. Але історія показує, що економічна зброя обмежена. І одні лише санкції навряд чи зможуть зупинити безжального бандита в Москві.

1.3 Наслідки санкцій очікувані і реальні

1.3.1 Очікувані наслідки санкцій

Санкції: стосунки між різними ключовими державами будуть сформовані насамперед економічною війною.

- Економічні санкції, запроваджені проти Росії за вторгнення в Україну, є найбільш комплексними та скоординованими діями проти великої держави з часів Другої світової війни.
- Багатонаціональні компанії в усіх секторах виходять з країни, забираючи з собою свої продукти, послуги та робочі місця.
- Через знецінення російського рубля купівельна спроможність і засоби до існування російських громадян різко впали.

Основною метою запровадження санкцій є стримування поганої поведінки, застосування економічних покарань до цільової країни та примус до реабілітації або зміни поведінки цієї країни. Однак успіх санкцій залежить від їх виконання та ефективності. Зусилля щодо санкцій є найбільш ефективними, коли вони координуються та впроваджуються на багатосторонньому рівні з союзниками, а

погана розробка та впровадження політики санкцій часто призводить до того, що вони не дають бажаного ефекту.

У довгостроковій перспективі всі ці заходи матимуть жахливі наслідки для російської економіки. Ми попросили Джонатана Хакенбройха, наукового співробітника Європейської ради з міжнародних відносин, надати нам деякий контекст, пов'язаний з історичним використанням санкцій, зрозуміти, як геополітичні рухи останніх десятиліть формували поточну політику санкцій, а також те, що різні лідери та політики повинні взяти до уваги, коли вони працюють над зусиллями для поглинання економічних наслідків санкцій[65]

1.3.2 Економічні наслідки санкцій

Дослідження показують, що інтенсивність і ймовірність зіткнутися з економічними наслідками санкцій відрізняються для різних учасників. Цілі можуть мати наслідки, починаючи від економічного падіння до обмежених або повних витрат, тоді як деякі санкції можуть «посилити» цілі. Навпаки, відправники санкцій і сторонні держави, як правило, не відчують економічних ефектів вище незначного або середнього рівня, тоді як на рівні системи спостерігалися лише незначні впливи.

Оцінки загальних економічних наслідків санкцій для цілей зосереджуються на виявленні змін (після накладення санкцій) у валовому внутрішньому продукті (ВВП), валовому національному продукті (ВНП) або темпах зростання ВВП. Однак такі кумулятивні результати скорочення торгівлі та інших економічних порушень, спричинених санкціями, відрізняються в різних випадках. Хоча вибіркові санкції Сполучених Штатів проти Китаю не мали «суттєвого несприятливого впливу» на його економіку, санкції 2011–2014 років проти Ірану зменшили ВВП Ірану на 17 відсотків; комплексні санкції ООН зруйнували економіку Іраку. Досліджуючи такі відмінності, дослідження показують, що комплексні санкції ООН мають більший негативний вплив на ВВП цілей, ніж санкції ООН загалом. Подібним чином багатосторонні санкції ООН, як правило, мають сильніший вплив на зростання ВВП об'єкта, ніж односторонні санкції США, тоді як більш активна співпраця між відправниками багатосторонніх санкцій, ймовірно, збільшить витрати цілей. Однак, оскільки санкції ЄС виявляються менш ефективними, ніж санкції, запроваджені

ООН, існує необхідність розрізняти різні багатосторонні санкції. Крім того, врахування ступеня (не)рівності економічної потужності та залежності між цілями та відправниками може допомогти пояснити різницю у витратах цілей. Однак аналізувати такі витрати складно через обмеження доступних наборів даних, про що йдеться в наступному розділі.

Існують суперечливі висновки щодо впливу санкцій на прямі іноземні інвестиції (ПІІ), які можуть скорочуватися через очікування вищих ризиків і нижчих прибутків для інвесторів, викликаних торговими чи інвестиційними обмеженнями. У той час як тематичні дослідження показують зменшення притоку іноземних інвестицій у разі санкцій проти Китаю і Росії, нещодавнє дослідження великого N показує, що економічні санкції навряд чи завдадуть шкоди міжнародним торгівлі чи прямих іноземних чи портфельних інвестицій, незалежно від типів санкцій. Попередні дослідження також показують, що ПІІ зі Сполучених Штатів зменшуються під час загроз санкцій, але повертаються до початкового рівня після запровадження санкцій. ПІІ з інших держав можуть замінити втрачені інвестиції від відправника. Однак повідомлення про відсутність будь-якого впливу санкцій, що суперечить спостереженням у тематичних дослідженнях, викликає подив. Це протиріччя може бути наслідком операційних версій, використаних Shin, Choi та Luo . Вони проаналізували чисту торгівлю (відсоток експорту до імпорту) і чистий приплив ПІІ (різниця між припливом і відтоком), які могли приховати балансуєчий вплив зменшення відтоку ПІІ та зниження імпорту через контрсанкції та зниження купівельної спроможності. Таким чином, такі протиріччя можуть свідчити про необхідність переоцінити категоризацію та операціоналізацію, що використовуються в кількісних дослідженнях, і переглянути тематичні дослідження, щоб зрозуміти динаміку, що стоїть за різними показниками.[68]

Існує більше згоди щодо питання фінансового впливу санкцій на країни-мішені. Санкції зменшують фінансові потоки між відправниками та цілями санкцій. Вони також можуть призвести до зниження доступності міжнародного фінансування, як це сталося в Росії, яка стала свідком «інституційної неліквідності», «обмеженого доступу до ринку капіталу», збільшення «державного фінансування» і

«відокремлення» місцевих фондовий ринок від глобального. Зменшення доступу до фінансування та можливі загальні економічні потрясіння збільшують ймовірність банківських криз (особливо в умовах фінансових і дорожчих санкцій). Дорожчі та багатосторонні санкції мають сильніший вплив на фінансову нестабільність і валютні кризи через можливість «спекулятивних атак», заснованих на політичних ризиках, пов'язаних із санкціями, тоді як тип санкційного сектора може визначати серйозність таких результатів. Ризики країни, пов'язані із санкціями, і цілеспрямовані обмеження можуть призвести до більшої волатильності фондових індексів у Росії, тоді як непередбачені санкції сприяли більшій волатильності валюти. Хоча такі дослідження свідчать про те, що вплив на фінансовий сектор об'єктів санкцій залежить від багатьох характеристик санкцій, досі мало відомо про те, які держави з більшою ймовірністю зазнають таких витрат і як загрози санкцій впливають на фінансову стабільність.

Економічні санкції також можуть вплинути на несанкціоновані сектори через зниження попиту на проміжні товари, а також через зниження доходів і зайнятості. Однак вплив на добробут і зайнятість об'єкта залежить від економічних характеристик об'єкта (таких як цінова еластичність ринку праці та товарів). Цільові держави можуть зазнати негативного впливу в «туризмі, комунікації, допомозі, передачі технологій». Навіть у разі успішного пристосування до санкцій, цілі, ймовірно, матимуть додаткові логістичні витрати, вищі «премії за ризик» і уповільнення «довгострокового розвитку»; вони можуть зрештою купувати товари через третіх сторін або товари нижчої якості і продавати продукти за нижчими цінами. Більше того, економічні санкції можуть продовжувати впливати на експорт цільової країни навіть після скасування санкцій, що може бути пов'язано з «безповоротними витратами» торговельних відносин, які постраждали. Однак, оскільки часто такі висновки ґрунтуються на прикладах основних епізодів санкцій, подальші кількісні чи порівняльні дослідження можуть допомогти зрозуміти ймовірність і тривалість таких наслідків. Дійсно, дослідження довгострокових наслідків санкцій показує, що санкції призводять до протекціонізму, тому що цільові еліти, які конкурують з імпортом, можуть бути посилені санкціями та вимагати захисту ринку після закінчення санкцій.[62]

Тим не менш, деякі санкції можуть ненавмисно принести користь об'єктам, спричинивши «облогову мораль» і мобілізуючи людей, тим самим сприяючи зростанню вітчизняних виробничих секторів (як повідомляється, що сталося в Ірані) або, можливо, стимулюючи індустріалізацію (Зімбабве). З іншого боку, санкції проти Північної Кореї, введені до 2014 року, «поглибили» ділові відносини між корейськими та китайськими компаніями та зробили їхню взаємодію більш ефективною. З огляду на те, що такі докази отримані з тематичних досліджень, існує потреба у великих N дослідженнях, щоб зрозуміти, чи є такі наслідки систематичними чи специфічними для певних цілей або відправників.

Відправники санкцій самі несуть економічні витрати, оскільки вони обмежують власні економічні операції шляхом накладення санкцій; такі витрати можуть бути навіть необхідними, оскільки вони сигналізують про прихильність відправника до вимог. Однак ранні дослідження припускали, що через здатність відправників коригувати ці витрати, вони, ймовірно, будуть короткостроковими і досить невеликими, особливо у випадках односторонніх санкцій для таких великих економік, як Сполучені Штати. Навіть з коригуванням і залежно від типу та обсягу санкцій, типу цілі та наявності міжнародної підтримки відправники можуть зіткнутися з певними витратами (наприклад, торгівля з менш бажаними ринками, галузеві збої, конкуренція з іншими ринками, «пристосування до нових торгових партнерів» і можливі контрсанкції).[61]

Пізніші дослідження показують, що залежно від типу санкцій навіть Сполучені Штати зазнають наслідків санкцій (таких як зменшення обсягу торгівлі та зменшення фінансових потоків [у випадку фінансових санкцій] між відправниками та цілями). Такі впливи пов'язані із взаємозалежним характером торговельних відносин: щоб обмежити торгівлю об'єкта, відправнику потрібно обмежити власну взаємодію з об'єктом. Крім того, коли метою є велика економіка, відправники можуть зіткнутися з вищими витратами: це сталося, коли санкції Сполучених Штатів проти Китаю спричинили додаткові витрати для споживачів Сполучених Штатів і збільшили дефіцит торгівлі Сполучених Штатів, приносячи користь його конкурентам у деяких сферах. Крім того, втрата експорту та скорочення

високооплачуваних робочих місць, пов'язаних з експортом, можуть знизити середню заробітну плату. Деякі цілі можуть вплинути на відправників за допомогою контрзаходів, прикладом яких є контр санкції Росії проти ЄС, які знизили ВВП країн Балтії на 0,4–0,8 відсотка. Однак те, як характеристики відправників та їхні відносини з іншими державами впливають на витрати відправників, потребує дослідження.

Витрати на санкції різняться між відправниками санкцій, навіть у межах однієї держави, де застосовуються санкції; часто саме приватні актори несуть витрати на санкції. Наприклад, встановлено, що санкції ЄС проти Росії та контрсанкції Росії спричинили спад у сільськогосподарських секторах, тоді як хімічні сектори Мальти та Литви збільшили свій експорт до Росії. Подібним чином, у той час як деякі підприємства держави-відправника можуть тимчасово припинити інвестиції в цільові економіки або втратити доступ до цільового ринку, інші можуть обходити санкції, інвестуючи в порушення санкцій або не беручи участь у санкційних державах, щоб продовжити торгівлю з метою. Фінансові установи в державах, в яких застосовуються санкції, також відчувають зростаючі витрати на дотримання нових процедур, необхідних для адаптації до обмежень, особливо в рамках вибіркового фінансових санкцій. Такі установи несуть витрати, пов'язані зі «зниженням ризиків» (припиненням деяких видів діяльності через високі ризики), одночасно обмежуючи регульовану банківську діяльність, що може збільшити нерегульовану фінансову діяльність. Повідомлялося про таку «ухильну економічну діяльність» на китайських кордонах у результаті санкцій, накладених на Північну Корею. Питання, що залишилися, полягає в тому, які держави та сектори, які вводять санкції, швидше за все, зазнають витрат від санкцій і коли приватні суб'єкти прагнуть пристосуватися до санкцій або обійти їх. Розгляд використання обходу або вторинних санкцій може допомогти краще зрозуміти різні витрати на санкції для відправників.[54]

Треті країни також несуть економічні витрати від санкцій. Вони можуть впливати на вартість санкцій для відправників і цілей і залежать від дій цих держав. Мимовільні учасники санкцій ООН, які вимагають дотримання всіма державами-членами, можуть зіткнутися зі значними витратами, якщо вони залежать від своїх

економічних відносин із ціллю. Хоча такі держави можуть вимагати компенсації або звільнення від накладення санкцій, ефективність таких заходів зі зниження витрат може бути обмеженою. Вплив санкцій може відрізнятись залежно від залежності третіх сторін від цільової економіки, їх здатності пристосовуватися, гнучкості пов'язаних ринків, а також витрат на санкції для цілей. Сухопутні сусіди цілей можуть зіткнутися з більшою вартістю санкцій ООН через зменшення імпорту та експорту, витрати на пристосування до нових ринків та «збільшення транспортних витрат і перебоїв у торгівлі». Подібним чином може бути завдано шкоди галузям промисловості держав, які мають тісні стосунки як з відправниками, так і з цілями (наприклад, якщо виробничі потужності перебувають у цільовому стані під час продажу своєї продукції відправнику). Партнери держав-мішеней можуть втратити власні доходи від торгівлі, коли санкції зменшать економічну активність мішені, як це було передбачено для Греції чи Туреччини в 2000 і 2005 роках за допомогою моделі, що імітує вплив багатосторонньої нафти. санкції проти Іраку. Навпаки, конкуренти цілей можуть навіть отримати вигоду, як це сталося, коли експортери нафти користувалися додатковим попитом під час санкцій проти Іраку.

Необов'язкові санкції також можуть принести користь третім сторонам, коли ціль переносить свою торгівлю на їхні ринки. Так сталося, коли Іран переорієнтував торгівлю з Європи на Азію. Подібним чином серед відправників санкцій держави, які першими скасовують санкції, можуть отримати вигоду від того, що вони першими виходять на ринок цільової держави. Крім того, держави, які, ймовірно, продовжуватимуть торгівлю з ціллю під санкціями, можуть отримати вигоду від більшого надходження інвестицій від фірм відправника (які намагаються подолати санкції). Більше того, союзники цілі, залежні від їхньої торгівлі з цілями, ймовірно, збільшать торгівлю під санкціями (Початок 2012 року, 568), і навіть союзники відправника можуть збільшити торгівлю з метою через переваги своїх вітчизняних фірм. Враховуючи, що в деяких випадках союзники відправників (принаймні в короткостроковій перспективі) підтримують відправників санкцій і що було встановлено, що вторинні санкції призводять до тривалої підтримки ЄС санкцій Сполучених Штатів щодо Ірану, майбутнє дослідження повинні аналізувати

вторинні санкції, а також залежність союзників від відправників, щоб зрозуміти, коли така підтримка може мати місце.[55]

Література припускає, що економічні санкції також можуть мати певні наслідки на системному рівні. У ранніх дослідженнях стверджувалося, що санкції, особливо ті, що накладені на важливі економіки, можуть призвести до «зриву торгівлі та інвестицій, блокування каналів обміну; акцент на самодостатність; втрата впевненості; втрата впевненості»; вони можуть викликати побічні ефекти та невизначеність щодо спроможності партнера торгувати, а також знизити ефективність міжнародних ринків. Хоча серйозних порушень, спричинених санкціями, ще не відбулося, Джонс і Вітворт (2014) стверджують, що санкції можуть спричинити розбіжності у світовій фінансовій інфраструктурі та менш ефективні фінансові ринки, прикладом чого є спроби Росії та Китаю створити альтернативу суспільству для всесвітньої міжбанківської фінансової телекомунікаційної системи (SWIFT) (до якої Ірану було заборонено санкціями). Санкції, що стосуються експортерів чи імпортерів, які представляють велику частку ринку, можуть вплинути на потоки та ціни світових товарів, як, наприклад, коли санкції проти Іраку підвищили ціни на нафту приблизно на 2-3 відсотки.

Підсумовуючи, дослідження показують, що хоча багатосторонні та всеосяжні санкції, ймовірно, будуть дорожчими для цілей, ці дорожчі санкції також, ймовірно, завдадуть більшої шкоди економічно близьким третім державам. Однак, хоча існує певна згода щодо економічних наслідків санкцій для цілей, докази таких витрат для відправників і третіх сторін здебільшого обмежені тими тематичними дослідженнями, які зосереджені на основних епізодах санкцій (що може призвести до упереджених висновків). Подібним чином використання різних наборів даних, різних контрольних змінних і вимірювань ускладнює порівняння досліджень із розбіжними результатами. Поглиблене дослідження механізмів, що стоять за впливом санкцій, може допомогти краще зрозуміти, як діють санкції, і зробити внесок у більш складний аналіз, особливо в тих сферах, де сучасні дослідження дають суперечливі результати. Майбутні дослідження витрат на санкції можуть

також пояснити взаємозв'язок між економічними витратами для різних учасників та їхньою взаємодією.[62]

1.3.3 Політичні наслідки санкцій

Політичні наслідки санкцій для відправників або третіх сторін або незначні, або відсутні. Навпаки, цільові режими та їхнє населення можуть відчувати численні політичні наслідки, такі як послаблення одних режимів і посилення інших. У цьому розділі обговорюються дослідження щодо ймовірності того, що різні суб'єкти зіткнуться з політичними наслідками санкцій.

Деякі економічні санкції явно спрямовані на те, щоб завдати політичних витрат цілям (кинути виклик цільовим режимам), тоді як інші санкції можуть мати ненавмисні політичні наслідки. Кількісні дослідження показують, що санкції дестабілізують цільові режими, збільшуючи ймовірність зміни керівництва, і посилюють політичну «антиурядову активність» через пов'язані з санкціями «економічні труднощі», яких зазнає населення (хоча обидва політичні ефекти більш імовірні в демократичних країнах, ніж у більш авторитарних державах). Нещодавнє дослідження показує, що погрози санкцій, типи санкцій та їх відправники важливі для внутрішньої політики цілей, а загрози особливо багатосторонніх санкцій підвищують політичну активність у цільових державах через їхній сигнальний ефект зовнішньої підтримки опозиції. Оскільки Маринов (2005) також припустив, що погрози можуть бути навіть більш дестабілізуючими, ніж накладені санкції, потрібні майбутні дослідження, зосереджені на загрозах санкцій у зв'язку зі змінами уряду.[53]

Типи цільових режимів можуть впливати на наслідки різних санкцій. Брукс (2002) припустив, що комплексні санкції, які впливають на виборців, з більшою ймовірністю призведуть до політичних витрат для демократичних режимів, тоді як санкції, націлені на конкретні еліти, є дорожчими для авторитарних режимів, залежно від вузької бази підтримки. Навіть серед авторитарних режимів існують відмінності в політичних наслідках санкцій. Показано, що санкціоновані теократичні режими зміцнюють себе за допомогою релігійної риторики. Стверджується, що персоналістські режими менш схильні виконувати вимоги

лібералізації, ніж «більш фракційні» військові держави, оскільки розділені еліти більш схильні «капітулювати» перед зовнішніми вимогами, тоді як об'єднані режими мають тенденцію «боротися до кінця». Можливо, у зв'язку з цим спостереженням персоналістські режими з меншою ймовірністю переживуть санкції, ніж військові чи однопартійні режими, хоча економічна влада та нафтові ресурси можуть зменшити такі ризики дестабілізації. Хоча дослідження можна було б збагатити порівнянням різних типів санкцій, ці дослідження демонструють важливість аналізу внутрішньої динаміки в державах-мішенях. Розробка «аналізу соціальних конфліктів санкцій», Джонс стверджує, що їхній політичний вплив справді залежить від політичної боротьби в цільових державах, яка може призвести до різних результатів.

Реакція урядів-мішеней у відповідь на санкції також різниться. Протягом шістдесяти років санкцій лідери Північної Кореї використовували орієнтовану на реформи риторику у відповідь на негативні санкції (щоб заспокоїти населення) і більш конфліктні позиції у відповідь на позитивні санкції. Цільові лідери, які намагаються мінімізувати політичну ціну санкцій, можуть спробувати створити ефект «згуртування навколо прапора», наголошуючи на ідентичності та «суверенітеті, що бореться»; вони також можуть звертатися до народних емоцій, намагаючись підвищити стійкість керівництва до санкцій. N-Дослідження, яке оцінює ефект «згуртування навколо прапора», стверджує, що санкції можуть зміцнити авторитарні режими, які чинять опір демократизації, якщо суспільство вважає їх легітимними та слабо пов'язане з відправниками санкцій.[53]

Санкції можуть посилити цільові режими через реакцію чинного президента на обмеження «суспільних благ» і послаблення можливих «претендентів», тоді як погіршення цільової економіки послаблює громадянське суспільство та «середній і нижчий класи». Хоча відомо, що особливо комплексні санкції негативно впливають на демократичні свободи, цілеспрямовані «демократичні санкції» корелюють із «підвищенням рівня демократії» в цільових державах. Von Soest and Wahman's висновки свідчать про необхідність розрізняти цілі санкцій, оскільки вони можуть впливати на дизайн санкцій. Цілі та плани санкцій можуть, у свою чергу, викликати

різну реакцію з боку лідерів, на яких спрямовані санкції, і по-різному впливати на їхні шанси на виживання. Крім того, оскільки в дослідженнях використовуються різні набори даних, що охоплюють різні періоди (1972–2000 та 1990–2010, відповідно), деякі відмінності в їхніх спостереженнях можуть стосуватися еволюції дизайну санкцій та зміни політичного контексту після закінчення холодної війни.

Хоча санкції часто спрямовані на покращення ситуації з дотриманням прав людини, вони можуть цього не зробити, особливо якщо вони є менш витратними для цільових режимів, ніж відмова від гноблення або витрати на дотримання. Дослідження Друрі та Лі свідчить про те, що погрози Сполучених Штатів ввести санкції можуть призвести до погіршення захисту прав людини в Китаї через можливі витрати аудиторії на виконання Китаєм зовнішніх вимог. Велике N дослідження Вуда дійшли висновку, що санкції (особливо багатосторонні) посилюють репресії, які використовуються цільовими режимами для придушення будь-якого внутрішнього інакомислення. З подібних причин права людини на фізичну цілісність можуть погіршитися під дією широких, багатосторонніх і тривалих санкцій. «Широкі та дорогі санкції» також особливо ймовірно послабляють права власності в цільових країнах, де уряди можуть вдатися до «хижацької» тактики, щоб зменшити свої економічні проблеми. Нарешті, навіть цілеспрямовані санкції ООН можуть погіршити права людини або зменшити ймовірність покращення ситуації з правами людини. Такі дослідження показують, що особливо всеосяжні та багатосторонні санкції послідовно посилюють політичне гноблення та завдають шкоди правам людини в цільових державах.

Розглядаючи альтернативні фактори втручання, Escriba-Folch (2012) припускає, що репресії, швидше за все, посиляться за персоналістських режимів із серйозними бюджетними обмеженнями; серед режимів з меншими бюджетними обмеженнями однопартійні правителі, як правило, субсидують своїх прихильників, тоді як мілітаристські режими збільшують військові витрати. Макдональд III і Вінсент (2016) пропонують збільшити військові витрати як засіб, який використовують мілітаристські режими для компенсації ослабленої економіки. Таким чином, ці

дослідження демонструють важливість звуження типологій цільових держав та врахування їхніх внутрішніх обмежень.[58]

Встановлено, що економічні санкції погіршують права жінок, особливо в країнах із нижчим ВВП на душу населення та під більш тривалими та дорожчими санкціями; такі наслідки є менш серйозними в умовах «гуманітарних санкцій». Аналізуючи санкції проти Іраку, Бак, Галлант і Носсал демонструють, що санкції мають гендерний вплив; вони створюють додатковий тягар для жінок, які займаються веденням домашнього господарства та доглядом за дітьми в умовах кризи (з меншими можливостями отримання доходу), відчують «зменшення багатства приданого» та мають меншу незалежність у своїх сім'ях. Санкції (особливо багатосторонні та/або широкі) також підривають відкритість ЗМІ, оскільки цільові уряди можуть намагатися цензурувати критику ЗМІ, тоді як ЗМІ можуть мати менше ресурсів фінансування в умовах ослаблення економіки. Таким чином, оскільки неурядові суб'єкти мають менше ресурсів, а уряди намагаються далі придушувати національне інакомислення, санкції часто призводять до погіршення громадянських свобод.

Санкції можуть порушувати права людини, якщо гуманітарні програми не можуть запобігти людським стражданям, спричиненим санкціями. Санкції також можуть порушувати права людини, націлюючись на осіб без «справедливого слухання» або можливості оскарження санкційних списків ООН. Помилкові списки можуть завдати шкоди економічній ситуації та репутації цільової особи. Ці питання мало обговорювалися, а дослідження «соціальних і колективних наслідків індивідуальних санкцій» ще належить розвинути.

Економічні санкції також можуть вплинути на конфлікти та безпеку в цільових державах. Хоча деякі стверджують, що санкції можуть покласти край конфліктам, інші приходять до висновку, що це відбувається завдяки поєднанню санкцій і військового втручання. Хоча санкції пов'язані з більш короткими громадянськими конфліктами, вони збільшують етнічну дискримінацію, яка є результатом нерівних страждань від санкційних витрат, збільшують етнічне насильство та інтенсивність громадянських конфліктів . (якщо вони не обмежують військову спроможність

цільових урядів). Хоча скорочення громадянських конфліктів і збільшення інтенсивності конфлікту здається суперечливим, Escribà-Folch показує, що санкції, накладені за межами міжнародних організацій, швидше за все, сприятимуть військовим перемогам; більш швидкі військові перемоги можуть відповідати підвищенню інтенсивності конфлікту. Якщо санкції, запроваджені міжнародними організаціями (МО), можуть допомогти розв'язати конфлікти або шляхом представлення можливого примусу до миру шляхом переговорів, або шляхом забезпечення прихильності відправників, можна проаналізувати, чи такі санкції також зменшують інтенсивність конфлікту.[56]

Цільові держави також можуть стати свідками збільшення числа міжнародних терористичних подій, оскільки терористичні групи можуть стати сильнішими, коли проти держав, які з ними борються, будуть накладені санкції; навпаки, такі групи можуть слабшати, коли держави, які надають їм «притулок», потрапляють під санкції. Таким чином, останнє дослідження показує важливість вивчення природи відносин між державами та недержавними акторами для розуміння наслідків санкцій.

Подібно до цільових держав, деякі групи в межах санкцій можуть отримати вигоду від санкцій; ширші політичні наслідки для урядів, які вводять санкції, менш зрозумілі. У той час як Whang показує, що використання санкцій президентами Сполучених Штатів пов'язане з більшою внутрішньою підтримкою, Webb аналізує ширший набір санкцій (включаючи санкції, пов'язані з торгівлею), щоб виявити, що санкції відповідає «невеликому зниженню схвалення президента», пов'язаному з незадоволенням економічними витратами для відправників. Ураховуючи політичні скандали, кризи чи війни, останнє дослідження не вивчає відмінностей між реакцією громадськості на односторонні та багатосторонні санкції. Webb визнає можливість позитивних ефектів, але їх сприятливі умови неясні, і аналіз відмінностей між цими суперечливими дослідженнями може допомогти зрозуміти такі умови.

Експериментальні дослідження показують, що громадська підтримка санкцій може залежати від уявлень про ефективність санкцій і шкоди для цільових груп населення або очікувань щодо довгострокових наслідків санкцій; однак вплив таких факторів

на ставлення до санкцій урядів невідомо. Таке розуміння може бути використано для дослідження фактичної суспільної підтримки санкцій.

Окрім впливу на внутрішню політику, санкції можуть погіршити відносини між відправниками та цілями, навіть якщо санкції мали на меті посилити співпрацю. Міжнародний імідж держави, яка загрожує санкціями, може бути послаблений, якщо держава не запровадить санкції після погроз, тоді як успішні та невдалі санкції іноді можуть відчужувати навіть союзників відправника. Академічні дослідження символічного впливу санкцій все ще надто обмежені, і немає систематичного пояснення того, які санкції впливають на міжнародне ставлення до суб'єктів санкцій і як.

Існуючі дослідження зближення третіх сторін з відправниками або цілями, однак, показують, що якщо цільова держава має високу політичну важливість (як у випадку санкцій ЄС проти Росії), узгодження третіх країн із відправником є менш імовірним, а відсутність таке узгодження може поставити під сумнів «нормативний» авторитет ЄС. Відносини цілі та третіх держав також можуть погіршитися, коли треті держави, залежні від торгівлі з цілю, зазнають збитків. Це свідчить про те, що політичні наслідки не обмежуються цілями чи відправниками чи їхніми стосунками, але включають треті держави, і що їхні стосунки дуже взаємозалежні.[62]

Кілька додаткових досліджень щодо третіх країн показують, що сусіди з об'єктами санкцій, пов'язаних із правами людини, і треті держави, які сприймають себе як «схожих» на ціль, швидше за все, покращуватимуть свої власні права людини. записів, яких стримують такі санкції. Навпаки, якщо санкції загрожують, але не вводяться, сторонні держави можуть стати більш схильними протистояти майбутнім вимогам відправників, особливо в подібних контекстах. Хоча такі дослідження показують, що санкції покращують права людини в країнах третьої сторони, можна також дослідити, чи стримуючий ефект санкцій залежить від їх вартості. Враховуючи те, що треті країни можуть постраждати від вторинних санкцій або ефектів від цілей, дослідники могли б проаналізувати політичні наслідки таких вторинних ризиків.

На системному рівні таке стримування третіх сторін від порушення норм або співпраці з порушниками може сприйматися як зміцнення норм прав людини або «міжнародних торгових режимів» такими товарами, як діаманти. Також стверджується, що санкції проти розповсюдження зброї масового знищення запобігають розповсюдженню зброї третьої сторони, незалежно від того, чи цілі цілі зберігаються, навіть якщо такі санкції можуть посилити сприйняття об'єктом загрози безпеці та «підштовхнути» ціль до розповсюдження. Однак незрозуміло, який із наслідків сильніше впливає на режим нерозповсюдження. Нарешті, легітимності та «нормативному порядку» ООН, ймовірно, завдано шкоди через проблеми із застосуванням санкцій до осіб, як обговорювалося вище, хоча наслідки важко оцінити.

У той час як дослідження показують, що об'єкти санкцій є найвірогіднішими суб'єктами, які зазнають політичних витрат від санкцій, інтенсивність такого впливу різниться навіть для об'єктів, часто залежно від внутрішньої динаміки держав-мішеней та їхніх відносин з іншими країнами. Результати політичних наслідків для відправників і третіх сторін також свідчать про те, що вони залежать від наслідків санкцій для цілей. Проте необхідне подальше теоретизування процесів, що стоять за політичними наслідками економічних санкцій для різних суб'єктів. Так само необхідний додатковий аналіз вторинних санкцій, щоб зрозуміти наслідки таких заходів для третіх сторін. Нарешті, оскільки дослідження відправників санкцій часто зосереджуються на Сполучених Штатах, ці процеси в різних контекстах залишаються недостатньо вивченими.[58]

РОЗДІЛ 2 Санкції застосовані Європейським Союзом і їх наслідки для країн членів

З моменту початку неспровокованої агресії російської федерації проти України, Україна та міжнародні партнери запровадили низку санкцій проти рф.

На сьогодні російська федерація є найбільш підсанкційною країною світу і наразі саме санкції є найбільш дієвим інструментом впливу на країну-агресора з боку цивілізованої світової спільноти.

Важливим елементом роботи Міністерства закордонних справ України на санкційному напрямі є взаємодія зі столицями держав-членів ЄС, США, Великої Британії, Канади, Швейцарії, Австралії, Японії, Нової Зеландії та низки інших країн-партнерів.

2.1 Санкції вжиті проти Росії

Після першого вторгнення Росії в Україну в лютому 2014 року Сполучені Штати запровадили низку санкцій, спрямованих на покарання та послаблення російської економіки через обмеження торгівлі та фінансів. Однак ці санкції не змогли стримати подальшу агресію, і ми є свідками загострення конфлікту. З огляду на ці обставини, зараз ми спостерігаємо найжорсткіші та скоординовані санкції під керівництвом Сполучених Штатів і Європейського Союзу, щоб стримати подальше просування російських військ. (повна хронологія в Додатку Б)

На момент 2021 року обмежувальні заходи ЄС щодо територіальної цілісності України поширюються на 185 осіб та 48 організацій. Ці особи підлягають заморожуванню активів, включаючи заборону надавати їм кошти, і забороні на подорожі, що перешкоджає їм в'їхати чи проїхати транзитом через ЄС.

Після визнання Росією непідконтрольних уряду територій Донецької та Луганської областей в Україні 21 лютого 2022 року та неспровокованого та необґрунтованого вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року ЄС запровадив низку нових санкцій проти Росії. (повна хронологія в Додатку В)

Вони доповнюють чинні заходи, запроваджені проти Росії з 2014 року після анексії Криму та невиконання Мінських угод.

Санкції включають цільові обмежувальні заходи (індивідуальні санкції), економічні санкції та дипломатичні заходи.

Мета економічних санкцій – накласти серйозні наслідки на Росію за її дії та ефективно перешкодити можливості Росії продовжувати агресію.

Індивідуальні санкції націлені на осіб, відповідальних за підтримку, фінансування чи здійснення дій, які підривають територіальну цілісність, суверенітет і незалежність України, або які отримують вигоду від цих дій.

ЄС також запровадив санкції проти Білорусі у відповідь на її участь у вторгненні в Україну.[60]

Діючі санкції

Економічні санкції проти Росії

Економічні санкції спрямовані на обміни з Росією в окремих секторах економіки. Режим санкцій, що встановлює ці економічні санкції, складається з Рішення Ради та Регламенту Ради (ЄС)

Станом на 21 липня 2022 року режим економічних санкцій передбачає такі заходи

- заборона торгівлі зброєю (на цьому веб-сайті не розглядається)
- заборона державного фінансування або фінансової допомоги для торгівлі з Росією чи інвестицій у неї
- заборона на інвестиції та внески в проекти, що спів фінансуються Російським фондом прямих інвестицій
- заборона на експорт товарів подвійного призначення, а також предметів передових технологій, які можуть сприяти обороноздатності та можливостям безпеки Росії
- заборона на експорт квантових обчислень, передових напівпровідників, чутливого обладнання, транспорту та хімікатів

- заборона на трансляцію в ЄС деяких російських державних ЗМІ
- заборона експорту товарів для використання в нафтовій промисловості
- заборона на нові інвестиції в енергетику
- заборона певних операцій в авіаційній сфері
- заборона на російських вантажних операторів
- заборона доступу до портів і шлюзів ЄС
- заборона на експорт морських навігаційних товарів
- заборона на експорт предметів розкоші
- заборона на імпорт вугілля
- заборона на імпорт чавуну та сталі
- заборона на імпорт цементу, гумових виробів, деревини, спиртних напоїв, лікерів, високоякісних морепродуктів
- заборона імпорту морської сирової нафти та надання послуг з транспортування нафти
- заборона на імпорт золота
- заборона на експорт товарів, що сприяють зміцненню промислового потенціалу Росії
- заборона на фінансування російського уряду та Центрального банку, а також заборона всіх тих операцій, пов'язаних з управлінням резервами та активами Центрального банку
- заборони на ряд фінансових взаємодій, послуг фінансового рейтингу та операцій з Росією, а також заборони на надання банкнот і продаж цінних паперів
- відключення деяких російських банків від системи обміну повідомленнями SWIFT
- заборона надання високовартісних крипто-послуг і довірчих послуг

- повне виключення Росії з державних контрактів і європейських грошей
- заборона на надання трастів
- заборона на прийняття депозитів

Індивідуальні обмежувальні заходи

Заходи полягають у забороні на поїздки та фінансових заходах (заморожування активів і заборона надавати кошти чи економічні ресурси), які наразі спрямовані проти 1206 осіб та понад 108 організацій, відповідальних за підрив територіальної цілісності, суверенітету та незалежності України. Цей режим санкцій складається з Рішення та Регламенту Ради (ЄС)

Обмеження торгівлі та інвестицій з певними територіями

З 2014 року щодо Криму та Севастополя введені обмеження на торгівлю та інвестиції. Цей режим санкцій складається з Рішення Ради Регламенту Ради (ЄС)

У 2022 році також були введені обмеження на торгівлю та інвестиції щодо непідконтрольних уряду територій Донецької та Луганської областей України. Цей режим санкцій складається з Рішення Ради (CFSP) і Регламенту Ради (ЄС). Заходи в ньому дуже схожі на заходи щодо Криму та Севастополя.[71]

Обмежувальні заходи щодо Білорусі

З 2020 року щодо Білорусі введено низку обмежувальних заходів, включаючи економічні санкції, індивідуальні обмежувальні заходи та обмеження торгівлі. Усі ці заходи є частиною єдиного режиму санкцій, який складається з Рішення Ради та Регламенту Ради (ЄС) № 765/2006

Можливі наслідки для двосторонніх відносин ЄС-Росія

"У разі відсутності кроків з деескалації з боку Росії, ЄС ухвалить рішення про наслідки для двосторонніх відносин між ЄС і Росією", - заявили в Раді.

Ці заходи можуть включати призупинення двосторонніх переговорів щодо візових питань, а також щодо Нової угоди. Крім того, Рада вирішила «постійно займатися [цею справою], щоб мати можливість швидко вжити всіх необхідних заходів».

Підтримка України

Міністри підтвердили готовність ЄС підтримувати країну разом з іншими міжнародними інституціями, особливо МВФ.

ЄС та його члени «нададуть повну підтримку пакету міжнародної допомоги для вирішення нагальних потреб України на основі чіткої відданості реформам». З цією метою Європейська комісія вже почала дослідницьку місію до Києва, паралельно з місією МВФ.

ЄС підтвердив свою пропозицію щодо Угоди про асоціацію, включаючи поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі.

У висновках також підкреслюється необхідність чесної та конституційної реформи в Україні та вільних, чесних і прозорих президентських виборів під спостереженням ОБСЄ-БДПЛ.

Чого НЕ дають санкції ЄС проти Росії

Санкції не блокують експорт і операції, пов'язані з харчовою та сільськогосподарською продукцією.[76]

Лідери ЄС наголосили на Європейській раді 23-24 червня 2022 року, що Росія несе виключну відповідальність за глобальну продовольчу кризу і що санкції ЄС не стосуються продуктів харчування та сільськогосподарської продукції. Продовольча безпека та доступність є ключовим пріоритетом для ЄС та його держав-членів.

Санкції ЄС не впливають на продовольчу безпеку та охоплюють лише двосторонню торгівлю між ЄС і Росією, а не міжнародну торгівлю.

Санкції ЄС прямо виключають постачання продовольства та добрив: немає санкцій щодо російського експорту продовольства на світові ринки. Будь-хто може працювати, закуповувати, транспортувати, забезпечувати продукти харчування та добрива, що надходять з Росії.

Обмеження на імпорт деяких калійних добрив під санкціями ЄС стосуються лише продукції, що імпортується до ЄС, і не стосуються її експорту в Україну з ЄС чи Росії.[77]

ЄС також зробив винятки в рамках своїх санкцій: хоча європейський повітряний простір не відкритий для російських літаків, країни-члени ЄС можуть дозволити політ російських літаків над своїм повітряним простором, якщо це потрібно в гуманітарних цілях. Країни-члени ЄС також уповноважені надавати судам під прапором Росії доступ до портів ЄС, а також дозволяти російським автомобільним перевізникам в'їзд до ЄС з метою імпорту або транспортування сільськогосподарської продукції, включаючи добрива та пшеницю, на які не поширюються обмеження. .

Хто підлягає санкціям

Загалом, з урахуванням попередніх індивідуальних санкцій, запроваджених після анексії Криму в 2014 році, ЄС застосував санкції до 115 юридичних та 1236 фізичних осіб. Список включає:

Володимир Путін і Сергій Лавров у списку осіб, потрапили під санкції ЄС - © AFP

- Президент Росії Володимир Путін
- Міністр закордонних справ Росії Сергій Лавров
- проросійський экс-президент України Віктор Янукович
- олігархи, пов'язані з Кремлем, такі як Роман Абрамович
- 351 депутат російської Держдуми (нижня палата парламенту), які 15 лютого 2022 року проголосували за визнання Донецька і Луганська.
- членів Ради національної безпеки
- місцеві політики, такі як мер Москви
- високопосадовці та військовослужбовці
- відомі бізнесмени (тобто люди, що працюють у російській сталеливарній промисловості та інші, які надають фінансові послуги, військову продукцію та технології російській державі)
- пропагандисти та актори дезінформації

- осіб, відповідальних за злочини, скоєні в Бучі та Маріуполі
- осіб, причетних до вербування сирійських найманців для боротьби в Україні
- вибраних членів сімей деяких із вищезазначених осіб[70]

Що на практиці означають санкції проти фізичних осіб?

Санкції щодо окремих осіб складаються із заборони на поїздки та заморожування активів . Заборони на поїздки перешкоджають особам зі списку в'їжджати на територію ЄС або транзитом через неї наземним, повітряним або морським транспортом.

Заморожування активів означає, що всі рахунки , що належать особам і організаціям, зазначеним у списку, у банках ЄС заморожені . Також заборонено прямо чи опосередковано надавати їм будь-які кошти чи активи.

Це гарантує, що їхні гроші більше не можуть використовуватися для підтримки російського режиму, а також вони не зможуть спробувати знайти притулок у ЄС.

Санкції щодо торгівлі ЄС з Росією

У рамках економічних санкцій ЄС ввів низку імпорتنих та експортних обмежень щодо Росії. Це означає, що європейські суб'єкти господарювання не можуть продавати певну продукцію в Росію (експортні обмеження), а російські суб'єкти господарювання не мають права продавати певну продукцію в ЄС (імпорتنі обмеження).

Список заборонених продуктів розроблено з метою максимального посилення негативного впливу санкцій на російську економіку та одночасного обмеження наслідків для бізнесу та громадян ЄС. Обмеження експорту та імпорту виключають продукти, призначені в основному для споживання, а також товари, пов'язані зі здоров'ям, фармацевтикою, продовольством і сільським господарством, щоб не завдати шкоди населенню Росії.

Заборони вводяться в дію митними органами ЄС.

Крім того, ЄС у співпраці з іншими партнерами-однорумцями прийняв заяву, що залишає за собою право припинити розглядати Росію як націю найбільшого сприяння в рамках СОТ. ЄС вирішив діяти на це не через підвищення імпорتنих тарифів, а через комплекс обмежувальних заходів, які включають заборону на імпорт або експорт певних товарів. ЄС і його партнери також призупинили будь-яку роботу, пов'язану зі вступом Білорусі до СОТ.

Які товари не можна експортувати в Росію з ЄС?

До списку санкційних продуктів входять, зокрема:

- передові технології (наприклад, квантові комп'ютери та передові напівпровідники, електроніка та програмне забезпечення високого класу)
- окремі види машин і транспортного обладнання
- специфічні товари і технології, необхідні для переробки нафти
- енергетичне обладнання, технології та послуги
- товари та технології авіаційної та космічної промисловості (наприклад, літаки, запасні частини або будь-яке обладнання для літаків і вертольотів, реактивне паливо)
- морські навігаційні товари та технології радіозв'язку
- низка товарів подвійного призначення (товарів, які можна використовувати як у цивільних, так і у військових цілях), таких як дрони та програмне забезпечення для дронів або пристрої шифрування
- предмети розкоші (наприклад, розкішні автомобілі, годинники, ювелірні вироби)

Які товари не можна ввозити з Росії в ЄС?

До списку санкційних продуктів входять, зокрема:

- сира нафта та продукти переробки нафти, за обмеженими винятками (з поступовим припиненням від 6 до 8 місяців)

- вугілля та інше тверде викопне паливо (оскільки для існуючих контрактів існує період згорання, ця санкція застосовуватиметься з серпня 2022 року)
- сталь , вироби зі сталі та чавун
- золото , включаючи ювелірні вироби
- дерево, цемент і пластик
- морепродукти та лікери (наприклад, ікра, горілка)
- сигарети та косметика

Що на практиці означає заборона нафти?

Обмеження ЄС охоплюють майже 90% імпорту російської нафти до Європи АФР

У червні 2022 року Рада прийняла шостий пакет санкцій, який, серед іншого, забороняє купівлю, імпорт або передачу сирової нафти та деяких нафтопродуктів з Росії до ЄС . Обмеження діятимуть поступово: протягом шести місяців для сирової нафти та протягом восьми місяців для інших нафтопродуктів.

Тимчасовий виняток передбачено для імпорту сирової нафти трубопровідним транспортом до тих держав-членів ЄС, які через своє географічне положення страждають від особливої залежності від російських поставок і не мають реальних альтернатив.

Крім того, Болгарія та Хорватія отримають вигоду від тимчасових відступів щодо імпорту російської морської сирової нафти та вакуумного газойлю відповідно.

Оскільки більшість російської нафти доставляється до ЄС морським транспортом, ці обмеження охоплюють майже 90% імпорту російської нафти до Європи до кінця року. Це істотно зменшить торгові прибутки Росії.

Які санкції на транспорт

Автомобільний транспорт

ЄС заборонив російським і білоруським автоперевізникам в'їзд до ЄС, у тому числі для транзитних вантажів.

Ці санкції мають на меті обмежити можливості російської промисловості купувати ключові товари та порушити автомобільну торгівлю як до Росії, так і з неї. Однак країни ЄС можуть надавати відступи для:

- транспортування енергії
- перевезення фармацевтичних, медичних, сільськогосподарських та харчових продуктів
- гуманітарної допомоги
- транспорт, пов'язаний з функціонуванням дипломатичних і консульських представництв ЄС і його країн в Росії або міжнародних організацій в Росії, які користуються імунітетом відповідно до міжнародного права
- передача або експорт до Росії культурних благ у позику в рамках офіційного культурного співробітництва з Росією

Заборона не стосується поштових послуг і товарів, що перевозяться транзитом між Калінінградською областю та Росією.

Авіаційний сектор

Усім російським літакам заборонено літати над повітряним простором ЄС

У лютому 2022 року ЄС відмовив російським перевізникам усіх видів у доступі до аеропортів ЄС і заборонив їм літати над повітряним простором ЄС . Це означає, що літаки, зареєстровані в Росії чи в іншому місці та здані в лізинг чи оренду російським громадянам або організаціям, не можуть приземлитися в жодному з аеропортів ЄС і не можуть літати над країнами ЄС. Під заборону потрапили приватні літаки, наприклад приватні бізнес-джети.

Крім того, ЄС заборонив експорт до Росії товарів і технологій авіаційної та космічної галузі .

Страхові послуги, послуги з технічного обслуговування та технічної допомоги, пов'язані з цими товарами та технологіями, також заборонені. Подібні обмеження ввели США, Канада та Велика Британія.

Це означає, що російські авіакомпанії не можуть купувати будь-які літаки, запчастини чи обладнання для свого парку, а також не можуть проводити необхідний ремонт чи техогляд. Оскільки три чверті нинішнього комерційного повітряного парку Росії було вироблено в ЄС, США чи Канаді, з часом заборона, ймовірно, призведе до припинення значної частини російського парку цивільної авіації, навіть для внутрішніх рейсів.

Морський транспорт

ЄС закрив свої порти для всього російського торговельного флоту з понад 2800 суден. Однак цей захід не стосується суден, які перевозять:

- енергії
- фармацевтична, медична, сільськогосподарська та харчова продукція
- гуманітарна допомога
- ядерне паливо та інші товари, необхідні для функціонування цивільного ядерного потенціалу
- вугілля (до 10 серпня 2022 року, після чого ввезення вугілля в ЄС буде заборонено)

Цей захід також не стосується суден, які потребують допомоги та шукають притулку, або суден, які здійснюють екстрений захід у порт з міркувань безпеки на морі чи порятунку життя на морі.

Заборона також поширюватиметься на судна, які намагатимуться уникнути санкцій, змінивши російський прапор або реєструвавшись на прапор іншої держави. Адміністрація порту може виявити спробу змінити прапор або змінити реєстрацію, перевіряючи номер ІМО судна (унікальний ідентифікаційний номер, присвоєний від імені Міжнародної морської організації).

Як санкції вплинули на російську банківську систему?

Заборона SWIFT для російських і білоруських банків

Заборона не дозволяє десяти російським і чотирьом білоруським банкам здійснювати або отримувати міжнародні платежі за допомогою SWIFT.

Десяти російським і чотирьом білоруським банкам заборонено використовувати SWIFT.

SWIFT – це служба обміну повідомленнями, яка значно полегшує обмін інформацією між банками та іншими фінансовими установами. SWIFT об'єднує понад 11 000 компаній у всьому світі.

У результаті ці банки не можуть ані отримати іноземну валюту (оскільки переказ іноземної валюти між двома банками, як правило, оформляється як переказ за кордон із залученням іноземного банку-посередника), ані перевести активи за кордон. Це має негативні наслідки для російської та білоруської економік.

Технічно банки могли б здійснювати міжнародні транзакції без SWIFT, але це дорого, складно і вимагає взаємної довіри між фінансовими установами. Це повертає платежі до тих часів, коли телефон і факс використовувалися для підтвердження кожної операції.[73]

Санкції проти НЦБ Росії

Європейський Союз заборонив усі операції з Національним центральним банком Росії, пов'язані з управлінням резервами та активами російського Центробанку. У результаті замороження активів центрального банку центральний банк більше не може отримати доступ до активів, які він зберігає в центральних банках і приватних установах ЄС.

У лютому 2022 року міжнародні резерви Росії становили \$643 млрд (€579 млрд). Серед інших цілей наявність резервів в іноземній валюті допомагає підтримувати стабільний обмінний курс власної валюти країни.

Через заборону на операції з ЄС та інших країн, за оцінками, більше половини російських резервів заморожено. Заборона також була введена іншими країнами (такими як США, Канада та Великобританія), які також зберігають частку російських валютних резервів.

Отже, Росія не може використовувати цю подушку іноземних активів для надання коштів своїм банкам і таким чином обмежити наслідки інших санкцій. Навіть золоті резерви, що зберігаються в Росії, тепер, здається, важче продати через міжнародні санкції, що стосуються російських компаній.

ЄС також заборонив продаж, постачання, передачу та експорт до Росії банкнот, номінованих в євро. Мета полягає в тому, щоб обмежити доступ російського уряду, його Центрального банку та фізичних або юридичних осіб до готівки в євро з метою запобігання обходу санкцій.[72]

Подібні санкції діють і щодо Білорусі.

Чому ЄС призупинив мовлення п'яти російських ЗМІ?

Російська Федерація бере участь у систематичній міжнародній кампанії дезінформації, інформаційних маніпуляцій та спотворення фактів з метою посилення своєї стратегії дестабілізації як сусідніх країн, так і ЄС та його держав-членів.

Трансляція в ЄС п'яти російських державних каналів призупинена - © AFP

Щоб протидіяти цьому, ЄС призупинив мовлення в ЄС п'яти російських державних ЗМІ:

- Супутник
- Russia Today
- Росія РТР/РТР Планета
- Росія 24/Росія 24
- Телецентр Міжнародний

Росія використовує всі ці державні ЗМІ для навмисного поширення пропаганди та проведення кампаній з дезінформації, в тому числі щодо своєї військової агресії проти України.

Обмеження щодо Sputnik і Russia Today (разом із їхніми дочірніми компаніями, такими як RT English, RT Germany, RT France та RT Spanish) діють із 2 березня 2022 року. Обмеження щодо інших трьох організацій діють із 4 березня. червень 2022 р.

Вони охоплюють усі засоби передачі та розповсюдження в державах-членах ЄС або спрямовані на них, включаючи кабельне, супутникове телебачення, телебачення з Інтернет-протоколом, платформи, веб-сайти та програми.

Відповідно до Хартії основоположних прав, ці заходи не перешкоджатимуть цим ЗМІ та їхнім співробітникам здійснювати в ЄС діяльність, окрім мовлення, наприклад дослідження та інтерв'ю.[77]

Чи координує ЄС санкції з іншими партнерами?

Санкції ефективніші, якщо залучено широке коло міжнародних партнерів. Протягом останніх кількох тижнів ЄС тісно співпрацював із партнерами-однодумцями, такими як Сполучені Штати, щоб координувати санкції .

ЄС співпрацює з Групою Світового банку, Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та іншими міжнародними партнерами, щоб завадити Росії отримати фінансування від таких установ.

Для координації цих міжнародних зусиль новостворена Робоча група російських еліт, довірених осіб та олігархів (REPO) дозволяє ЄС співпрацювати з країнами G7 – Канадою, Францією, Німеччиною, Італією, Японією, Великобританією та Сполученими Штатами – як а також з Австралією, щоб забезпечити виконання санкцій.

Хоча ЄС тісно співпрацює з багатьма партнерами, кожна з цих країн, що не входять до ЄС, в односторонньому порядку вирішує, які санкції вона запровадить

Більш інтенсивні санкції завдадуть подальшої шкоди світовій економіці.

Адміністрація Байдена усвідомлює цю проблему, але її дії поки що неадекватні масштабам проблеми . Вашингтон спробував зменшити напругу на нафтовому ринку шляхом часткового примирення з Іраном і Венесуелою. Протидія побічним

ефектам санкцій проти однієї провідної нафтодержави тепер може вимагати зняття санкцій з двох менших нафтодержав. Але цієї нафтової дипломатії недостатньо, щоб впоратися з викликом, спричиненим санкціями Росії, наслідки яких посилюють існуючі економічні проблеми. Проблеми з ланцюгом постачання та вузькі місця епохи пандемії у глобальних транспортних і виробничих мережах виникли ще до війни в Україні. Безпрецедентне застосування санкцій у цих і без того складних умовах погіршило і без того складну ситуацію.[74]

Проблема управління наслідками економічної війни ще більша в Європі. Це відбувається не лише тому, що Європейський Союз має набагато міцніші торгові та енергетичні зв'язки з Росією. Це також результат політичної економії єврозони, яка сформувалася протягом останніх двох десятиліть: за винятком Франції, більшість її економік дотримуються стратегії зростання, орієнтованої на експорт, яка сильно залежить від торгівлі. Ця економічна модель вимагає зовнішнього попиту на експорт, пригнічуючи заробітну плату та внутрішній попит. Це структура, яка дуже погано підходить для тривалого запровадження санкцій, які скорочують торгівлю. Збільшення загальноєвропейських інвестицій у відновлювані джерела енергії та розширення громадського контролю в енергетичному секторі, як оголосив президент Франції Еммануель Макрон, є одним із способів пом'якшити цей шок. Але також є потреба в заходах, що сприяють підвищенню доходів для споживчих товарів і знижують ціни на ринках товарів виробників, від управління стратегічними резервами до податків на надприбутки, які вводяться в Іспанії та Італії.[80]

Крім того, є наслідки санкцій для світової економіки в цілому, особливо на «глобальному Півдні». Вирішення цих проблем стане серйозним макроекономічним викликом. Тому для G-7, Європейського Союзу та азійських партнерів Сполучених Штатів необхідно розпочати сміливі та скоординовані дії для стабілізації глобальних ринків. Це можна зробити за допомогою цільових інвестицій для усунення вузьких місць у постачанні, щедрих міжнародних грантів і позик країнам, що розвиваються, які намагаються забезпечити достатнє постачання продовольства та енергії, а також великого державного фінансування потужностей відновлюваної енергії. Це також повинно включати субсидії та, можливо, навіть нормування та контроль над цінами,

щоб захистити найбільш вразливі верстви населення від руйнівних наслідків різкого зростання цін на продовольство, енергію та товари.

Таке державне втручання є ціною, яку потрібно заплатити за участь в економічній війні. Заподіяння матеріальної шкоди такого масштабу, як проти Росії, просто неможливе без зміни міжнародної політики, яка розширить економічну підтримку тих, хто постраждав від санкцій . Якщо матеріальний добробут домогосподарств не буде захищений, політична підтримка санкцій з часом впаде.[81]

2.2 Наслідки санкцій для ЄС

Економічні наслідки війни в Україні будуть відчутні по всій Європі. Прямі витрати від санкцій і збоїв у торгівлі, зростання інфляції через підвищення цін на енергоносії та сировину, а також зростаюча невизначеність стануть гальмом для економіки Європи. Загальні економічні витрати війни поки важко передбачити. Однак вплив буде різним для різних держав-членів. Після пандемії російське вторгнення в Україну є ще одним зовнішнім економічним шоком з асиметричними наслідками по всій Європі.[83]

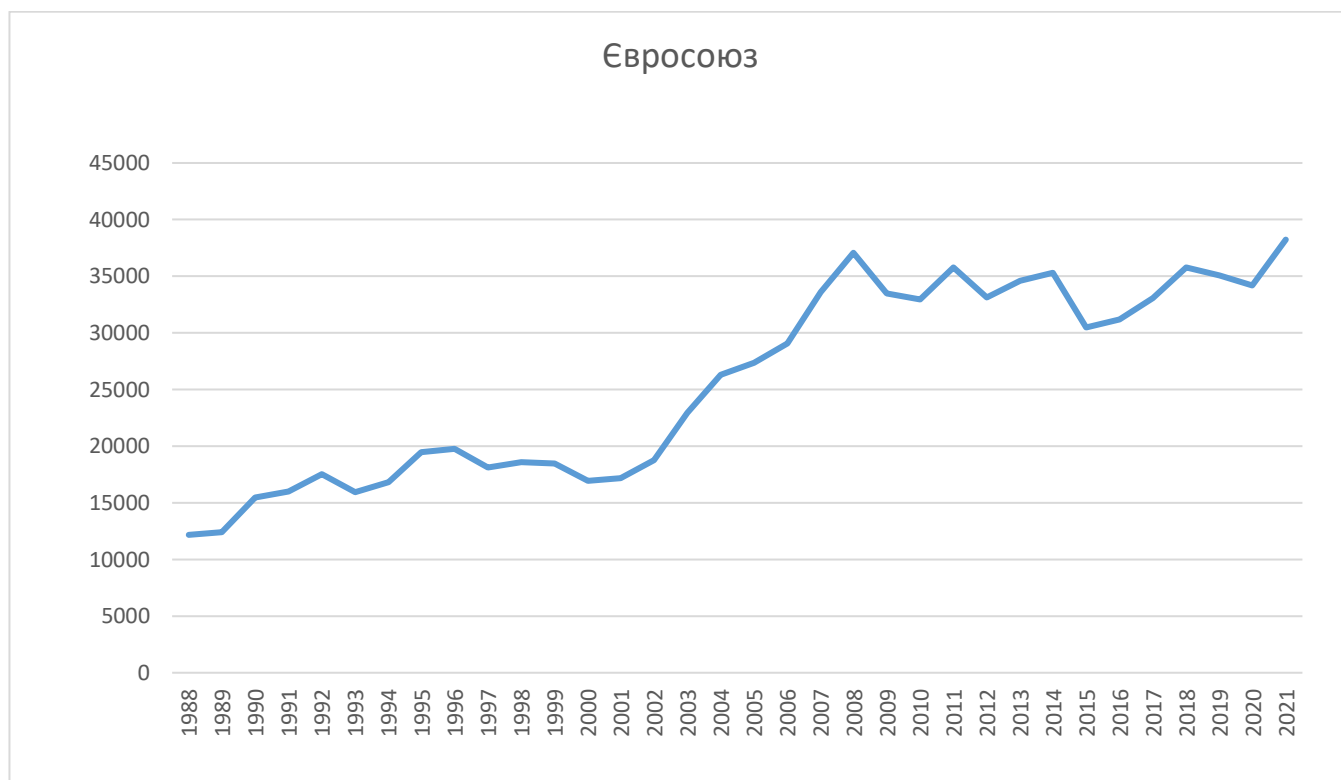

Рис. 2.1 ВВП Європейського союзу з 1988 до 2021 складено самостійно на основі даних Євростату [Додаток А]

Цей нерівний розподіл економічних труднощів між державами-членами ЄС є не лише економічною проблемою: це має політичне значення. Забезпечення того, щоб Європа трималася разом у найближчі місяці та, можливо, роки перед обличчям агресії Росії, потребуватиме розподілу тягаря, щоб уникнути того, щоб деякі країни-члени постраждали набагато більше, ніж інші. Але які країни постраждають найбільше і чому? У цьому короткому огляді вперше розглядаються потенційні відмінності у впливі між державами-членами. Він зосереджений на прямій торгівлі, а також на потенційних витратах енергетичної залежності від Росії та вразливості до зростання цін на енергоносії в цілому.

Цей перший погляд на дані розкриває деякі важливі закономірності. По-перше, країни Центральної та Східної Європи є особливо вразливими через ряд факторів. Це включає залежність від експорту, залежність від імпорту енергоресурсів з Росії, а також виразну вразливість до загального підвищення цін на енергоносії. По-друге, Німеччина та Італія виділяються як країни, які сильно залежать від російського газу, але також можуть постраждати від дефіциту поставок в автомобільній промисловості. По-третє, загальний вплив зростання цін на енергоносії відрізняється в різних країнах-членах. Хоча біднішим країнам на Сході з холоднішими зимами було б особливо важко переживати, енергоємні економіки Північної та Західної Європи також постраждали б непропорційно. У результаті, ймовірно, ЄС доведеться порівну розділити цей тягар, щоб зберегти політичну єдність.

Війна порушує торгові відносини між ЄС і Росією. Прямі торговельні санкції ЄС обмежені окремими секторами, такими як зброя, товари подвійного використання та авіаційна та космічна промисловість. Однак фінансові санкції і особливо заборона SWIFT семи російським банкам значно підвищують витрати на торгівлю поза енергетичним сектором. Для порівняння, повна заборона SWIFT на Іран скоротила торгівлю країни майже на третину. Крім того, ми вже бачимо десятки компаній, які розривають або скорочують відносини з Росією навіть у секторах, які не підпадають

під санкції, ймовірно, через стрімке зростання репутаційних витрат від продовження бізнесу в Росії.

Загалом торгові відносини з Росією для Європи відіграють другорядну роль. Хоча ЄС є головним торговельним партнером Росії і становить майже половину загального експорту країни, Рисунок 1 показує, що актуальність торгівлі з Росією для ЄС є низькою, за винятком енергетичного сектору. Крім того, торгівля стабільно знижується після російської анексії Криму та впровадження першого раунду економічних санкцій ЄС у 2014 році.[87]

Однак ці загальні цифри приховують значні відмінності між країнами. Це особливо важливо, коли йдеться про експорт. На сьогоднішній день Росія залишається найбільшим експортним ринком для Латвії та другим за величиною для Литви. Подібним чином, хоча експорт до Росії є незначним для більшості країн Західної та Північної Європи, він відіграє значну економічну роль для більшості економік Центральної та Східної Європи.

Ці вразливості стають особливо очевидними при розгляді окремих секторів. На рисунку 3 представлені всі товарні лінії, експорт яких до Росії становить понад 10% від усього національного експорту країн ЄС. Знову ж таки, здається, ризики зосереджені переважно в країнах Балтії. В Естонії, Латвії, Литві, а також у Фінляндії зростання торгових бар'єрів через фінансові санкції чи репутаційні втрати може швидко перетворитися на серйозну проблему, оскільки, наприклад, понад 30% усього експорту машин і механічних пристроїв з Литви та понад 40% всього експорту продовольства з Латвії припадало на Росію в 2019 році.[78]

Що стосується імпорту, прямі торгові ризики менш очевидні. Знову ж таки, торговельні відносини з Росією поза енергетичним сектором особливо сильні у Східній Європі та Балтії, але навіть у цих країнах їх загальне значення в економіці є порівняно невеликим.

Однак для імпорту вузькі місця, характерні для конкретного сектора, часто важливіші, ніж загальний обсяг торгівлі. Хоча ці вразливості важче відстежити та вони залежать від структури складних ланцюгів поставок, деякі фактори все ж

виділяються. Наприклад, російська деревина становить половину всього імпорту деревини Фінляндією і є вирішальним внеском у лісову галузь країни, на яку припадає 20% усього галузевого виробництва та 15% зайнятих у галузі. Подібним чином фермери по всій Європі значною мірою покладаються на імпортовані кормові культури з України і, водночас, сильно залежать від Росії та Білорусі щодо добрив .. Найважливіше те, що Росія є одним із провідних світових експортерів сировини та займає високе місце в списку виробників критично важливої сировини в ЄС. ЄС, наприклад, значною мірою покладається на російський паладій, дорогоцінний метал, який вбудований у вихлопи двигунів для зменшення викидів. Дефіцит тут уже призвів до підвищення цін і може швидко перетворитися на проблеми з ланцюгом поставок, особливо для німецької та італійської автомобільної промисловості (див. Малюнок 5). У той же час на Росію також припадає значна частина загального імпорту ЄС нікелю та алюмінію; тому перебої в торговельних потоках у цих областях можуть серйозно вплинути на металургійну, обробну та будівельну промисловість блоку.[84]

Таким чином, прямі економічні витрати від зривів торгівлі з Росією загалом обмежені, але значною мірою зосереджені в країнах Балтії та деяких країнах-членах ЦСЄ. У цих країнах перебої в торгівлі можуть скоротити значну частку загального експорту та спричинити прямий економічний біль. Що стосується імпорту, то сектори поза енергетикою менш актуальні. Однак дефіцит ключових сільськогосподарських і промислових ресурсів у певному секторі може означати удар для деяких важливих галузей, особливо для сільськогосподарських і виробничих центрів ЄС.

Вразливість до імпорту енергоресурсів і зростання цін на енергоносії

Другим основним каналом, за яким російське вторгнення в Україну вплине на економіку ЄС, є зростання цін на енергоносії. Є два способи впливу на країни-члени: по-перше, через пряму залежність від імпорту російської енергії; по-друге, через зростання цін на газ, нафту та вугілля на світових енергетичних ринках у результаті поточного конфлікту. У цьому розділі по черзі обговорюються ці фактори.[76]

Залежність від імпорту енергоносіїв з Росії

По-перше, ЄС значною мірою покладається на імпорт енергоносіїв з Росії. Як показано на малюнку 6, у 2020 році ЄС імпортував близько 23% нафти, 40% природного газу та майже 45% загального імпорту вугілля з Росії. Важливо, що в той час як торгівля в інших секторах скорочується після анексії Криму та початку війни на Донбасі в 2014 році, імпорт газу та вугілля з тих пір, зокрема, продовжує стабільно зростати.

Як і у загальній торгівлі, країни ЦСЄ значно більше покладаються на російський імпорт енергоресурсів, ніж решта ЄС. Наприклад, Латвія та Чехія отримують увесь газ із Росії. Подібним чином Латвія та Угорщина також майже повністю залежать від російського імпорту природного газу, тоді як пряма залежність набагато менш виражена в деяких північних і південних країнах-членах.

Насправді, як ЄС, так і більшість інших західних союзників мають чіткі обмеження на товари, пов'язані з енергетикою, у своєму поточному режимі санкцій. Проте дискусії щодо розширення економічних санкцій на нафту та газ активно тривають, повідомлення про самосанкції від західних компаній вже ускладнюють продаж нафти російським компаніям за кордон, а також існує можливість російських контрсанкцій, спрямованих саме на експорт енергоресурсів. плавав помітно. Наскільки різні держави-члени будуть уражені таким розширенням енергетичних санкцій?

У короткостроковій перспективі буде особливо важко переживати ті країни, які значною мірою залежать від російського природного газу. Оскільки розподіл газу залежить від трубопроводів та іншої фізичної інфраструктури, компенсувати втрати від імпорту буде ще важче, ніж для інших джерел енергії.

За даними Євростату ми можемо зрозуміти, що найбільш вразливими є такі країни як Угорщина, Словенія чи Латвія. Крім того, Німеччина та Італія виділяються як країни-члени, які залежать від великої кількості газу в національному споживанні енергії та, в той же час, імпортують великі частки свого газу з Росії. Крім того, обидві країни також є найбільшими імпортерами газу в ЄС в абсолютному вираженні.[64]

Вразливість до зростання цін на енергоносії на світових ринках

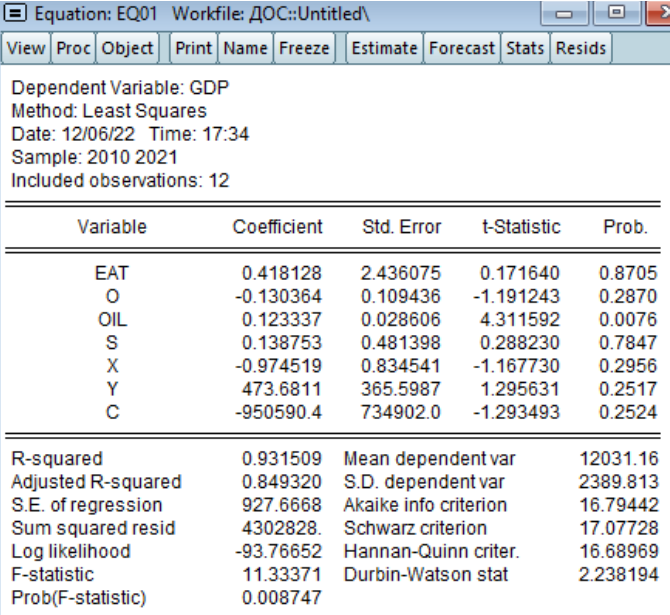
Що стосується прямої енергетичної залежності від Росії, то вразливість, таким чином, зосереджена в країнах ЦСЄ, Італії та Німеччини. Однак енергетичні ринки є глобальними, тому дефіцит поставок вплине на всі країни-члени. Насправді ціни на нафту та природний газ за останні дні стрімко зросли з і без того високих рівнів, і, згідно з даними Європейського центрального банку (ЄЦБ), інфляція цін на енергоносії стане однією з головних економічних проблем, спричинених війною. Таким чином, ключовим питанням є те, наскільки країни-члени ЄС відрізняються у своїй схильності до зростання цін на енергоносії.

Незважаючи на те, що зростання цін на енергоносії, знову ж таки, буде особливо важким для енергоємних економік у Східній Європі, вразливість є дещо ширшою, ніж для сектору домашніх господарств. Наприклад, енергоємні економіки Фінляндії, Бельгії та Нідерландів також належать до групи країн, які непропорційно постраждають від зростання цін на нафту, газ і вугілля.

Економетричне дослідження

Позначення: GDP(ВВП), Y(роки), Oil (експорт нафти), S(експорт сировини), O(експорт інші товари), X(експорт хімічних речовин),EAT(харчова промисловість)

Спершу ми створили функцію із усіма наявними даними

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
EAT	0.418128	2.436075	0.171640	0.8705
O	-0.130364	0.109436	-1.191243	0.2870
OIL	0.123337	0.028606	4.311592	0.0076
S	0.138753	0.481398	0.288230	0.7847
X	-0.974519	0.834541	-1.167730	0.2956
Y	473.6811	365.5987	1.295631	0.2517
C	-950590.4	734902.0	-1.293493	0.2524

R-squared	0.931509	Mean dependent var	12031.16
Adjusted R-squared	0.849320	S.D. dependent var	2389.813
S.E. of regression	927.6668	Akaike info criterion	16.79442
Sum squared resid	4302828.	Schwarz criterion	17.07728
Log likelihood	-93.76652	Hannan-Quinn criter.	16.68969
F-statistic	11.33371	Durbin-Watson stat	2.238194
Prob(F-statistic)	0.008747		

Наступними кроками ми забрали групи даних які мають мінімальний вплив

Equation: EQ02 Workfile: ДОС::Untitled\					Equation: EQ03 Workfile: ДОС::Untitled\														
View	Proc	Object	Print	Name	Freeze	Estimate	Forecast	Stats	Resids	View	Proc	Object	Print	Name	Freeze	Estimate	Forecast	Stats	Resids
Dependent Variable: GDP Method: Least Squares Date: 12/06/22 Time: 17:34 Sample: 2010 2021 Included observations: 12					Dependent Variable: GDP Method: Least Squares Date: 12/06/22 Time: 17:36 Sample: 2010 2021 Included observations: 12														
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.	Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.										
O	-0.130767	0.100171	-1.305433	0.2396	O	-0.116940	0.082438	-1.418515	0.1990										
OIL	0.123641	0.026140	4.729960	0.0032	OIL	0.123684	0.024374	5.074440	0.0014										
S	0.128384	0.437262	0.293608	0.7789	X	-0.864133	0.628108	-1.375771	0.2113										
X	-0.915348	0.695830	-1.315475	0.2364	Y	537.2512	201.3963	2.667631	0.0321										
Y	520.3972	223.4847	2.328559	0.0588	C	-1078355.	404989.5	-2.662675	0.0323										
C	-1044467.	449404.0	-2.324117	0.0591															
R-squared	0.931105	Mean dependent var	12031.16	R-squared	0.930116	Mean dependent var	12031.16												
Adjusted R-squared	0.873693	S.D. dependent var	2389.813	Adjusted R-squared	0.890182	S.D. dependent var	2389.813												
S.E. of regression	849.3312	Akaike info criterion	16.63363	S.E. of regression	791.9566	Akaike info criterion	16.48123												
Sum squared resid	4328181.	Schwarz criterion	16.87608	Sum squared resid	4390366.	Schwarz criterion	16.68327												
Log likelihood	-93.80177	Hannan-Quinn criter.	16.54386	Log likelihood	-93.88736	Hannan-Quinn criter.	16.40642												
F-statistic	16.21792	Durbin-Watson stat	2.241935	F-statistic	23.29134	Durbin-Watson stat	2.111427												
Prob(F-statistic)	0.001982			Prob(F-statistic)	0.000384														

В кінці у нас вийшло

Equation: UNTITLED Workfile: ДОС::Untitled\									
View	Proc	Object	Print	Name	Freeze	Estimate	Forecast	Stats	Resids
Dependent Variable: GDP Method: Least Squares Date: 12/06/22 Time: 17:37 Sample: 2010 2021 Included observations: 12									
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.					
OIL	0.088648	0.010946	8.098286	0.0000					
Y	238.6235	94.88448	2.514884	0.0330					
C	-478798.8	192077.6	-2.492736	0.0343					
R-squared	0.902034	Mean dependent var	12031.16						
Adjusted R-squared	0.880264	S.D. dependent var	2389.813						
S.E. of regression	826.9455	Akaike info criterion	16.48567						
Sum squared resid	6154550.	Schwarz criterion	16.60690						
Log likelihood	-95.91404	Hannan-Quinn criter.	16.44079						
F-statistic	41.43425	Durbin-Watson stat	2.057300						
Prob(F-statistic)	0.000029								

З дослідження можна зробити висновок що найбільше на економіку ЄС впливає торгівля нафто-продуктами з росією адже хоча росія і видобуває газ і нафту вона не перероблює їх в достатніх масштабах. Також на економіку має вплив хоча і не великий експорт хімічних речовин.

З економетричного дослідження ми можемо зробити висновки що Європейський союз не використовував абсолютні обмежувальні заходи проти росії для того щоб не нанести шкоди власній економіці. Зараз ситуація достатньо змінилась, застосовані санкції що сильно обмежують торгівельні росією але побачити як це

вплинуло на економіку країн членів на даний момент ми не можемо. Санкції що були застосовані до 2022 року ніяк не вплинули на торгівельні відносини.[Дані по яким проводилось дослідженні можна розглянути в Додатках А.Г,Г,Д,Ж]

2.3 Як будуть мінімізовані наслідки санкцій

Таким чином, західні політики стоять перед серйозним рішенням. Вони повинні вирішити, чи підтримувати санкції проти Росії в їх нинішній силі, чи накласти на Путіна додаткові економічні покарання. Якщо метою санкцій є здійснення максимального тиску на Росію з мінімальними руйнуваннями їхніх власних економік — і, отже, керованим ризиком внутрішньополітичної негативної реакції, — тоді поточний рівень тиску може бути найбільшим політично можливим зараз.

На даний момент просте збереження існуючих санкцій вимагатиме активної компенсаційної політики. Особливо для Європи ані економічна політика *laissez-faire*, ані фіскальна фрагментація не будуть стійкими, якщо економічна війна триватиме. Але якщо Захід вирішить ще більше посилити економічний тиск на Росію, далекосяжні економічні інтервенції стануть абсолютною необхідністю. Більш інтенсивні санкції завдадуть подальшої шкоди не лише самим санкціям, а й світовій економіці в цілому. Незалежно від того, наскільки сильною та виправданою є рішучість Заходу зупинити агресію Путіна, політики повинні прийняти матеріальну реальність, що тотальний економічний наступ внесе значні нові напруги у світову економіку.[63]

Посилення санкцій спричинить каскад матеріальних потрясінь, які вимагатимуть далекосяжних стабілізаційних зусиль. І навіть за таких рятувальних заходів економічний збиток цілком може бути серйозним, а ризики стратегічної ескалації залишаться високими. З усіх цих причин залишається життєво важливим шукати дипломатичні та економічні шляхи, які можуть покласти край конфлікту. Якими б не були результати війни, економічний наступ на Росію вже виявив одну важливу нову реальність: ера безкоштовних, безризикових і передбачуваних санкцій цілком і справді закінчилася.

Якою б не була тривалість війни, її спадок буде довготривалим. Це сформує політичний вибір Європи на наступні роки та десятиліття.

Європейський Союз відповів на війну на своєму східному кордоні винятковою єдністю, рішучістю та швидкістю. Але вторгнення в Україну – це вододіл. Якою б не була тривалість війни, її спадок буде довготривалим. Це сформує політичний вибір Європи на наступні роки та десятиліття.

Ця публікація в блозі має на меті надати першу оцінку наслідків вторгнення для економічної політики та рішень, прийнятих після 24 лютого, коли російські війська увійшли в Україну. Основні безпосередні ризики для європейської економіки виникають через шок пропозиції, викликаний підвищенням цін на нафту і газ, через залежність Європи від російських енергоресурсів і через вплив геополітичних загроз на довіру населення та настрої інвесторів. Європа також має обов'язок прийняти мільйони біженців війни та надати їм екстрену допомогу. Вже у 2022 році прямий бюджетний вплив відповідних рішень може скласти 1,1 /4% ВВП, якщо не більше. У довгостроковій перспективі ЄС стикається з необхідністю збільшити витрати на оборону у відповідь на загострення загроз безпеці та переглянути свою енергетичну систему.[67]

Підсумком є те, що політики в Європі повинні відійти від очікуваної нормалізації після COVID-19 і об'єднати зусилля для подолання нових надзвичайних ситуацій. У довгостроковій перспективі вони стикаються з повним переосмисленням системи політики ЄС, що вплине на бюджетні пріоритети, принципи макроекономічної політики та регулювання ринку, а також на розподіл завдань між ЄС та його державами-членами.

Для цілей цієї публікації в блозі багато інших каналів, від шоку довіри до хвильових впливів на постачання сільськогосподарської продукції та товарні ринки, залишилися осторонь. Я не торкаюся також ширшого та критичного питання про потенційну фрагментацію глобальної економіки, яка може стати результатом усвідомлення того, що «озброєння взаємозалежності» більше не є предметом простих спекуляцій.

Порядки величин, наведені в цій публікації блогу, є надзвичайно грубими. Вони можуть виявитися помилковими зі значним відривом. Мета тут полягає лише в тому, щоб зробити внесок у дискусію, яка повинна розвиватися і, безумовно, призведе до набагато точніших оцінок.[73]

Відповідь на новий шок пропозиції

Напередодні нападу на Україну ЄС уже справлявся з різким погіршенням умов торгівлі та зростанням інфляції, здебільшого пов'язаною з цінами на імпортовані енергоносії. Хоча відновлення після пандемічного шоку все ще не завершене, а інфляційні очікування все ще дещо нижчі за цільові, Європейському центральному банку довелося важко балансувати між переглядом тимчасових стрибків цін і усуненням інфляційних загроз. Протистояння з Росією передбачає більш виражений і довготривалий шок, який серйозно загострить існуючу політичну дилему.

Стандартний збірник правил під час шоку цін на сировинні товари полягає в тому, що центральний банк повинен по суті боротися з вторинними ефектами та уникати потенційної ескалації інфляційних очікувань. Вона не повинна вдаватися до марних спроб контролювати безпосередній вплив зростання цін на загальну інфляцію (на яку збільшення облікової ставки має дуже обмежений вплив, якщо воно взагалі є), і вона повинна пристосовуватися до постійних відносних змін цін.

У дуже короткостроковій перспективі ЄЦБ, ймовірно, почекає і побачить, поки він прийме рішення. Але невдовзі вона може бути змушена зробити політично важкий вибір між терпінням, щоб загальна інфляція залишалася вище цільового значення довше, та послабленням економіки в розпал геополітичного протистояння. Його дії ще більше ускладнюватимуться ризиком збільшення спредів на ринках державних облігацій.[77]

Як стверджує Олів'є Бланшар , у цій ситуації можна зробити аргумент для часткового фіскального компенсування шоку. У більшості країн ЄС ініціативи вже були зроблені. Уряди запровадили низку заходів для стримування зростання цін і підтримки вразливих домогосподарств.

Але питання полягає в тому, чи повинні уряди в першу чергу покладатися на трансферти (які можуть бути цільовими, але не сприяють обмеженню інфляції) чи повинні також втручатися шляхом загального зниження податків і адміністративного контролю цін (що впливає на індекс споживчих цін і, отже, сприяє завданню центрального банку, але вони набагато дорожчі з точки зору бюджету та знищують ціновий сигнал). Принаймні в деяких країнах ЄС впроваджуються обидва види заходів .

Контекст війни підштовхне уряди до впровадження більш прямих цінових інтервенцій, ніж вони зазвичай розглядають. Важливим питанням є те, чи перегляне ЄС механізм встановлення ціни на електроенергію на основі вартості граничного джерела енергії, яке діє як потужний передавач шоків на ціну на газ і створює величезну ренту для виробників електроенергії. Деякі уряди, наприклад в Іспанії, запровадили повернення коштів. Інші, як у Франції, обмежили зростання цін. Якою б не була дискусія про внутрішні переваги системи ціноутворення на електроенергію, що діє в ЄС, зараз є підстави для перегляду в контексті, в якому прискорення інфляції викликає серйозне занепокоєння. Тимчасове відключення цього механізму (скажімо, на шість місяців) полегшило б нагальні компроміси в макроекономічній політиці.

Загалом, війна неминуче призведе до того, що ЄС і національні держави відступлять від стандартних політичних завдань. Це спонукатиме до подальших кроків у безладному світі, в якому уряди втручаються в ринки з міркувань безпеки та в якому монетарна та фіскальна політика сильно взаємозалежні. Новим девізом стане координація, а не чіткість політичних рамок. Криза COVID-19 вже призвела до руху в цьому напрямку. Надії на нормалізацію, швидше за все, не справдяться.

Фіскальна підтримка має і матиме значний вплив на державні фінанси. Заходи, запроваджені з літа 2021 року, вже тягнуть за собою нетривіальні бюджетні витрати (від 0,5% до 1% ВВП у Франції, де президента чекають переобрання). Нові заходи у відповідь на підвищення цін на енергоносії можуть ще більше збільшити ці витрати, можливо, до 1% ВВП.[81]

Зменшення енергетичної залежності від Росії

Тривала залежність від імпорту енергоносіїв з Росії суперечить стратегії відрізання агресора від міжнародних фінансів і платежів. За цінами, дещо нижчими за нинішній рівень (100 доларів США/барель за Brent і 100 євро/МВт-год за газ), обсяги нафти та газу, експортовані Росією до ЄС у 2019 році, оцінюватимуться приблизно в 200 мільярдів євро кожен, що в цілому приблизно вдвічі більше, ніж валютні резерви, що зберігаються в країнах G7 на кінець 2021 року. Необхідно скоротити цей потік доходів.

Який буде сенс перешкоджати доступу Банку Росії до його резервів, якщо Росія продовжує отримувати вигоду від значно завищених доходів від експорту? Енергетичні вилучення фактично захищають більшу частину російської банківської системи від виключення з SWIFT . Загалом, нині в Росію надходять рекордні експортні надходження, незважаючи на знижку ціни на нафту, яку вона продає за кордон.

Росія є основним постачальником до ЄС нафти (27% імпорту, дані 2019 року), вугілля (47%) і газу (41%). Нафта і вугілля не потребують спеціальної інфраструктури для доставки на ринок. Їх можна посадити на човен і відправити туди, куди є покупець. Проте газ має вирішальне значення, оскільки торгівля залежить від інфраструктури, а це означає, що ні постачальник, ні покупець не можуть безперешкодно диверсифікуватися.

Обговорюється глобальна заборона імпорту російської нафти. Питання полягає в тому, чи призведе ефективне скорочення продажів у Росії до стрімкого зростання цін на світовому ринку, що посилить глобальний шок пропозиції та, можливо, зведе нанівець санкційний ефект від вжитих заходів. Заборона може мати успіх лише в тому випадку, якщо скорочення російських поставок буде компенсовано додатковим експортом від інших виробників.

Що стосується газу, Європа і Росія збираються грати в курячу гру через свою взаємну залежність. Росія, безумовно, має важелі впливу. Якби ЄС припинив експорт, ЄС втратив би 40% своїх поставок природного газу. Вплив на деякі країни ЄС був би катастрофічним. Ось чому Брюссель певний період часу залишив газ поза сферою дії санкцій. Але ЄС має дві переваги: імпорт російського газу становить

лише 8,4% від загального попиту на первинну енергію, і він має більше можливостей для диверсифікації джерел, ніж Росія для диверсифікації своїх експортних ринків. У будь-якому випадку ЄС має підготуватися до того, щоб обходитися без російського газу, тому що непланування такого випадку піддасть його російському шантажу.

У 2019 році поставки з Росії до ЄС склали 1800 ТВт-год (2020 і 2021 роки були аномальними) із загального обсягу імпорту природного газу в 3800 ТВт-год. Але ЄС також потребує поповнення своїх резервів, які дуже скорочуються. Навіть якщо він скоротить загальне споживання газу на одну п'яту та обмежить поповнення запасів до 500 ТВт-год, йому потрібно буде імпортувати близько 3400 ТВт-год у 2022 році. Якщо газ припинить надходити з Росії (за ініціативою ЄС чи Росії), імпорт з інших країн джерела повинні були б збільшитися на 35%.

Замінити російський газ можливо, але важко (як показали МЕА та Брейгель). Почнемо з того, що в короткостроковій перспективі це неминуче коштуватиме великих витрат, особливо якщо – як щодо нафти – відключення провідного експортера газу від світового ринку призведе до подальшої ескалації цін. Щоб заборона ЄС на імпорт із Росії була ефективною, її потрібно було б розробити таким чином, щоб врахувати витоки на світовий ринок. Інакше кажучи, Європі доведеться зменшити свій попит на імпорт, збільшивши постачання з інших джерел (наприклад, шляхом відстрочення закриття вугільних і атомних станцій і збільшення використання відновлюваних джерел енергії), а також скорочення внутрішнього попиту на газ (через подвійну схеми ціноутворення на опалення будинку) та інші види палива (можливо, через обмеження швидкості на автомагістралях).[70]

Якщо припустити скорочення поставок російського газу вдвічі та збільшення вартості на 50% для нових поставок неросійськими постачальниками, додатковий рахунок становитиме 25 мільярдів євро у 2022 році. Загальний обсяг імпорту газу становитиме 370 мільярдів євро проти 60 мільярдів євро у 2019 році та євро. 170 мільярдів у 2021 році.

Наступна складність пов'язана з логістикою всередині ЄС. Вплив шоку буде розподілений дуже нерівномірно: Португалія не імпортує російський газ, тоді як його частка в загальних запасах первинних ресурсів становить 35% для Угорщини і

24% для Словаччини. Потенціал для розширення терміналів СПГ також розподілений нерівномірно (Іспанія має значну потужність, а країни, що не мають виходу до моря, не мають жодної), тоді як взаємозв'язки є нерівними (немає європейської системи газопроводів, про яку можна говорити). Таким чином, будуть необхідні екстрені заходи з усунення недоліків, щоб покращити існуючі потужності, організувати негайне постачання та розпочати екстрені інвестиції. Важко назвати цифри цим ініціативам. Якщо припустити, що вони також збільшать вартість для кінцевого користувача на 50%, ціна становитиме ще 25 мільярдів євро.

Виходячи з цього, короткострокові витрати на зменшення енергетичної залежності від Росії можуть становити 100 мільярдів євро (50 мільярдів євро на відновлення запасів плюс 25 мільярдів євро додаткові витрати на неросійські постачання плюс 25 мільярдів євро на організацію розподілу в ЄС). Тоді постає таке питання: по-перше, скільки з цього покриватимуть приватні компанії та кінцеві користувачі, а скільки — державні фінанси; по-друге, як ці витрати повинні бути розподілені між окремими державами-членами та ЄС?

У надзвичайних ситуаціях, коли безпека поставлена на карту, і на тлі підвищеної несприйнятливості до ризику, уряди втручатимуться, щоб безпосередньо реагувати на дефіцит, загрози та ризики, і розумно припустити, що фінансовий тягар ляже непропорційно на державні фінанси. Приватні компанії не відповідають ні за безпеку постачання, ні за те, щоб всі домогосподарства мали доступ до опалення.

Навіть частина створення резервів, яка зазвичай є суто приватним завданням, потребуватиме державного фінансування: приватні компанії не захочуть брати на себе витрати на поповнення резервів (50 мільярдів євро), оскільки вони ризикують втратити значні суми грошей, якщо ціна на газ нормалізується. Тому розумно припустити, що гроші платників податків повинні будуть покрити три чверті вартості, або 75 мільярдів євро.[83]

Частину цього тягаря потрібно буде розділити всередині ЄС, незважаючи на той факт, що, хоча залежність від російського газу є правдою для Центральної та Східної Європи, для Німеччини чи Італії вона є продуктом свідомого вибору. Але відкидати солідарність в ім'я морального ризику було б надуманим. Після шоку від кризи євро

та COVID-19 економічне протистояння з Росією стало ще одним, важко передбачуваним, асиметричним шоком. Необхідно розподілити витрати, як це було під час кризи COVID-19. Також потрібна тісна координація, на відміну від того, що сталося у відповідь на пандемію.

У середньостроковій перспективі ЄС повинен буде розробити та профінансувати повну реконструкцію європейської енергетичної системи, яка включатиме диверсифікацію джерел постачання, міцніші взаємозв'язки та визначення планів на випадок непередбачених обставин для реагування на збої в постачанні. Роблячи це, йому потрібно буде надати значно більшої ваги меті безпеки, ніж у початковій структурі ринку електроенергії. Через повсюдний брак довіри між країнами ЄС колективна енергетична безпека довгий час була темою для промов, а не для дій. Настав час переосмислити та побудувати ефективну та безпечну енергетичну систему, яка максимально використовує порівняльні переваги та розглядає енергетичну безпеку як благо клубу. Це потребуватиме значних інвестицій.

У найближчому майбутньому підсумок полягає в тому, що, хоча ЄС реально не може повністю відмовитися від російського газу, він може негайно підготуватися до зниження своєї залежності від нього, інвестувати в диверсифікацію та взяти на себе зобов'язання поступово скорочувати свій імпорт (як це було зроблено в минулому з Іраном). Ця політика неодмінно призведе до значних короткострокових економічних витрат, але вона є умовою для перемоги в курячій грі з Росією.[64]

Створення різкого зростання витрат на оборону

ЄС уже розблокував негайну підтримку України, виділивши перший пакет військової допомоги на 500 мільйонів євро (до якого слід додати двосторонню допомогу). Ймовірно, найближчими тижнями знадобиться більше, навіть якщо війна скоро закінчиться.

Набагато важливішим з економічної точки зору є те, що Німеччина взяла на себе зобов'язання збільшити свій оборонний бюджет, спершу шляхом створення боргового фонду в розмірі 100 мільярдів євро (близько 3% ВВП), а в подальшому шляхом збільшення фінансування за рахунок податків. у видатках на оборону з 1,4%

до 2% ВВП. Інші країни ЄС, оборонні бюджети яких у середньому становлять близько 1,5% ВВП, перебувають у подібних ситуаціях і, ймовірно, наслідуватимуть їхній приклад. Винятком є Франція з уже 2,1% ВВП. Але це включає вартість ядерних сил. Франції також потрібно буде збільшити бюджет на звичайні сили.

Якщо припустити відсутність прямої військової участі в конфлікті в Україні, але поступове нарощування оборонних зусиль, додаткові військові витрати в ЄС можуть легко досягти 20 мільярдів євро в 2022 році і вдвічі більше в 2023 році. Вартість, безумовно, буде вищою в середньому термін. Ймовірне мінімальне збільшення витрат на оборону має становити 0,5% ВВП або 70 мільярдів євро з 2024-2025 років. Є ймовірність значно більша: у багатьох європейських країнах оборонний бюджет становив близько 3% ВВП у 1980-х роках. Залишається вирішити, яка частина цього сплеску буде профінансована за рахунок податків, а яка – за рахунок боргів.

У поточному стані більшість цих витрат покриватимуть національні бюджети, але ЄС також має втрутитися, принаймні для фінансування програм досліджень і розробок. Потенційно сильніше залучення державних фінансів ЄС залежатиме від політичних рішень про те, чи запроваджувати спільну європейську оборонну політику і як це зробити.[129]

Значна трансформація та великий вплив на бюджет

У відповідь на гостру безпекову кризу ЄС та його державам-членам тепер необхідно:

- Пом'якшити наслідки для цін і доходів від нового значного шоку пропозиції;
- Почати скорочення імпорту російського газу, одночасно відновлюючи запаси на наступну зиму;
- Запустити надзвичайний план енергетичної стійкості, щоб збільшити неросійські енергопостачання та розподілити їх у межах Союзу;
- Набагато сильніше інтегрувати енергетичні системи та створити доктрину колективної енергетичної безпеки;
- Взаємність вартості прийому біженців з України;

- Збільшити витрати на оборону та закласти основи для спільної оборонної політики.

Ці завдання є лише частиною великих зусиль, які перевіряють здатність Європи діяти швидко й рішуче, а також розпочати надання нових суспільних благ, за які вона раніше не відповідала, та організувати солідарність. Середньострокові наслідки також є першорядними. Поки що в ЄС очікували, що декарбонізація, цифровізація та інвестиції в стійкість домінуватимуть у середньостроковій програмі. Тепер до цього порядку денного додається безпека – як економічна, так і оборонна.

Приблизний огляд відповідних короткострокових прямих бюджетних витрат для ЄС та його членів можна підсумувати до:

- Додаткові 50 мільярдів євро для стримування наслідків різкого шоку пропозиції на внутрішніх цінах;
- 75 мільярдів євро на енергетичну незалежність;
- 30 мільярдів євро на біженців і гуманітарну допомогу;
- 20 мільярдів євро на безпеку та оборону у 2022 році та вдвічі більше у 2023 році.

Загалом загальні дискреційні витрати та скорочення податків можуть становити 175 мільярдів євро, або приблизно 1,1/4% ВВП у 2022 році. У середньостроковій перспективі потрібні додаткові витрати, особливо на енергетичну безпеку та оборону. Вони можуть становити щонайменше піввідсотка ВВП на рік.

Частина тягаря ляже на країни-члени (особливо щодо цінових інтервенцій, цільових трансфертів та оборони). Разом із несприятливим макроекономічним потрясінням ці додаткові витрати порушують структурну консолідацію, заплановану на 2023 рік і далі. У своїх рекомендаціях щодо фіскальної політики від 2 березня Європейська комісія залишалася обережною. ЄС, безумовно, доведеться відкласти деактивацію загального положення про вихід із Пакту стабільності та зростання, яке спочатку було передбачено на 2023 рік.[82]

У той же час несприятливий шок, підвищене уникнення ризику та дисконт на європейські активи, ймовірно, посилять занепокоєння щодо прийнятності державного боргу в найбільш вразливих країнах-членах. Фіскальна система ЄС – і національні рамки, такі як німецька *Schuldenbremse* – мають бути достатньо гнучкими, щоб звільнити місце для нових пріоритетів, але потреба у фіскальній відповідальності є гострішою, ніж будь-коли.

Частина нових програм – особливо для біженців і перепроєктування енергетичної системи, а також, ймовірно, частково для оборони – потребуватиме адміністрування та фінансування ЄС, для якого вони представлятимуть значне доповнення до його поточної ролі та бюджет. Існуючі транспортні засоби, включно з пакетом *EU Next Generation*, прийнятим у відповідь на шок від COVID-19, пропонують деяку негайну гнучкість для перерозподілу коштів. Новий бюджет ЄС, який має приділяти більше уваги європейським суспільним благам, і новий позабюджетний пакет для фінансування невідкладного нарощування енергетичної безпеки, гуманітарної допомоги та спільних витрат на оборону незабаром можуть стати необхідними. Досвід із позабюджетною схемою *Next Generation EU (NGEU)*, запущеною у 2020 році у відповідь на кризу COVID-19, є основою для розробки останнього, хоча він, швидше за все, буде менш перерозподільчим.

Європа стикається з переосмисленням свого світовідчуття, своїх пріоритетів і політичних рамок. Відомо, що Жан Моне писав, що «Європа виковуватиметься в кризах і буде сумою рішень, прийнятих для цих криз». Тепер ми розуміємо, що його передбачення слід читати буквально.[61]

РОЗДІЛ 3 Наслідки введених санкцій для інших країн

3.1 Вплив санкції проти Росії на світовий порядок

Російсько-українська війна 2022 року – це не лише велика геополітична подія, а й геоекономічний перелом. Західні санкції є найжорсткішими заходами, які коли-небудь запроваджувалися проти держави розміру та могутності Росії. Менш ніж за три тижні Сполучені Штати та їхні союзники відключили великі російські банки від світової фінансової системи; блокували експорт високотехнологічних комплектуючих в унісон з азіатськими союзниками; конфіскував закордонні активи сотень багатих олігархів; скасував торгові договори з Москвою; заборонив російським авіакомпаніям літати в повітряному просторі Північної Атлантики; обмежив продажі російської нафти до Сполучених Штатів і Великобританії; заблокували всі іноземні інвестиції в російську економіку зі своєї юрисдикції; і заморозив 403 мільярди доларів із 630 мільярдів доларів іноземних активів Центрального банку Росії.

Як відбуватимуться ці історичні заходи? Економічні санкції рідко досягають своїх цілей. Західні політики часто припускають, що невдачі є результатом слабких місць у структурі санкцій. Дійсно, санкції можуть мати лазівки, відсутність політичної волі для їх впровадження або недостатню дипломатичну згоду щодо виконання. Непряме припущення полягає в тому, що сильніші санкції мають більше шансів на успіх.[79]

Проте західне економічне стримування Росії відрізняється. Це безпрецедентна кампанія ізоляції економіки G-20 з великим вуглеводневим сектором, складним військово-промисловим комплексом і диверсифікованим кошиком експорту сировинних товарів. У результаті західні санкції стикаються з іншою проблемою. У цьому випадку санкції можуть зазнати невдачі не через свою слабкість, а через їхню велику та непередбачувану силу. Звикнувши використовувати санкції проти менших країн за низьку ціну, західні політики мають лише обмежений досвід і розуміння наслідків справді суворих заходів проти великої економіки, пов'язаної з глобальним зв'язком. Існуюча нестабільність світової економічної та фінансової структури

означає, що такі санкції можуть спричинити серйозні політичні та матеріальні наслідки.[67]

Наскільки суворими є нинішні санкції проти Росії, можна побачити з їх впливу на весь світ. Негайний шок для російської економіки є найбільш очевидним. Економісти очікують, що цього року російський ВВП скоротиться щонайменше на 9–15 відсотків, але збитки цілком можуть стати набагато серйознішими. З початку січня курс рубля впав більш ніж на третину. Триває відтік кваліфікованих російських професіоналів, тоді як можливості імпорту споживчих товарів і цінних технологій різко впали. Як сказав російський політолог Ілля Матвеев, «30 років економічного розвитку викинуто у кошик».

Наслідки західних санкцій виходять далеко за межі цих наслідків для самої Росії. Існує принаймні чотири різні типи ширших ефектів: ефект поширення на суміжні країни та ринки; мультиплікаційний ефект через вилучення приватного сектора; ефекти ескалації у вигляді російської відповіді; і системний вплив на світову економіку.

Побічні ефекти вже спричинили потрясіння на міжнародних товарних ринках. Загальна паніка вибухнула серед трейдерів після того, як 26 лютого було оголошено про другий пакет санкцій Заходу, включаючи припинення SWIFT і заморожування резервів центрального банку. Ціни на сиру нафту, природний газ, пшеницю, мідь, нікель, алюміній, добрива та золото злетіло. Оскільки війна закрила українські порти, а міжнародні фірми уникають експорту російських товарів, дефіцит зерна та металів зараз нависає над глобальною економікою. Незважаючи на те, що ціни на нафту з тих пір впали в очікуванні додаткового видобутку від виробників Перської затоки, ціновий шок на енергоносії та товари в цілому призведе до зростання глобальної інфляції. Країни Африки та Азії, які залежать від імпорту продовольства та енергоносіїв, уже відчувають труднощі.[78]

3.2 Які санкції запровадила Україна та їхній вплив

Санкції вводяться в координації з партнерами в Європейському Союзі, Сполучених Штатах Америки та інших країнах. Запустив портал «Війна і санкції», де можна

переглянути список осіб, щодо яких запроваджено санкції з початку тотальної війни РФ проти України, та ознайомитися з кандидатами на потрапляння до санкції. список. З березня 2014 року Україна ввела санкції або обмеження щодо громадян і юридичних осіб Російської Федерації.

Відповідно до рішення РНБО Україна припинила будь-яке військово-технічне співробітництво з Російською Федерацією, а також співробітництво у військовій та безпековій сферах. Кабінет міністрів України, Міноборони, СБУ та українські спецслужби засудили угоду з профільними відомствами Російської Федерації та припинили співпрацю в цих сферах.

Україна припинила обслуговування ракетних комплексів виробництва підприємства "Південмаш", які є важливою складовою частиною РВСН РФ. Транзит товарів військового призначення та подвійного призначення територією та повітряним простором України призупинено. Порівняно з 2013 роком обсяг товаробігу між Україною та Російською Федерацією скоротився майже в 4рази.[32]

Українські правоохоронні органи порушили численні кримінальні справи проти високопосадовців Росії. Станом на 10 вересня 2015 року в'їзд в Україну заборонили понад 1700 громадянам Росії. В'їзд на територію України з території Російської Федерації можливий лише за закордонним паспортом.

Посилені санкції з 16 вересня 2015 року 16 вересня 2015 року Україна запровадила нові санкції проти Росії.

На відміну від попередніх рішень української влади, які обмежували в'їзд в країну окремих іноземних громадян, санкції стосуються майже 400 фізичних і понад 100 юридичних осіб [74]

У фізичних осіб, які постраждали від українських санкцій, 388 осіб. Це громадяни та Росії України, представники самопроголошеної "республіки" Донбасу, а також громадяни деяких європейських країн та Ізраїлю. Санкції передбачають замороження активів, тимчасове обмеження використання належного їм майна, заборону вивезення капіталу за межі України та візові обмеження.

До списку юридичних осіб внесено 105 суб'єктів господарювання та громадських формувань. Це найбільших російських авіакомпаній, деяких підприємств російського військово-промислового комплексу, кредитні організації, телекомпанії та громадські організації.

25 вересня Кабмін оголосив про обмеження транзиту російських авіаносців через український повітряний простір і повну заборону польотів в Україні деяким авіакомпаніям. Вперше це заява «Аерофлоту» та «Трансаеро» (серед інших авіакомпаній), які заявляють рейси в окупований Крим. [88]

Технічне та військове співробітництво.

На початку жовтня 2015 року СБУ завадила українським фахівцям брати участь у підготовці до запуску ракети-носія «Зеніт» з космодрому Байконур, яку «Роскосмос» надав до введення санкцій і відправив на стартовий майданчик у Казахстані. Запуск ракети неодноразово відкладався. Інший «Зеніт», також поставлений на космодромі Байконур, планується до запуску в 2017 році і не міг би бути запущений без роботи без участі українських фахівців «Південмашу».

Блокування російських інтернет-сервісів в Україні почалося в травні 2017 року, коли президент України Петро Порошенко ухвалив рішення РНБО України від 28 квітня 2017 року «Про застосування індивідуальних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), що забороняють інтернет-провайдерам надання послуг користувачам». мережі Інтернет доступу до російських інформаційних ресурсів і порталів, ВКонтакте і Однокласники, сервіси «Mail.ru», «Яндекс», а також сайти антивірусних компаній «Лабораторія Касперського» та «Dr.Web».

Окрім блокування інтернет-сервісів, указом Порошенко Україна вводить санкції проти російських ЗМІ терміном на один рік (телеканали НТВ, «Перший канал», «РТР-Планета», «Росія-24»). Санкції на 3 роки введено проти телеканалів «ТВ-центр», «НТВ-плюс», ВГТРК, ТНТ, «Зірка», інформгентства РБК і радіостанції «Наше радіо».[78]

Санкції введені при каденції Зеленського

23 березня 2021 року президент Зеленський підписав указ про введення в дію рішення РНБО про впровадження санкцій щодо 26 іноземців та 81 юридичної особи. З комерційної сторони санкції передбачають замороження активів і заборону виведення з України, а з боку ЗМІ – обмеження або припинення телекомунікаційних послуг. Серед юридичних осіб, які потрапили під санкції, – російські державні ЗМІ «Russia Today», до яких входять, зокрема, агентство «РИА Новости», а також ТАСС, «Газета.ru», «Lenta.ru» та інші агентства. Компанії, зареєстровані в Азії - в санкційному списку "Чорноморнафтогаз", "Кримгеологія", "Массандра" та інші. Персонально під санкції (зокрема, замороження активів, анулювання віз і заборона в'їзду в Україну на 3 роки) потрапили посадовці МВС Росії, Мінпраці та соціального захисту, представники Держдуми РФ, академіки РАН.).

25 березня Зеленський підписав указ про введення санкцій РНБО проти 19 компаній, які користуються використанням надр. У РНБО пояснили, що санкції "найвищого рівня" і передбачають: замороження активів, обмеження торговельних операцій, обмеження транзиту, польотів і транспортування ресурсів на півдні України; недопущення виведення коштів з України, припинення економічних і фінансових зобов'язань; скасування підзем. ресурсів. За спеціальними ліцензіями заборонено брати участь у приватизації та оренді державного майна, здійснювати державні та оборонні закупівлі товарів, робіт і послуг цих компаній, здійснювати операції з цінними паперами, емітованими підсанкційними особами. [85]

Спроби оскарження санкцій

Верховний суд України визнав законними санкції проти Яндекс, хоча вони обмежують гарантування Конституції України вільного використання, поширення та зберігання інформації. Натомість згідно з ч. 3 ст. Стаття 34 Конституції передбачає, що в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності чи громадського порядку здійснення прав на збирання, зберігання, використання та поширення інформації може бути обмежено відповідно до закону. Зважаючи на визнаний факт агресії проти України, запровадження цих обмежень є необхідним у демократичному суспільстві. Санкції проти Росії, природно, завдають шкоди

Україні. Алеї найбільшої шкоди вторгнення завдано б економіці. Через війну ми втратили не тільки надто багато економічно.

3.3 Наслідки санкцій для Росії

Чи діють санкції проти Росії?

Рис.3.1 ВВП росії з 1988 по 2021 за даними Світового банку (Додаток 1)

Шість місяців тому Росія вторглася в Україну. На полі бою йде війна на виснаження вздовж тисячі кілометрів лінії фронту смерті та руйнування. Поза ним вирує ще одна боротьба — економічний конфлікт жорстокості та розмаху, якого не було з 1940-х років, коли західні країни намагаються скалічити російську економіку вартістю 1,8 трильйона доларів новим арсеналом санкцій. Ефективність цього ембарго є ключем до результату війни в Україні. Але це також розкриває багато про здатність ліберальних демократій проектувати владу в усьому світі наприкінці 2020-х років і далі, в тому числі проти Китаю. Викликає занепокоєння те, що поки що санкційна війна йде не так добре, як очіувалося.

З лютого Америка, Європа та їхні союзники розв'язали безпрецедентний шквал заборон, що охопив тисячі російських фірм і осіб. Половина валютних резервів Росії в розмірі 580 мільярдів доларів заморожена, а більшість великих банків відрізані від

глобальної платіжної системи. Америка більше не купує російську нафту, а європейське ембарго повністю набуде чинності в лютому. Російським фірмам заборонено купувати сировину від двигунів до мікросхем. Олігархам і чиновникам загрожує заборона на поїздки та заморожування активів. Американська оперативна група «KleptoCapture» захопила суперяхту, на борту якої могло бути яйце Фаберже.[79]

Окрім задоволення західної громадської думки, ці заходи мають стратегічні цілі. Короткострокова мета, принаймні спочатку, полягала в тому, щоб спровокувати кризу ліквідності та платіжного балансу в Росії, що ускладнить фінансування війни в Україні та таким чином змінить стимули Кремля. У довгостроковій перспективі мета полягає в тому, щоб підірвати виробничий потенціал і технологічну складність Росії, щоб, якщо Володимир Путін прагне вторгнутися в іншу країну, у нього було б менше ресурсів. Кінцева мета — утримати інших від розпалювання війни.

Економетричне дослідження

Позначення: GDP(ВВП), Y(роки), Oil (експорт нафти), S(експорт сировини), O(експорт інші товари), X(експорт хімічних речовин),EAT(харчова промисловість)

Спершу ми створюємо рівняння із усіма наявними даними

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
EAT	2.767842	1.716002	1.612959	0.1579
O	-0.084395	0.109222	-0.772691	0.4690
OIL	0.099512	0.023118	4.304458	0.0051
S	0.303141	0.489936	0.618735	0.5588
X	-0.860530	0.875568	-0.982825	0.3636
C	1568.338	2064.509	0.759666	0.4762

R-squared	0.908514	Mean dependent var	12031.16
Adjusted R-squared	0.832276	S.D. dependent var	2389.813
S.E. of regression	978.7259	Akaike info criterion	16.91723
Sum squared resid	5747426.	Schwarz criterion	17.15969
Log likelihood	-95.50340	Hannan-Quinn criter.	16.82747
F-statistic	11.91681	Durbin-Watson stat	2.271693
Prob(F-statistic)	0.004517		

Після цього ми поступово забираємо групи що не мають впливу

Equation: EQ02 Workfile: ДОС::Untitled\					Equation: EQ03 Workfile: ДОС::Untitled\														
View	Proc	Object	Print	Name	Freeze	Estimate	Forecast	Stats	Resids	View	Proc	Object	Print	Name	Freeze	Estimate	Forecast	Stats	Resids
Dependent Variable: GDP Method: Least Squares Date: 12/06/22 Time: 17:27 Sample: 2010 2021 Included observations: 12					Dependent Variable: GDP Method: Least Squares Date: 12/06/22 Time: 17:28 Sample: 2010 2021 Included observations: 12														
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.	Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.										
EAT	2.884423	1.628702	1.770995	0.1199	EAT	2.438255	1.324980	1.840220	0.1030										
O	-0.043732	0.083304	-0.524975	0.6158	OIL	0.092417	0.019202	4.812944	0.0013										
OIL	0.096488	0.021577	4.471844	0.0029	X	-0.578996	0.729407	-0.793791	0.4502										
X	-0.687654	0.792367	-0.867847	0.4142	C	1434.086	1866.318	0.768404	0.4643										
C	1558.586	1971.341	0.790622	0.4551															
R-squared	0.902677	Mean dependent var	12031.16		R-squared	0.898845	Mean dependent var	12031.16											
Adjusted R-squared	0.847064	S.D. dependent var	2389.813		Adjusted R-squared	0.860912	S.D. dependent var	2389.813											
S.E. of regression	934.5849	Akaike info criterion	16.81242		S.E. of regression	891.2677	Akaike info criterion	16.68437											
Sum squared resid	6114143.	Schwarz criterion	17.01446		Sum squared resid	6354865.	Schwarz criterion	16.84600											
Log likelihood	-95.87451	Hannan-Quinn criter.	16.73761		Log likelihood	-96.10621	Hannan-Quinn criter.	16.62453											
F-statistic	16.23137	Durbin-Watson stat	2.125425		F-statistic	23.69560	Durbin-Watson stat	2.007582											
Prob(F-statistic)	0.001196				Prob(F-statistic)	0.000247													

Equation: UNTITLED Workfile: ДОС::Untitled\									
View	Proc	Object	Print	Name	Freeze	Estimate	Forecast	Stats	Resids
Dependent Variable: GDP Method: Least Squares Date: 12/06/22 Time: 17:31 Sample: 2010 2021 Included observations: 12									
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.					
OIL	0.069798	0.009876	7.067405	0.0000					
C	4248.607	1140.152	3.726350	0.0039					
R-squared	0.833189	Mean dependent var	12031.16						
Adjusted R-squared	0.816508	S.D. dependent var	2389.813						
S.E. of regression	1023.698	Akaike info criterion	16.85124						
Sum squared resid	10479586	Schwarz criterion	16.93206						
Log likelihood	-99.10746	Hannan-Quinn criter.	16.82132						
F-statistic	49.94821	Durbin-Watson stat	1.076514						
Prob(F-statistic)	0.000034								

Так ми можемо з впевненістю заявити що торгівля газом і нафтою з ЄС є єдиним важелем впливу

Економетричне дослідження показало що найбільший вплив на економіку росії має торгівля нафтою, газом та їх продуктами. Санкції проти росії 2014-2021 були спрямовані на певних осіб і на сектори економіки що не мали достатньої значущості. Також Потрібно зазначити що великий відсоток торгівлі з ЄС займала торгівля різноманітною продукцією в галузі сільського господарства. Як вплинуть сурові обмеження що були застосовані після повномаштабного вторгнення ми дізнаємось в майбутньому. Також певного прогнозу ми зробити не можемо оскільки на момент початку року санкційна ситуація сильно змінилась і прогноз який ми би зробили не мав би цінності [Дані по яким проводилось дослідженні можна розглянути в Додатках А,Г,І,Д,Ж]

Дія санкцій застосованих після повномаштабного вторгнення

Через п'ять місяців після російського вторгнення в Україну багатьма західними політиками та коментаторами залишається вражаючий брак розуміння економічних аспектів вторгнення президента Володимира Путіна та того, що це означало для економічного позиціонування Росії як усередині країни, так і в світі.

Міжнародні санкції та добровільні відступи бізнесу не були неефективними чи розчаровуючими, як багато хто стверджував, а мали руйнівний вплив на російську економіку. Погіршення економіки стало потужним, хоча й недооціненим доповненням до погіршення політичного ландшафту, з яким зіткнувся Путін.[61]

Те, що ці непорозуміння зберігаються, не зовсім дивно, враховуючи відсутність доступних економічних даних. Фактично, багато надто оптимістичних російських економічних аналізів, прогнозів і прогнозів, які поширилися в останні місяці, мають важливий методологічний недолік: ці аналізи черпають більшість, якщо не всі, основні докази з періодичних економічних публікацій самого російського уряду. Цифри, оприлюднені Кремлем, протягом тривалого часу вважалися переважно, якщо не завжди достовірними, але є певні проблеми.

По-перше, економічні звіти Кремля стають дедалі вишуканішими — частковими й неповними, вибірково викидаючи несприятливі показники. Російський уряд поступово приховує все більше ключових статистичних даних, які до війни оновлювалися щомісяця, включаючи всі дані зовнішньої торгівлі. Серед них статистичні дані щодо експорту та імпорту, зокрема з Європою; дані про видобуток нафти і газу за місяць; обсяги товарного експорту; приплив і відтік капіталу; фінансові звіти великих компаній, які раніше оприлюднювали в обов'язковому порядку самі компанії; дані центрального банку про грошову базу; дані про прямі іноземні інвестиції; дані про кредитування та надання кредитів; та інші дані, пов'язані з наявністю кредиту. Навіть Росавіація раптово перестала публікувати дані про кількість пасажирів авіакомпаніями та аеропортами.[67]

Оскільки Кремль перестав оприлюднювати оновлені цифри, обмежуючи доступність економічних даних для дослідників, багато надто райдужних економічних прогнозів нераціонально екстраполювали економічні дані з перших днів вторгнення, коли санкції та відступ бізнесу не мали повного ефекту. Навіть ті

сприятливі статистичні дані, які були оприлюднені, є сумнівними, враховуючи політичний тиск, який чинить Кремль, щоб підірвати цілісність статистики.

Усвідомлюючи небезпеку прийняття кремлівської статистики за чисту монету, наша команда експертів, використовуючи приватні російськомовні та прямі джерела даних, включаючи високочастотні дані про споживачів, міжканальні перевірки, повідомлення від міжнародних торгових партнерів Росії та аналіз складних даних судноплавства, опублікували один із перших комплексних економічних аналізів поточної економічної активності Росії за п'ять місяців після вторгнення, до якого внесли Франек Соколовський, Міхал Виребковський, Матеуш Каспровіч, Міхал Борон, Яш Бхансалі та Райан Вакіл. З нашого аналізу, стає зрозуміло: відступ бізнесу та санкції руйнують російську економіку в короткостроковій та довгостроковій перспективах. Грунтуючись на нашому дослідженні, ми можемо спростувати дев'ять поширених, але оманливих міфів про нібито економічну стійкість Росії.[69]

Міф 1: Росія може перенаправити свій експорт газу та продавати його в Азію замість Європи.

Це одна з улюблених і найбільш оманливих тез Путіна, яка подвоює гучний поворот на схід . Але природний газ не є взаємозамінним експортом для Росії. Менше 10 відсотків газових потужностей Росії становить скраплений природний газ, тому експорт російського газу залишається залежним від системи стаціонарних трубопроводів, що транспортують газ по трубах. Переважна більшість російських трубопроводів тече в бік Європи ; ці трубопроводи, які беруть початок із західної Росії, не підключаються до окремої новоствореної мережі трубопроводів, що з'єднує Східний Сибір з Азією, яка містить лише 10 відсотків потужності європейської мережі трубопроводів. Дійсно, 16,5 мільярдів кубометрів газу, експортованих Росією до Китаю минулого року, представлено менше 10 відсотків із 170 мільярдів кубометрів природного газу, які Росія відправляє до Європи.

Давно заплановані азіатські трубопровідні проекти, які зараз будуються, залишаються ще роками до того, щоб стати оперативними, а тим більше поспішно розпочатими новими проектами, і фінансування цих дорогих проектів газопроводів також зараз ставить Росію в значну невігідну позицію .[66]

Завдяки значному експорту нафти у квітні Путін уникає економічної руйнації, завдаючи ударів по Україні.

Загалом Росії світові ринки потрібні набагато більше, ніж світ потребує російських поставок; Європа отримала 83 відсотки експорту російського газу, але лише 46 відсотків власних поставок з Росії в 2021 році. Через обмежене підключення трубопроводів до Азії більше російського газу залишається в землі; справді, опубліковані дані російської державної енергетичної компанії «Газпром» показують, що цього місяця виробництво вже скоротилося більш ніж на 35 відсотків у річному обчисленні. Незважаючи на весь енергетичний шантаж Європи Путіним, він робить це за рахунок значних фінансових витрат для своєї скарбниці.

Міф 2: Оскільки нафта є більш замінною, ніж газ, Путін може просто продавати більше в Азію.

Експорт російської нафти зараз також відображає зменшення економічного та геополітичного впливу Путіна. Усвідомлюючи, що Росії більше немає куди звертатися, і пам'ятаючи про те, що вони мають більше варіантів купівлі, ніж Росія має покупців, Китай та Індія запроваджують безпрецедентну знижку приблизно в 35 доларів США на придбання російської нафти марки Urals, навіть незважаючи на те, що історичний розкид ніколи не перевищував 5 доларів – не навіть під час кримської кризи 2014 року — і іноді російська нафта фактично продавалася з премією до нафти Brent і WTI. Крім того, російським нафтовим танкерам потрібно в середньому 35 днів, щоб дістатися до Східної Азії, проти двох-семи днів, щоб дістатися до Європи, тому історично лише 39 відсотків російської нафти йшло до Азії проти 53 відсотків, призначених для Європи.[67]

Цей тиск на маржу гостро відчуває Росія, оскільки вона залишається виробником з відносно високими витратами порівняно з іншими великими виробниками нафти, маючи одні з найвищих показників беззбитковості серед інших країн-виробників. Російська галузь видобутку також довгий час залежала від західних технологій, що в поєднанні з втратою як колишнього первинного ринку Росії, так і зменшенням економічного впливу Росії призвело до того, що навіть Міністерство енергетики Росії змінило свої прогнози щодо довгострокового видобутку нафти в бік зниження.

Немає сумніву, що, як і передбачали багато експертів з енергетики, Росія втрачає статус енергетичної наддержави з безповоротним погіршенням свого стратегічного економічного позиціонування як колишнього надійного постачальника товарів.

Міф 3: Росія компенсує втрачений західний бізнес та імпортує, замінюючи їх імпортом з Азії.

Імпортує важливу роль у внутрішній економіці Росії, становлячи близько 20 відсотків російського ВВП, і, незважаючи на войовничу ілюзію Путіна про повну самодостатність, країна потребує важливих ресурсів, деталей і технологій від нерішучих торгових партнерів. Незважаючи на те, що ланцюжок постачань зберігається, російський імпортує впав більш ніж на 50 відсотків за останні місяці.

Китай не просунувся на російський ринок такою мірою, як багато хто боявся; фактично, згідно з останніми щомісячними повідомленнями Головного митного управління Китаю, китайський експортує до Росії впав більш ніж на 50 відсотків з початку року до квітня, впавши з понад 8,1 мільярда доларів США на місяць до 3,8 мільярда доларів США. Враховуючи, що Китай експортує до Сполучених Штатів у сім разів більше, ніж Росія, здається, що навіть китайські компанії більше стурбовані тим, що вони почнуть діяти під санкціями США, ніж втратою маргінальних позицій на російському ринку, що відображає слабку економічну силу Росії з її глобальними торговими партнерами.[69]

Міф 4: російське внутрішнє споживання та здоров'я споживачів залишаються сильними.

Деякі з секторів, які найбільше залежать від міжнародних ланцюгів постачання, постраждали від виснажливої інфляції близько 40-60 відсотків через надзвичайно низькі обсяги продажів. Наприклад, у великих автомобільних компаніях продажі іноземних автомобілів у Росії впали в середньому на 95 відсотків, а продажі повністю припинилися.

На тлі дефіциту пропозиції, стрімкого зростання цін і згасання споживчих настроїв, не дивно, що показники російського індексу менеджерів із закупівель — який показує, як менеджери із закупівель бачать економіку — різко впали, особливо щодо

нових замовлень , разом із падінням споживчих витрат і роздрібних продажів даних приблизно на 20 відсотків у порівнянні з минулим роком. Інші показники високочастотних даних, таких як продажі електронної комерції в Яндексі та трафік того самого магазину на роздрібних сайтах по всій Москві, підсилюють різке зниження споживчих витрат і продажів, незалежно від того, що говорить Кремль.[70]

Міф 5: глобальний бізнес насправді не пішов з Росії, а втеча бізнесу, капіталу та талантів з Росії перебільшується.

Глобальні підприємства складають близько 12 відсотків робочої сили Росії (5 мільйонів працівників), і в результаті відступу бізнесу понад 1000 компаній, що представляють близько 40 відсотків ВВП Росії, скоротили діяльність у країні, повернувши три десятиліття іноземних інвестицій. і підтримка безпрецедентної одночасної втечі капіталу та талантів у масовому відтоку 500 000 осіб , багато з яких є саме високоосвіченими, технічно кваліфікованими робітниками, яких Росія не може дозволити собі втратити. Навіть мер Москви визнав очікувану масову втрату робочих місць , оскільки підприємства проходять процес повного припинення діяльності .

Міф 6: Путін має профіцит бюджету завдяки високим цінам на енергоносії.

За словами міністра фінансів Росії, цього року бюджетний дефіцит еквівалентний 2 відсоткам ВВП — це єдиний випадок, коли бюджет був дефіцитним за останні роки, незважаючи на високі ціни на енергоносії — завдяки нерозумним витратам Путіна. розгул; на додаток до різкого збільшення військових витрат, Путін вдається до явно нежиттєздатного, різкого фіскального та монетарного втручання, включаючи перелік улюблених проектів Кремля, усі вони сприяли майже подвоєнню грошової маси в Росії з початку вторгнення. Безрозсудні витрати Путіна явно створюють навантаження на фінанси Кремля.[73]

Міф 7: у Путіна є сотні мільярдів доларів на чорний день, тому фінанси Кремля навряд чи найближчим часом зазнають напруги.

Найбільш очевидною проблемою, з якою зіткнулися фонди Путіна на чорний день, є той факт, що з його близько 600 мільярдів доларів валютних резервів, накопичених роками доходів від нафти та газу, 300 мільярдів доларів заморожені та недоступні для країн-союзників у Сполучених Штатах. Європа та Японія обмежують доступ. Були заклики забрати ці 300 мільярдів доларів для фінансування відновлення України.

Валютні резерви Путіна, що залишилися, зменшуються із загрозливою швидкістю, приблизно на 75 мільярдів доларів з початку війни. Критики зазначають, що офіційні валютні резерви центрального банку технічно можуть зменшуватися лише через міжнародні санкції, накладені на центральний банк, і вони припускають, що несанкціоновані фінансові установи, такі як Газпромбанк, можуть накопичувати такі резерви замість центрального банку. Хоча технічно це може бути правдою, водночас немає жодних доказів того, що Газпромбанк фактично накопичує будь-які резерви з огляду на значне навантаження на його власний кредитний портфель.

Крім того, незважаючи на те, що міністерство фінансів планувало відновити давнє російське бюджетне правило, згідно з яким надлишковий дохід від продажу нафти та газу має спрямовуватися до фонду національного багатства, Путін відхилив цю пропозицію, а також супровідні вказівки щодо того, як і куди національне багатство. Кошти можна витратити, оскільки міністр фінансів Антон Силуанов виступив з ідеєю вилучити з Фонду національного добробуту кошти, еквівалентні третині всього фонду, щоб покрити цей дефіцит цього року. Якщо Росія має дефіцит бюджету, що вимагає скорочення третини її суверенного фонду багатства, коли доходи від нафти та газу все ще відносно високі, усі ознаки вказують на те, що Кремль може закінчувати гроші набагато швидше, ніж прийнято вважати.[76]

Міф 8. Цього року рубль є найефективнішою валютою світу.

Одна з улюблених пропагандистських тез Путіна, підвищення курсу рубля є штучним відображенням безпрецедентного, драконівського контролю над капіталом, який вважається одним з найбільш обмежувальних у світі. Обмеження фактично унеможливають будь-якого росіянина легально купувати долари або навіть отримати доступ до більшості своїх депозитів у доларах, водночас штучно

завищуючи попит шляхом примусових закупівель великими експортерами — усе це здебільшого залишається актуальним і сьогодні.

У будь-якому випадку офіційний обмінний курс вводить в оману, оскільки рубль, як не дивно, торгується в різко менших обсягах порівняно з періодом до вторгнення через низьку ліквідність. За багатьма повідомленнями, значна частина цієї колишньої торгівлі перекочувала на неофіційні чорні ринки рублів. Навіть Банк Росії визнав, що обмінний курс є відображенням політики уряду та прямого вираження торговельного балансу країни, а не вільноторгувальних ліквідних валютних ринків.[76]

Міф 9: Запровадження санкцій і відступ бізнесу вже здебільшого закінчено, і економічний тиск більше не потрібен.

Російській економіці завдано серйозної шкоди, але бізнес відступає та санкції, застосовані проти Росії, є неповними. Навіть з погіршенням позиції Росії в експорті, вона продовжує отримувати надто багато доходів від нафти та газу від санкцій, що підтримує екстравагантні внутрішні витрати Путіна та приховує структурні економічні недоліки. Київська школа економіки та Міжнародна робоча група Єрмака-Макфола лідирують у пропозиції додаткових санкцій, включаючи індивідуальні санкції, енергетичні та фінансові санкції. Санкції на чолі з колишнім послом США в Росії Майклом Макфолом та експертами Тимофієм Миловановим, Наталією Шаповал і Андрієм Бойцуном. Заглядаючи вперед, можна сказати, що для Росії немає шляху з економічного забуття, доки країни-союзники залишаються єдиними у збереженні та посиленні санкційного тиску проти Росії.

Пораженські заголовки, які стверджують, що російська економіка відновилася, просто не відповідають дійсності — факти свідчать про те, що за будь-яким показником і на будь-якому рівні російська економіка хитається, і зараз не час натискати на гальма.[74]

За такими амбітними цілями стоїть нова доктрина західної влади. Санкції, здавалося, були відповіддю, дозволяючи Заходу проявляти владу через контроль над фінансовими та технологічними мережами в центрі економіки 21-го століття.

Протягом останніх 20 років їх розгортали для покарання за порушення прав людини, ізоляції Ірану та Венесуели та знищення таких компаній, як Huawei. Але російське ембарго виводить санкції на новий рівень, маючи на меті завдати шкоди 11-й за величиною економіці світу, одному з найбільших експортерів енергоносіїв, зерна та інших товарів.[83]

Які результати? На горизонті трьох-п'яти років ізоляція від західних ринків спричинить хаос у Росії. До 2025 року п'ята частина цивільних літаків може бути припинена через брак запчастин. Оновлення телекомунікаційних мереж відкладається, і споживачі будуть сумувати за західними брендами. Оскільки держава та магнати захоплюють західні активи, від автомобільних заводів до торгових точок McDonald's, з'являється ще більше кланового капіталізму. Росія втрачає деяких своїх найталановитіших громадян, які злякаються перед реальністю диктатури та перспективою того, що їхня країна стане автозаправною станцією для Китаю.

Біда в тому, що нокаутуючи удар не реалізувався. ВВП Росії скоротиться на 6% у 2022 році, вважає МВФ, що набагато менше ніж 15% падіння, яке багато хто очікував у березні, або падіння у Венесуелі. Продажі енергії створять профіцит поточного рахунку в розмірі 265 мільярдів доларів цього року, другий у світі після Китаю. Після кризи російська фінансова система стабілізувалася, і країна шукає нових постачальників для деякого імпорту, включаючи Китай. Тим часом в Європі енергетична криза може спровокувати рецесію. Цього тижня ціни на природний газ зросли ще на 20%, оскільки Росія скоротила поставки.

Виявляється, санкційна зброя має недоліки. Одна з них – відставання в часі. Щоб заблокувати доступ до технологій, монополізованих Заходом, потрібні роки, а автократії добре вміють поглинати початковий удар ембарго, оскільки вони можуть розподіляти ресурси. Тоді є зворотний удар. незважаючи на те, що ввп Заходу є карликовим, ніж російський, ніхто не бажає позбутися пана Путіна від того, що він задався газом. Найбільший недолік полягає в тому, що повне або часткове ембарго не застосовуються більш ніж 100 країнами з 40% світового ввп. Нафта Urals тече в Азію. Дубай переповнений російською готівкою, і ви можете літати Emirates та

іншими авіакомпаніями до Москви сім разів на день. Глобалізована економіка добре пристосовується до потрясінь і можливостей, особливо тому, що більшість країн не мають бажання нав'язувати політику Заходу.

Тому слід відкинути будь-які ілюзії, що санкції пропонують Заходу дешевий і асиметричний спосіб протистояти Китаю, ще більшій автократії. Щоб стримати або покарати вторгнення на Тайвань, Захід міг би захопити резерви Китаю на 3 трильйони доларів і відрізати його банки. Але, як і у випадку з Росією, економіка Китаю навряд чи зазнає краху. І уряд у Пекіні може помститися, скажімо, позбавивши Захід електроніки, акумуляторів і фармацевтичних препаратів, залишивши полиці Walmart порожніми та спровокувавши хаос. З огляду на те, що більше країн залежать від Китаю, ніж від Америки як їхнього найбільшого торговельного партнера, забезпечити виконання глобального ембарго буде навіть важче, ніж у випадку з Росією.[82]

До останніх наслідків дії санкцій належить такий випадок

У росії через введені санкції виник гострий дефіцит медичних препаратів, внаслідок чого планові операції переносяться на невизначений термін.

За даними розвідки України, військові зс рф активно обговорюють наказ Міністерства охорони здоров'я рф, згідно з яким всі регіони росії зобов'язали створити недоторканий запас лікарських засобів на 4 місяці.

На думку військових, поява такого наказу може бути пов'язана з низкою причин.

Зокрема це вплив міжнародних санкцій на економіку. Як наслідок, фармацевтична галузь просто нездатна забезпечити виробництво достатньої кількості необхідних лікарських засобів. Як зазначають самі військові, у рф на сьогодні взагалі не ведеться виробництво сучасних лікарських засобів. Натомість налагоджено лінії з розфасовки імпорту. Також існує реальна загроза повної зупинки поставок медикаментів з-за кордону.[78]

У приватних розмовах російські хірурги визнають, що запас медикаментів різко зменшується, і це вже впливає на проведення хірургічних операцій та на галузь в

цілому. Відновлення запасів не проводиться. Через наявний дефіцит відзначається суттєве зростання цін на медичні препарати.

Затверджені календарні графіки проведення планових операцій доводиться докорінно переглядати. У зв'язку з гострою нестачею необхідних препаратів вони переносяться на невизначений термін. Допомога надаватиметься тільки тим хворим, які потребують невідкладного оперативного втручання.

ВИСНОВКИ

М'яке застосування санкцій як видно з дослідження достатньої дії. Воно як правило несе за собою певний спад економіки але за рахунок довго тривалості санкцій, їх ефект нівелюється.

Але потрібно зауважити що радикальні заходи принесуть велику шкоду як країні що накладає санкції, так і країні на яку вони спрямовані.

Санкції застосовані Євросоюзом до повномаштабного вторгнення мали вплив впродовж перших трьох років в подальшому країна пристосувалась до нових правил гри. Були знайдені способи уникнення санкцій. Ми спостерігали відновлення росту економіки так на 2021 рік ВВП було вищим за ВВП країни у 2014.

У 2022 році ситуація змінилась оскільки до росії були застосовані радикальні санкції.

Довгострокові економічні перспективи Росії досить жахливі , оскільки суспільство швидко старіє та економіка, яка залежить від видобутку викопного палива та не інтегрована в глобальні ланцюжки створення вартості. Широкомасштабні економічні санкції Заходу і можливі контр санкції Росії, якщо їх застосувати, ще більше послаблять цю перспективу. Загалом російська економіка набагато більше залежить від західного імпорту, ніж Європа від російського експорту. Однак залежність Європи від російського природного газу дає Кремлю важелі впливу – для цього ЄС має розробити пакет заходів у відповідь, який би підтримував найбільш уразливі країни, особливо в Балтії та Східній і Центральній Європі. Крім того, існує ризик переростання напруженості в гібридний конфлікт з кібер-атаками на критичну інфраструктуру становлять великий ризик для Європи .

Росія доклала зусиль, щоб створити валютні резерви та зменшити свою залежність від долара. Однак ефективність цієї стратегії щодо захисту Росії від фінансових санкцій сумнівна, враховуючи центральне місце фінансової системи США для глобальних ринків капіталу. Крім того, використання європейських податкових гаваней російською елітою дає Європі можливість заморозити активи.

Враховуючи ці зв'язки, санкції можуть завдати шкоди російській економіці в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі. Щоб санкції відігравали стримуючу роль проти російських військових дій, вони повинні бути дуже широкими, мати швидкий ефект і бути максимально скоординованими між західними союзниками. Все більша частка світової торгівлі буде базуватися на силі, а не на правилах. Це більш важлива тенденція. Такій країні, як Росія, доведеться мати справу з труднощами, пов'язаними з від'єднанням від великих частин міжнародної фінансової системи та швидким і широким роз'єднанням.

Натомість урок України та Росії полягає в тому, що протистояння агресивним автократіям вимагає дій на кількох фронтах. Жорстка сила є важливою. Демократичні країни повинні скоротити свій вплив на задушливі точки супротивників. Санкції відіграють важливу роль, але Захід не повинен дозволити їм поширюватися. Чим більше країни боятимуться санкцій Заходу завтра, тим менше вони будуть готові накладати ембарго на інших сьогодні.

Застосування санкцій проти країни агресора принесло для країн Європейського Союзу достатньо великі економічні втрати, але при цьому допомогли країнам зменшити свою енергетичну залежність від росії. Зараз уже з впевненістю можна сказати що Європейські країни спокійно переживуть зимовий сезон. Нинішня ситуація прекрасно показала що немає незамінних постачальників і що з кожної ситуації можна знайти вихід

Хороша новина полягає в тому, що через 180 днів після вторгнення демократії адаптувалися до цієї реальності. В Україну спрямовані потоки важке озброєння з різних країн, НАТО зміцнює кордони Європи з Росією, а Європа забезпечує нові джерела газу та прискорює перехід до чистої енергії. Америка зменшує свою залежність від китайських технологій і закликає Тайвань покращити свою військову оборону. Заковика в тому, що кожна автократія, не в останню чергу Китай Сі Цзіньпіна, також вивчає санкційну війну з Росією і зайнята вивченням тих самих уроків. Україна відзначає нову еру конфлікту 21-го століття, в якому переплетені військові, технологічні та фінансові елементи. Але це не та епоха, коли Захід може

вважати, що він має першість. Ніхто не може протистояти агресії лише за допомогою доларів і напівпровідників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аллен Сьюзан Ханна.2008 рік. «Внутрішньополітичні витрати економічних санкцій.» Журнал вирішення конфліктів 52(6):916–44.
2. Анкудінов Андрій,Ібрагімов Рустам,Лебедев Олег.2017 рік. «Санкції та російський фондовий ринок.»Дослідження в галузі міжнародного бізнесу та фінансів 40:150–62.
3. Антон Філіпенко & Олена Баженова & Роман Стаканов, 2020. « Економічні санкції: теорія, політика, механізми », Baltic Journal of Economic Studies , Publishing house «Baltija Publishing», vol. 6(2).
4. Баррі Колін М.,Клейнберг Катя Б..2015 рік. «Отримання прибутку від санкцій: економічний примус і прямі іноземні інвестиції США в треті країни.»Міжнародна організація 69(4):881–912.
5. Бесслера Мануель,Гарфілд Річард,Х'ю Джерард Мак.2004 рік. «Посібник з оцінки санкцій: Оцінка гуманітарних наслідків санкцій.»
6. Біглейзер Г.,Лекціан Девід.2011 рік. «Вплив санкцій на прямі іноземні інвестиції США.»Міжнародна організація 65(3):531–51.
7. Бірштекер ТД 2010 рік. «Цілеспрямовані санкції та індивідуальні права людини.»Міжнародний журнал 65(1):99–117.
8. Бірштекер Томас Дж.,Екерт Сью Е.,Турінью Маркос,Зузана Худакова.2018 рік. «Набори даних про цільові санкції ООН (1991–2013).»Журнал дослідження миру 55(3):404–12.
9. Боррель заявив, що ЄС буде складно через санкції проти росії: «Це ціна свободи» [Електронний ресурс] // СВІТ. – 28. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2022/08/28/novyna/svit/borrel-zayavyv-yes-bude-skladno-cherez-sankcziyi-proty-rosiyi-ce-czina-svobody>.
- 10.Брукс Ріса А. 2002 рік. «Санкції та тип режиму: що працює і коли?»Дослідження безпеки 11(4):1–50.

11. Гарупа Н.Р., Гата Ю.Е. 2002 рік. «Теорія управління міжнародними конфліктами та застосування санкцій.» Громадський вибір 110(1–2):41–65.
12. Генріх Тобіас, Кобаясі Йосіхару, Петерсон Тімоті М. 2017 рік. «Наслідки санкцій та підтримка громадян: опитування.» Щоквартальник міжнародних досліджень 61(1):98–106.
13. Даниленко Ю. ЄС готує восьмий пакет санкцій проти росії. Що до нього увійде [Електронний ресурс] / Юлія Даниленко – Режим доступу до ресурсу: <https://speka.media/jec-gotuje-vosmii-paket-sankcii-proti-rosiyi-shho-do-nyogo-uviiide-9g86nv>.
14. Друрі АС, Пексен Дурсун. 2012 рік. «Жінки та економічна державність: негативний вплив візиту міжнародних економічних санкцій на жінок.»
15. Елліот КА 2009 рік. «Оцінка санкцій ООН після холодної війни. Нові стандарти вимірювання, що розвиваються.» Міжнародний журнал 65(1):85–97.
16. Ерікссон Мікаель, Валленстін Петро. 2015 рік. «Цілеспрямовані санкції та припинення збройних конфліктів: перші кроки до нового порядку денного досліджень.» Міжнародні відносини 91(6):1387–98.
17. Євростат [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/external?lang=en&subtheme=ext_go_agg.ext_go_lti&display=list&sort=category&extractionId=TET00022.
18. ЄС готує "золотий пакет" санкцій проти Росії за війну в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-62189676>.
19. Кемпфер Вільям Х., Ловенберг Антон Д. 1988 рік. «Теорія міжнародних економічних санкцій: підхід суспільного вибору.» Американський економічний огляд 78(4):786–93.
20. Кеохейн Роберт О., Най Джозеф С. 1987 рік. «Перегляд влади та взаємозалежності.» Огляд влади та взаємозалежності, Роберт О. Кеохейн, Джозеф С. Най мол. Міжнародна організація 41(4):725–53.

21. Кіршнер Дж. 1997 рік. «Мікрооснови економічних санкцій.» Дослідження безпеки 6(3):32–64.
22. Консорціум цільових санкцій. 2014 рік. Книга кодів бази даних Консорціуму цільових санкцій.
23. Крамер Ендрю Є. 2009 рік. «Росія перебиває газ, а Європа тремтить.» Нью-Йорк Таймс, 6 січня 2009 р.
24. Купер ЛН 1989 рік. «Про розподіл доходів та економічні санкції.» Південноафриканський економічний журнал 57(1):14–21.
25. Макдональд Ш, Брюс Д., Вінсент Рейтано. 2016 рік. «Порушення санкцій: економічне зростання, витрати на оборону та Ісламська Республіка Іран.» Збройні сили та суспільство 42(4):635–54.
26. Маклін Олена В., Ванг Техі. 2019 рік. «Економічні санкції та коригування державних витрат: приклад готовності до катастроф.» Британський журнал політичних наук 51(1):394–411.
27. Маклін Олена В., Робліер Дуайт А. 2017 рік. «Громадська підтримка економічних санкцій: експериментальний аналіз.» Аналіз зовнішньої політики 13(1):233–54.
28. Міллер Ніколас Л. 2014 рік. «Секретний успіх санкцій щодо нерозповсюдження.» Міжнародна організація 68(4):913–44.
29. Насправді російська економіка розвалюється [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://foreignpolicy.com/2022/07/22/russia-economy-sanctions-myths-ruble-business/>.
30. Нойенкірх Матіас, Ноймаєр Флоріан. 2016 рік. «Вплив санкцій США на бідність.» Журнал економіки розвитку 121:110–19.
31. Оселедець Е. 2002 рік. «Між Іраком і ковадлом: критика домагань британського уряду щодо економічних санкцій ООН.» Огляд міжнародних досліджень 28(1):39–56.

32. Ольга, Крещмар Гевін Лі. 2016 рік. «Західні санкції: лише половина виклику для економічного союзу Росії.» Дослідження в галузі міжнародного бізнесу та фінансів 38:577–92.
33. Паркер Домінік П., Фольц Джеремі Д., Елза Девід. 2016 рік. «Ненавмисні наслідки санкцій для прав людини: корисні копалини конфлікту та дитяча смертність.» Журнал права та економіки 59(4):731–74.
34. Пексен Дурсун, син Бюнгван. 2015 рік. «Економічний примус і валютні кризи в цільових країнах.» Журнал дослідження миру 52(4):448–62.
35. Пексен Дурсун. 2009 рік. «Краще чи гірше? Вплив економічних санкцій на права людини.» Журнал дослідження миру 46(1):59–77.
36. Пексен Дурсун. 2011 рік. «Економічні санкції та безпека людини: вплив економічних санкцій на здоров'я населення.» Аналіз зовнішньої політики 7(3):237–51.
37. Пексен Дурсун. 2016 рік. «Економічні санкції та офіційна етнічна дискримінація в цільових країнах, 1950–2003 рр.» Економіка оборони та миру 27(4):480–502.
38. Пексен Дурсун. 2017 рік. «Як цільові лідери переживають економічні санкції? Негативний вплив санкцій на приватну власність і багатство.» Аналіз зовнішньої політики 13(1):215–32.
39. Пексен Дурсун. 2019 рік. «Коли діють накладені економічні санкції? Критичний огляд літератури щодо ефективності санкцій.» Економіка оборони та миру 30(6):635–47.
40. Петерсон Тімоті М. 2018 рік. «Перегляд економічних важелів та вразливості: торговельні зв'язки, загрози санкцій та успіх економічного примусу.» Управління конфліктами та наука про мир 37(4):409–29.
41. Петерсон ТМ 2013 рік. «Надсилання повідомлення: вплив загрози санкцій США на репутацію.» Щоквартальник міжнародних досліджень 57(4):672–82.

42. Петерсон ТМ, Дурі АС. 2011 рік. «Санкція насильства: вплив економічного примусу третьої сторони на мілітаризований конфлікт.» Журнал вирішення конфліктів 55(4):580–605.
43. Рано Браян Р. 2009 рік. «Спати з ворогами своїх друзів: пояснення руйнування торгівлі санкціями.» Щоквартальник міжнародних досліджень 53(1)
44. Рано Браян Р. 2012 рік. «Альянси та торгівля з державами, під які потрапили санкції: дослідження економічних санкцій США, 1950–2000 рр.» Журнал вирішення конфліктів 56(3):547–72.
45. Сільва Пол М., Селден Захарій. 2019 рік. «Економічна взаємозалежність та економічні санкції: тематичні дослідження санкцій Європейського Союзу щодо Росії.» Cambridge Review of International Affairs 33(2):229–51.
46. Славов Славі Т. 2007 рік. «Невинні чи не дуже невинні спостерігачі: Докази гравітаційної моделі міжнародної торгівлі про вплив санкцій ООН на сусідні країни.» Світова економіка 30(11):1701 рік–25.
47. СОТ. «Чи можуть економічні санкції бути ефективними?», Робочі документи СОТ. Женева: СОТ, 2018.
48. Ставок Емі. 2015 рік. «Економічні санкції та вимога захисту.» Журнал вирішення конфліктів 61(5):1073–94. doi: 10.1177/0022002715596777.
49. Тростини Я. 2000 рік. «Вплив багатосторонніх нафтових санкцій на країну.» Сучасна економічна політика 18(2):135–44.
50. Турінью Маркос. 2015 рік. «До світової поліції? Наслідки індивідуальних цільових санкцій ООН.» Міжнародні відносини 91(6):1399–1412.
51. У росії виник дефіцит ліків через санкції – розвідка [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3613372-u-rosii-vinik-deficit-likiv-cerez-sankcii-rozvidka.html>.
52. Фельбермайр Габріель, Кирилах Олександра, Сіропулос Константинос, Ялцин Ердал, Йотов Йото В. 2020 рік. «Глобальна база даних про санкції.» Європейський економічний огляд 129:103561.

53. Філіпенко А., Баженова О. та Стаканов Р. (2020). ЕКОНОМІЧНІ САНКЦІЇ: ТЕОРІЯ, ПОЛІТИКА, МЕХАНІЗМИ. *Baltic Journal of Economic Studies* , 6 (2), 69-80. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-2-69-80>
54. Хайдар Джамал Ібрагім. 2017 рік. «Санкції та відхилення від експорту: докази з Ірану.» *Економічна політика* 32(90):319–55.
55. Хатіпоглу Емре, Пексен Дурсун. 2018 рік. «Економічні санкції та банківські кризи в цільових економіках.» *Економіка оборони та миру* 29(2):171–89.
56. Чой SW, Ло SL. 2013 рік. «Економічні санкції, бідність і міжнародний тероризм: емпіричний аналіз.» *Міжнародні взаємодії* 39(2):217–45.
57. Чунара І. Економічні санкції проти країн є невибірковою зброєю і повинні бути заборонені [Електронний ресурс] / І. Чунара, М. Бонаті, П. Джонас. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://bmjpaedsopen.bmj.com/content/5/1/e001350>.
58. Шахабі С., Фазлалізаде Х., Стедман Дж., Чжуан Л., Шаріфабрізі А., ОЗП Р. 2015 рік. «Вплив міжнародних економічних санкцій на онкологічні послуги в Ірані.» *Політика охорони здоров'я* 119(10):1309–18.
59. Шахін Є. Наслідки економічних санкцій: сучасний стан і шляхи розвитку [Електронний ресурс] / Є. Шахін, О. Оздамар. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://academic.oup.com/isr/article/23/4/1646/6309628#323451487> .
60. Are sanctions on Russia working? [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.economist.com/leaders/2022/08/25/are-sanctions-working>.
61. Basiouny A. How Economic Sanctions Are Affecting Russia [Електронний ресурс] / Angie Basiouny. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://knowledge.wharton.upenn.edu/article/economic-sanctions-affecting-russia/>.
62. BRENT RADCLIFFE. How Economic Sanctions Work [Електронний ресурс] / BRENT RADCLIFFE. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.investopedia.com/articles/economics/10/economic-sanctions.asp>.
63. Dursun Peksen. When Do Economic Sanctions Work Best? [Електронний ресурс] / Dursun Peksen. – 2019. – Режим доступу до ресурсу:

<https://www.cnas.org/publications/commentary/when-do-economic-sanctions-work-best>.

64. ECONOMIC IMPACT OF TRADE SANCTIONS ON RUSSIA [Электронный ресурс]. – 2022. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.sciencespo.fr/psia/headlines-events/economic-impact-trade-sanctions-russia.html>.
65. Economic Sanctions [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.sciencedirect.com/topics/social-sciences/economic-sanctions>.
66. Ellis E. The Ethics of Economic Sanctions: Why Just War Theory is Not the Answer [Электронный ресурс] / Elizabeth Ellis. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11158-020-09483-z#notes>.
67. EU sanctions against Russia explained [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/sanctions-against-russia-explained/>.
68. Foreign Affairs Council, 3 March 2014 [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/fac/2014/03/03/>.
69. Guntram B. Wolff. The risks for Russia and Europe: how new sanctions could hit economic ties [Электронный ресурс] / Guntram B. Wolff. – 2022. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.bruegel.org/blog-post/risks-russia-and-europe-how-new-sanctions-could-hit-economic-ties>.
70. Jean Pisani-Ferry. The economic policy consequences of the war [Электронный ресурс] / Jean Pisani-Ferry. – 2022. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.bruegel.org/blog-post/economic-policy-consequences-war>
71. JONATHAN GUTHRIE. The chilling effect of sanctions on Russia [Электронный ресурс] / JONATHAN GUTHRIE – Режим доступа до ресурсу: <https://www.ft.com/content/97c07bd5-4d57-44bf-8ac1-09f1879b97c7>.

72. Nicholas Mulder. The Toll of Economic War [Электронный ресурс] / Nicholas Mulder – Режим доступа до ресурсу: <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2022-03-22/toll-economic-wa>
73. Nils Redeker. Same shock, different effects: EU member states' exposure to the economic consequences of Putin's war [Электронный ресурс] / Nils Redeker – Режим доступа до ресурсу: <https://www.delorscentre.eu/en/publications/economic-consequences-ukraine>.
74. P. Ahn D. Economic Sanctions: Past, Present, and Future [Электронный ресурс] / Daniel P. Ahn – Режим доступа до ресурсу: <https://muse.jhu.edu/article/741029/pdf>.
75. Richard N. Haass. Economic Sanctions: Too Much of a Bad Thing [Электронный ресурс] / Richard N. Haass – Режим доступа до ресурсу: <https://www.brookings.edu/research/economic-sanctions-too-much-of-a-bad-thing/>
76. Russia and Ukraine conflict: Economic implications [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2022/03/russia-and-ukraine-conflict-chief-economist-team.html>.
77. Russia's War on Ukraine: The Economic Impact of Sanctions [Электронный ресурс] // In focus. – 2022. – Режим доступа до ресурсу: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF12092>.
78. Russian Invasion of Ukraine Impedes Post-Pandemic Economic Recovery in Emerging Europe and Central Asia [Электронный ресурс]. – 2022. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/10/04/russian-invasion-of-ukraine-impedes-post-pandemic-economic-recovery-in-emerging-europe-and-central-asia>.
79. San LingLam. Economic sanctions and the success of foreign policy goals: A critical evaluation [Электронный ресурс] / San LingLam – Режим доступа до ресурсу: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S092214259090003B>.
80. Sanctions [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.un.org/securitycouncil/sanctions/information>.

81. Sanctions adopted following Russia's military aggression against Ukraine [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: https://finance.ec.europa.eu/eu-and-world/sanctions-restrictive-measures/sanctions-adopted-following-russias-military-aggression-against-ukraine_en#background.
82. Shmuel Nili. Rethinking Economic "Sanctions" [Электронный ресурс] / Shmuel Nili – Режим доступа до ресурсу: https://www.jstor.org/stable/26407896?read-now=1&oauth_data=eyJlbWFpbCI6InphbmtvLmx1a2lhbkBnbWFpbC5jb20iLCJpb_nN0aXR1dGlvbklkcyI6W119&seq=6#page_scan_tab_contents.
83. The Functions of Economic Sanctions: a Comparative Analysis [Электронный ресурс] // Sage Publications. – 1967. – Режим доступа до ресурсу: <https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/002234336700400204>.
84. Timeline - EU restrictive measures against Russia over Ukraine [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/history-restrictive-measures-against-russia-over-ukraine>
85. Ukraine Humanitarian Crisis [Электронный ресурс] // Center for Disaster Philanthropy. – 2022. – Режим доступа до ресурсу: https://disasterphilanthropy.org/disasters/ukraine-humanitarian-crisis/?gclid=Cj0KCQiAvqGcBhCJARIsAFQ5ke7HgAFtT8QSyBE9fypxonXlvURTiOhMv55GEFK90nS25T2LEBDMDG8aAk8WEALw_wcB.
86. UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.un.org/securitycouncil/>.
87. What do sanctions help achieve? An expert explains [Электронный ресурс]. – 2022. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.weforum.org/agenda/2022/03/what-do-sanctions-help-achieve-an-expert-explains/>.
88. Why Sanctions Too Often Fail [Электронный ресурс] // 2022 – Режим доступа до ресурсу: <https://www.newyorker.com/news/daily-comment/why-sanctions-too-often-fail>.

89. World Bank Open Data [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу:

<https://data.worldbank.org/>.

ДОДАТКИ

Додаток А ВВП таблиці складені на основі даних Світового Банку

	Об'єднані	Австрія	Азербайджан	Бельгія	Болгарія	Білорусь	Канада	Швейцарія	Китай	Чехія	Німеччина	Данія	Іспанія
2000	33291,37	24625,6	655,1199	23098,89	1621,243	1276,288	24271	38952,03	959,3725	6029,038	23694,76	30743,55	14749,69
2001	31280,76	24558,76	703,6838	23015,07	1770,914	1244,373	23822,06	39727,85	1053,108	6637,042	23628,33	30751,65	15369
2002	31567,55	26527,59	763,0806	25006,19	2092,958	1479,315	24255,34	42578,76	1148,508	8060,869	25197,27	33228,69	17106,69
2003	33499,1	32294,05	883,734	30655,21	2719,498	1819,766	28300,46	49470,4	1288,643	9818,568	30310,36	40458,78	21510,84
2004	36333,19	36889,23	1045,009	35429,41	3389,707	2378,623	32143,68	54878,47	1508,668	11749,85	34106,66	46511,6	24907
2005	39365,46	38417,46	1578,402	36809,7	3899,908	3125,811	36382,51	56546,79	1753,418	13430,67	34520,24	48799,83	26429,15
2006	41907,42	40669,33	2473,082	38705,11	4523,051	3847,434	40504,06	59300,62	2099,229	15261,8	36353,88	52027	28389,08
2007	41809,46	46915,34	3851,438	44319,17	5885,104	4735,658	44659,9	65359,52	2693,97	18466,55	41640,08	58487,06	32591,35
2008	44498,94	51919,98	5574,604	48303,4	7265,736	6377,37	46710,51	74572,23	3468,305	22804,58	45612,71	64322,06	35510,72
2009	32024,2	48153,32	4950,295	44760,29	6988,233	5352,584	40876,31	72083,17	3832,236	19861,7	41650,37	58163,28	32169,5
2010	33893,28	46903,76	5843,534	44184,95	6853,003	6033,686	47562,08	77117,13	4550,453	19960,07	41572,46	58041,4	30532,48
2011	39194,68	51442,28	7189,691	47410,57	7849,165	6527,174	52223,7	91254,03	5614,352	21871,27	46705,9	61753,65	31677,9
2012	40976,5	48564,92	7496,295	44670,56	7432,479	6953,133	52669,09	86547,67	6300,615	19870,8	43855,85	58507,51	28322,81
2013	42412,64	50731,13	7875,757	46757,95	7681,935	7998,125	52635,18	88109,49	7020,338	20133,17	46298,92	61191,19	29067,81
2014	43751,82	51786,38	7891,313	47764,07	7901,786	8341,4	50956	89684,71	7636,117	19890,92	48023,87	62548,98	29500,79
2015	38663,39	44195,82	5500,31	41008,3	7074,681	5967,052	43596,14	84776,14	8016,431	17829,7	41103,26	53254,86	25742,37
2016	38141,88	45307,59	3880,739	42012,62	7569,479	5039,682	42315,6	83073,28	8094,363	18575,23	42136,12	54664	26523,35
2017	40644,79	47429,16	4147,09	44198,48	8366,293	5785,671	45129,43	83352,09	8816,987	20636,2	44652,59	57610,1	28170,17
2018	43839,32	51486,58	4739,842	47549,21	9446,701	6360,062	46548,64	86388,41	9905,342	23419,74	47973,61	61591,93	30364,58
2019	42701,44	50114,4	4805,754	46599,11	9879,269	6837,718	46328,67	85334,52	10143,84	23660,15	46794,9	59775,74	29554,49
2020	36284,56	48588,66	4229,911	45189,37	10079,2	6555,427	43258,26	87100,41	10408,67	22933,5	46252,69	61063,32	27056,42
2021		53267,93	5384,035	51767,79	11634,97	7303,696	52051,35	93457,44	12556,33	26378,5	50801,79	67803,05	30115,71

	Євросоюз	Сполучені	Італія	Японія	Корея, Респ.	Литва	Люксембург	Нідерланди	Норвегія	Російська	Туреччина	Україна	Сполучені
2000	16947,62	28223,07	20137,59	39169,36	12256,99	3293,23	48659,6	26214,5	38131,46	1771,594	4337,478	658,3486	36329,96
2001	17199,11	27806,45	20500,95	34406,18	11561,25	3525,794	48440,14	26896,55	38542,72	2100,353	3142,921	807,8019	37133,62
2002	18761,14	30049,9	22376,3	32820,79	13165,07	4141,593	53005,73	29343,25	43084,47	2377,53	3687,956	911,9111	37997,76
2003	22968,35	34487,47	27526,32	35387,04	14672,86	5499,429	65689,32	35750,97	50134,89	2975,125	4760,104	1087,786	39490,28
2004	26308,68	40371,71	31317,2	38298,98	16496,12	6700,327	76544,92	40436,62	57603,84	4102,365	6101,632	1416,604	41724,63
2005	27344,67	42132,09	32055,09	37812,9	19402,5	7854,765	80988,14	41994,71	66810,48	5323,463	7456,296	1894,471	44123,41
2006	29093,78	44654,1	33529,73	35991,55	21743,48	9230,708	90788,8	44900,94	74148,32	6920,189	8101,857	2391,324	46302
2007	33591,39	50653,26	37870,75	35779,02	24086,41	12285,45	107475,3	51799,21	85139,96	9101,255	9791,882	3197,934	48050,22
2008	37050,45	47549,35	40944,91	39876,3	21350,43	14945	120422,1	57879,94	96944,1	11635,27	10941,17	4066,548	48570,05
2009	33484,21	38952,21	37226,76	41309	19143,85	11820,78	109419,7	52722,21	79977,7	8562,813	9103,474	2639,392	47194,94
2010	32970,72	39688,62	36035,65	44968,16	23087,23	11987,51	110886	50999,75	87693,79	10675	10742,78	3078,43	48650,64
2011	35756,33	42284,88	38649,64	48760,08	25096,26	14376,95	119025,1	54230,31	100600,6	14311,08	11420,56	3704,825	50065,97
2012	33158,89	42686,8	35051,52	49145,28	25466,76	14367,71	112584,7	50070,14	101524,1	15420,88	11795,63	4004,804	51784,42
2013	34578,05	43713,81	35560,08	40898,65	27182,73	15729,65	120000,1	52198,9	102913,5	15974,64	12614,78	4187,74	53291,13
2014	35286,12	47787,24	35565,72	38475,4	29249,58	16551,02	123678,7	52900,54	97019,18	14095,65	12157,99	3104,643	55123,85
2015	30485,03	45404,57	30242,39	34960,64	28732,23	14263,96	105462	45193,4	74355,52	9313,014	11006,28	2124,662	56762,73
2016	31186,51	41499,56	30960,73	39375,47	29288,87	15008,31	106899,3	46039,11	70460,56	8704,898	10894,6	2187,73	57866,74
2017	33094,41	40857,76	32406,72	38834,05	31616,84	16885,41	110193,2	48675,22	75496,75	10720,33	10589,67	2638,326	59914,78
2018	35753,37	43646,95	34622,17	39727,12	33436,92	19186,18	117254,7	53044,53	82267,81	11287,36	9454,348	3096,562	62805,25
2019	35089,28	43070,5	33673,48	40458	31902,42	19575,77	113218,7	52476,27	75719,75	11536,25	9121,515	3661,456	65094,8
2020	34191,83	41098,08	31834,97	39918,17	31597,5	20232,3	116356,2	52396,03	67329,68	10161,98	8536,433	3751,741	63027,68
2021	38234,13	47334,36	35551,29	39285,16	34757,72	23433,39	135682,8	58061	89202,75	12172,79	9586,612	4835,572	69287,54

Додаток Б

Рік	Дата	Які санкції були введені
2014		3 березня міністри закордонних справ ЄС провели позачергове засідання Ради закордонних справ щодо ситуації в Україні. Рада засудила "явне порушення суверенітету та територіальної цілісності України актами агресії російських збройних сил, а також дозвіл, наданий Радою Федерації Росії 1 березня на використання російських збройних сил на території Україна».
	3 березня	ЄС і країни-учасниці G8 вирішили призупинити підготовку до саміту G8 в Сочі в червні і розглянули можливі наслідки для двосторонніх відносин ЄС і Росії. Крім того, Рада погодилася оперативно працювати над ухваленням обмежувальних заходів щодо заморожування та повернення активів осіб, визнаних відповідальними за розтрату українських державних коштів. ЄС засуджує дії Росії в Україні, закликає до діалогу та залишається готовим до подальших заходів
	6 березня	Позачергове засідання глав держав і урядів ЄС щодо УкраїниЛідери ЄС засудили дії Росії в Україні та вирішили розпочати підготовку індивідуальних обмежувальних заходів (заморожування активів і заборона на в'їзд). Лідери підтвердили дії, запропоновані міністрами закордонних справ ЄС 3 березня, тобто призупинити двосторонні переговори з Російською Федерацією щодо візових питань та Нової угоди.
	17 березня'	Запровадження першого комплексу обмежувальних заходів проти 21 російського та українського чиновника. Міністри ЄС вирішили запровадити перший комплекс заходів проти 21 посадовця, відповідального за дії, що загрожують територіальній цілісності України.

20 березня		Європейська рада зосередилася на кризі в Україні та подальших санкціях. Після приєднання Криму та Севастополя до Російської Федерації 12 імен було додано до списку російських і кримських посадовців, щодо яких ЄС забороняє в'їзд і заморожує активи . Крім того, Європейська рада скасувала запланований саміт ЄС-Росія і зазначила, що країни-члени не будуть проводити двосторонні регулярні саміти з Росією. Лідери ЄС також звернулися до Єврокомісії з проханням підготувати ширші економічні та торговельні санкції , які можуть бути запроваджені, якщо Росія дестабілізує Україну.
15 квітня		Рада закордонних справ зосередилася на ситуації на сході України. Рада вирішила посилити санкції проти осіб, відповідальних за розтрату українських державних коштів, а також націлила на інших осіб, які заблокували активи та заборонили в'їзд.
12 травня		У світлі подій у Східній Україні та незаконної конфіскації юридичних осіб у Криму Рада погодила новий набір санкцій і взяла до уваги підготовчу роботу, виконану Комісією та державами-членами щодо можливих цілеспрямованих заходів відповідно до вимог Європейської Ради. в березні.
23 червня		Рада прийняла заходи щодо реалізації політики ЄС щодо невизнання незаконної анексії Криму та ухвалила рішення про заборону товарів, що походять з Криму чи Севастополя.
26 червня		Лідери ЄС окреслили чотири конкретні кроки , які мають зробити Росія та сепаратисти для деескалації. Також вони підписали Угоду про асоціацію з Україною.

16 липня	Спеціальне засідання Європейської ради. Лідери ЄС висловили жаль з приводу того, що Росія та сепаратисти не вжили необхідних заходів, викладених у червневих висновках Європейської Ради. Вони домовилися застосувати до Росії новий набір із 6 обмежувальних заходів, включаючи обмеження економічної співпраці з Росією.
18 липня	Рада розширила законодавчу базу для обмежувальних заходів ЄС, дозволивши націлити на суб'єктів, які матеріально або фінансово підтримують дії проти України.
22 липня	Рада вживає заходів після збиття рейсу МН17. Міністри ЄС обговорили ситуацію в Україні після збиття рейсу МН17. Вони попросили завершити підготовчу роботу щодо економічних санкцій у чотирьох секторах, відкриваючи шлях для їх прийняття.
25 липня	Чергові санкції ЄС через ситуацію на сході України. Рада ухвалила посилення санкцій ЄС. Комітет постійних представників Ради (Coreper) також обговорив підготовчу роботу щодо подальших цільових заходів.
29 липня	Запровадження додаткових обмежувальних заходів проти Росії. Після висновків засідання Європейської Ради 16 липня Рада прийняла пакет цілеспрямованих «економічних санкцій». Ці заходи стосуються обміну з Росією в окремих секторах економіки.
30 серпня	Спеціальне засідання Європейської ради. Після різкого загострення ситуації з присутністю та діями російських збройних сил на українській території Європейська рада звернулася з проханням підготувати нові економічні санкції проти Росії.
17 листопада	Міністри ЄС попросили Європейську службу зовнішніх дій (EEAS) і Європейську комісію представити пропозицію щодо подальших санкцій проти сепаратистів.

	28 листопада	ЄС посилив санкції проти сепаратистів на сході України. Відповідно до запиту Ради закордонних справ від 17 листопада, замороження активів і заборона на в'їзд до ЄС були застосовані до 13 осіб і п'яти організацій, причетних до дій проти територіальної цілісності України.
	18 грудня	Європейська рада зосередилася на східному сусідстві. Лідери ЄС обговорили ситуацію на східних кордонах Європи, підтримку України та відносини з Росією. Вони привітали посилення санкцій щодо інвестицій, послуг і торгівлі з Кримом і Севастополем.
2015	29 січня	Продовження чинних індивідуальних обмежувальних заходів. Рада рішуче засудила невибіркові обстріли житлових районів, особливо Маріуполя, і ескалацію боїв у Донецькій і Луганській областях України. ЄС залишається готовим до конструктивного діалогу з усіма сторонами та вітає можливе направлення ОБСЄ (Організації з безпеки та співробітництва в Європі) місії зі встановлення фактів в Україну. Участь Росії у G8 було призупинено. ЄС і його держави, які беруть участь у G8, вирішили тимчасово призупинити свою участь у заходах, пов'язаних з підготовкою до саміту G8 у Сочі в червні, "доки не відновиться середовище, в якому G8 зможе вести змістовні дискусії".
	9 лютого	Рада одноголосно прийняла додаткові списки щодо сепаратистів на сході України та їхніх прихильників у Росії . Вони включають заморожування активів і заборону на в'їзд 19 особам і 9 організаціям, причетним до дій проти територіальної цілісності України. Щоб дати простір для дипломатичних зусиль і Мінських переговорів, Рада відклала набуття чинності заходів до понеділка, 16 лютого 2015 року .

12 лютого	Лідери ЄС привітали результати Мінських угод. На неформальній зустрічі глав держав і урядів лідери ЄС висловили обережну підтримку Мінській угоді. Вони зазначили, що без вагanh зроблять необхідні кроки, якщо угода не буде реалізована і режим припинення вогню не буде дотриманий.
19 березня	Європейська рада. Лідери вирішили узгодити існуючий режим санкцій з виконанням Мінських домовленостей. Економічні санкції залишатимуться в силі до кінця 2015 року, коли має бути реалізований останній пункт мирного плану: повернення Україні контролю над своїми кордонами на сході. Лідери ЄС також наголосили на необхідності кинути виклик триваючій російській кампанії публічної дезінформації про конфлікт в Україні. Верховного представника ЄС Федеріку Могеріні запросили підготувати план дій зі стратегічної комунікації для червневої Європейської Ради. Лідери ЄС погодили цілі саміту Східного партнерства, який відбувся в Ризі 21-22 травня 2015 року. Європейська Рада повторила свою прихильність перед східними партнерами та поставила пріоритетом зміцнення демократичних інституцій на сході.
5 березня	Розширення санкцій ЄС через розтрату українських державних коштів Рада скорегувала та продовжила обмежувальні заходи ЄС, спрямовані на замороження та повернення незаконно привласнених державних коштів України.
21 грудня	У березні 2015 року лідери ЄС вирішили узгодити існуючий режим санкцій з повним виконанням Мінських угод, яке було передбачено на кінець грудня 2015 року. Оскільки Мінські угоди не будуть повністю виконані до 31 грудня 2015 року, тривалість дії санкцій було продовжено, тоді як Рада продовжує свою оцінку прогресу в імplementації.

2016	9 листопада	ЄС додав депутатів Держдуми Російської Федерації, обраних від незаконно анексованих Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, до списку осіб, щодо яких застосовуються обмежувальні заходи щодо дій, що підривають територіальну цілісність, суверенітет і незалежність України.
2017	4 серпня	ЄС додав 3 громадян Росії та 3 компанії, причетні до передачі газових турбін до Криму, до списку осіб, щодо яких застосовуються обмежувальні заходи за дії, що підривають територіальну цілісність, суверенітет і незалежність України.
	21 листопада	Рада внесла «губернатора Севастополя» до переліку осіб, щодо яких застосовано обмежувальні заходи за дії, що підривають або створюють загрозу територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України..
2018	5 березня	Рада продовжила до 6 березня 2019 року заморожування активів 13 осіб, визнаних відповідальними за розтрату українських державних коштів або за зловживання службовим становищем, що спричинило збитки державним коштам України. Стосовно двох осіб запобіжні заходи не продовжено. Це рішення було прийнято за підсумками щорічного перегляду заходів.
	14 травня	ЄС додав п'ятьох осіб до санкційного списку за причетність до організації виборів президента Росії в незаконно анексованому Криму та Севастополі. Таким чином ці особи активно підтримували та впроваджували політику, яка підриває територіальну цілісність, суверенітет і незалежність України.

	31 липня	ЄС додав до санкційного списку шість суб'єктів через їхню участь у будівництві Керченського мосту, який з'єднує Росію з незаконно анексованим Кримським півостровом. Своїми діями вони підтримали консолідацію контролю Росії над незаконно анексованим Кримським півостровом, що, у свою чергу, ще більше підриває територіальну цілісність, суверенітет і незалежність України.
	10 грудня	Рада внесла дев'ятьох осіб, причетних до так званих "виборів" 11 листопада 2018 року, які ЄС вважає незаконними та нелегітимними, до списку осіб, щодо яких застосовуються обмежувальні заходи через дії, що підривають або загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України.
2019	4 березня	Рада продовжила до 6 березня 2020 року заморожування активів 12 осіб, визнаних відповідальними за розтрату українських державних коштів або за зловживання службовим становищем, що спричинило збитки державним коштам України. Стосовно однієї особи обмежувальні заходи не продовжено. Це рішення було прийнято за підсумками щорічного перегляду заходів.
	15 березня	Рада внесла до списку обмежувальних заходів вісім російських посадовців у зв'язку з діями, що підривають або загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України. Ці нові списки були прийняті Радою як відповідь на ескалацію в Керченській протоці та Азовському морі та порушення міжнародного права Росією, яка безпідставно застосувала військову силу.
	27 червня	Рада продовжила економічні санкції, спрямовані проти окремих секторів російської економіки, до 31 січня 2020 року. Це рішення було прийнято після оновленої інформації президента Макрона та

		канцлера Меркель Європейській раді 20-21 червня 2019 року щодо стану виконання Мінських угод.
	12 вересня	Рада продовжила обмежувальні заходи ЄС ще на шість місяців, до 15 березня 2020 року. Заходи полягають у замороженні активів і обмеженнях на поїздки. Нині вони стосуються 170 фізичних та 44 юридичних осіб.
	19 грудня	Рада продовжила економічні санкції, спрямовані проти окремих секторів російської економіки, до 31 липня 2020 року. Це рішення було прийнято після того, як президент Макрон і канцлер Меркель повідомили Європейській раді 12 грудня 2019 року про стан виконання Мінських угод, з якими пов'язане рішення про збереження санкцій.
2020	13 березня	Рада постановила, що діючі санкції щодо дій, які підривають або загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України, мають бути продовжені ще на шість місяців до 15 вересня 2020 року. Ці обмежувальні заходи передбачають не лише заморожування коштів, але й заборону надавати кошти чи інші економічні ресурси особам, включеним у список.
	1 жовтня	Рада внесла двох фізичних та чотирьох юридичних осіб до переліку фізичних та юридичних осіб, щодо яких застосовано обмежувальні заходи щодо дій, що підривають або створюють загрозу територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України. Ці заходи були прийняті з огляду на роль, яку відіграли ці люди та організації у будівництві мосту та залізничних колій, що з'єднують Росію з незаконно анексованим Кримським

		півостровом через Керченську протоку та ще більше ізолюють Крим від України.
2021	11 жовтня	Рада вирішила запровадити обмежувальні заходи ще щодо 8 осіб за активну підтримку дій та реалізацію політики, що підриває або загрожує територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України. Серед осіб, доданих до санкційного списку ЄС, є представники правоохоронних органів – судді, прокурори та силовики, відповідальні за виконання російського законодавства в незаконно анексованому Криму та Севастополі . Ці особи ухвалювали упереджені рішення в політично вмотивованих справах, переслідували чи пригнічували противників незаконної анексії Криму та Севастополя.

Додаток В Санкції застосовані після повномасштабного вторгнення

ДАТА	Застосовані санкції
23 лютого	Перший пакет
	У відповідь на визнання Росією непідконтрольних уряду територій Донецької та Луганської областей України та її рішення ввести війська в регіон 23 лютого 2022 року Рада прийняла пакет санкцій. Ці санкції спрямовані
	• здатність російської держави та уряду отримати доступ до капіталу та фінансових ринків та послуг ЄС, обмежити фінансування ескалаційної та агресивної політики
	• економічні відносини між двома неконтрольованими урядом регіонами та ЄС, щоб гарантувати, що відповідальні чітко відчують економічні наслідки своїх незаконних та агресивних дій
• фізичні та юридичні особи, які брали участь у підриві або загрозі територіальній цілісності та незалежності України. З цими доповненнями список містить загалом 555 фізичних осіб та 52 організації	
25 лютого	Другий пакет
	Дотримуючись висновків Європейської Ради від 24 лютого 2022 року, 25 лютого Рада прийняла наступний пакет індивідуальних та економічних заходів
	Санкції щодо фінансового сектору, які обрізають доступ Росії до найважливіших ринків капіталу, націлені на 70% російського банківського ринку, а також на ключові державні компанії, включаючи сферу оборони
	Санкції в енергетичному секторі, які забороняють продаж, постачання, передачу або експорт до Росії окремих товарів і технологій у нафтопереробці, а також введуть обмеження на надання пов'язаних послуг.

	<p>Санкції в транспортному секторі заборонять продаж усіх літаків, запчастин і обладнання російським авіакомпаніям. Це погіршить ключовий сектор російської економіки та зв'язок країни</p> <p>Санкції в технологічному секторі, які вводять подальші обмеження на експорт товарів і технологій подвійного призначення, а також обмеження на експорт певних товарів і технологій, які можуть сприяти технологічному вдосконаленню Росією її сектору оборони та безпеки</p> <p>Санкції щодо візової політики означають, що дипломати та пов'язані з ними групи, а також бізнесмени більше не матимуть привілейованого доступу до ЄС. З цими доповненнями до переліку підсанкційних осіб та організацій увійшло 654 фізичні та 52 організації.</p>
28 лютого	<p>Третій пакет</p> <p>Заборона на операції з Центральним банком Росії, спрямована на те, щоб запобігти доступу Центрального банку Росії до його великих обсягів іноземних резервів, які зберігаються в ЄС</p> <p>Заборона на політ над повітряним простором ЄС і на доступ до аеропортів ЄС російським перевізникам усіх видів</p> <p>Внести до списку підсанкційних осіб 26 фізичних та 1 юридичну особу. З цими доповненнями список включає загалом 680 фізичних осіб та 53 організації</p>
2 березня	<p>Третій пакет</p> <p>Виключити ключові російські банки з системи SWIFT, домінуючої у світі системи обміну фінансовими повідомленнями. Цей захід не дозволить цим банкам проводити свої фінансові операції по всьому світу швидко та ефективно. Сьогоднішнє рішення було тісно узгоджено з міжнародними партнерами ЄС, такими як Сполучені Штати та Велика Британія.</p>

	Заборонити інвестувати в проекти, що співфінансуються Російським фондом прямих інвестицій
	Заборонити надання Росії банкнот, номінованих в євро
	Заборонити державним ЗМІ Russia Today і Sputnik' мовлення в ЄС
	Обмеження торгівлі проти Білорусі та додавання 22 осіб військовослужбовців Білорусі до списку підсанкційних осіб і організацій. З цими доповненнями список включає загалом 702 фізичні особи та 53 організації
15 березня	Четвертий пакет
	Заборонити агентствам ЄС надавати послуги фінансового рейтингу російським компаніям
	Повна заборона на операції з деякими російськими державними підприємствами, за винятком державних банків, залізниць і реєстру морського судноплавства.
	Заборона на імпорт виробів із заліза та сталі, які зараз діють під захисними заходами ЄС, а також нові інвестиції в російський енергетичний сектор, за винятком атомної енергетики та транспортування енергетичних продуктів
	Заборонити експорт предметів розкоші
	Додано 15 фізичних та 9 юридичних осіб до списку осіб та організацій, які потрапили під санкції, щоб включити більше олігархів та бізнес-еліти, пов'язаної з Кремлем, а також компаній, які працюють у військовому та оборонному секторах, і дезінформації. З цими доповненнями список містить загалом 877 фізичних осіб та 62 організації.
	Рада ухвалила такі обмежувальні заходи щодо Білорусії:
	Виключити три банки Білорусі з системи SWIFT

	<p>Заборонити операції з Центральним банком Білорусі, пов'язані з управлінням резервами чи активами, а також наданням державного фінансування для торгівлі з Білоруссю та інвестицій у неї.</p>
	<p>Роз'яснити поняття «переказні цінні папери», щоб чітко включати криптоактиви, і таким чином забезпечити належне впровадження галузевих обмежень, що діють</p>
	<p>З 12 квітня 2022 року заборонити лістинг і надання послуг щодо акцій білоруських державних компаній на торгових майданчиках ЄС</p>
	<p>Заборонити надання Білорусі банкнот, номінованих в євро</p>
	<p>Подальші обмежувальні заходи щодо експорту до Росії товарів для морської навігації та радіозв'язку</p>
	<p>Значно обмежити фінансові надходження з Білорусі до ЄС, заборонивши приймати депозити, що перевищують 100 000 євро від громадян або резидентів Білорусі, тримати рахунки білоруських клієнтів у центральних депозитаріях цінних паперів ЄС, а також продавати цінні папери, номіновані в євро. білоруським клієнтам</p>
	<p>Додати до списку підсанкційних осіб 160 осіб. З цими доповненнями список містить загалом 862 фізичні особи та 53 організації</p>
8 квітня	<p>П'ятий пакет</p>
	<p>Заборона на вугілля : заборона на імпорт усіх форм російського вугілля</p>
	<p>Фінансові заходи : повна заборона транзакцій і заморожування активів ще чотирьох російських банків. Заборона надавати Росії послуги з використанням високовартісних крипто-валют. Заборона надавати трастові послуги заможним росіянам, що ускладнить для них зберігання своїх статків у ЄС</p>

	<p>Цільова заборона на експорт : Подальші цільові заборони на експорт, які включають, зокрема, квантові обчислення, передові напівпровідники, чутливе обладнання, транспорт і хімічні речовини.</p>
	<p>Розширення заборони на імпорт : додаткові заборони на імпорт, включаючи цемент, гумові вироби, деревину, алкогольні напої (включаючи горілку), лікер, високоякісні морепродукти (включаючи ікру), а також захід проти обходу імпорту калію з Білорусі.</p>
	<p>Транспорт : Повна заборона російським і білоруським операторам вантажних доріг працювати в ЄС. Деякі винятки охоплюють товари першої необхідності, такі як пошта, сільськогосподарські та харчові продукти, гуманітарна допомога, а також енергія. Заборона на в'їзд суден під прапором Росії в порти ЄС. Винятки застосовуються для медичних, харчових, енергетичних та гуманітарних цілей, серед іншого</p>
	<p>Виключення Росії з державних контрактів і європейських грошей : повна заборона на участь російських громадян і організацій у контрактах на закупівлі в ЄС. Обмеження фінансової та нефінансової підтримки російських суб'єктів господарювання, що перебувають у державній власності або під контролем, у рамках програм ЄС, Євратому та держав-членів</p>
	<p>Юридичні : Розширення заборони на експорт банкнот і продаж переказних цінних паперів російським громадянам або організаціям на всі офіційні валюти ЄС</p>
3 червня	<p>Шостий пакет</p>
	<p><i>Обмеження імпорту нафти</i></p>

Ембарго на сирину та нафто-перероблену нафту: ці санкції набудуть чинності негайно та впорядковано припинять імпорту російської нафти. Для морської сирової нафти операції на спотовому ринку та виконання існуючих контрактів будуть дозволені протягом шести місяців після набуття чинності, тоді як для нафтопродуктів вони будуть дозволені протягом восьми місяців після набуття чинності. Держави-члени, які мають особливу трубопровідну залежність від Росії, можуть скористатися тимчасовим винятком і продовжувати отримувати сирину нафту, що постачається трубопроводом, доки Рада не вирішить інакше. Проте держави-члени, які користуються цим звільненням, не зможуть перепродавати таку сирину нафту та нафтопродукти іншим державам-членам або третім країнам

· У зв'язку з її особливою географічною схильністю до кінця 2024 року було погоджено спеціальний тимчасовий відступ для Болгарії, яка зможе продовжувати імпортувати сирину нафту та нафтопродукти морським транспортом. Крім того, Хорватія зможе до кінця 2023 року дозволити імпорту російського вакуумного газу, необхідного для функціонування її НПЗ.

Послуги з транспортування нафти

Після періоду згорання в 6 місяців операторам ЄС буде заборонено страхувати та фінансувати транспортування нафти до третіх країн, зокрема морськими шляхами.

Це особливо ускладнить для Росії подальший експорт сирової нафти та нафтопродуктів до решти світу, оскільки оператори з ЄС є важливими постачальниками таких послуг.

Фінансові та ділові послуги

	<p>Ще три російські банки, найбільший російський банк Сбербанк, Московський кредитний банк і Россельхозбанк, а також Білоруський банк розвитку та реконструкції були вилучені зі SWIFT. Ці банки є критично важливими для російської фінансової системи та здатності Путіна продовжувати війну. Це зміцнить ізоляцію російського фінансового сектора від світової системи</p>
	<p>Заходи щодо трастів були вдосконалені, а відповідні винятки були викладені в переглянутій версії положення (наприклад, для гуманітарних цілей або громадянського суспільства)</p>
	<p>Надання певних бізнес-послуг - прямо чи опосередковано - таких як бухгалтерський облік, аудит, обов'язковий аудит, послуги з бухгалтерського обліку та податкового консультування, консультування з питань бізнесу та управління, а також послуги зі зв'язків з громадськістю уряду Росії, а також юридичним особам, організаціям або органи, створені в Росії, тепер заборонені</p>
	<p><i>Призупинення мовлення</i></p>
	<p>Припинено мовлення ще трьох російських державних телеканалів – «Россия РТР»/«РТР Планета», «Росія 24»/«Росія 24» і «ТВ Центр Інтернешнл». Вони є одними з найважливіших прокремлівських засобів дезінформації, націлених на аудиторію в Україні та ЄС, і поширюють пропаганду на підтримку агресії Росії проти України</p>
	<p>Декілька регуляторів у країнах-членах ЄС уже вжили заходів проти цих російських державних мовників і каналів. Тепер їм буде заборонено розповсюджувати свій контент на території ЄС у будь-якій формі чи формі, будь то по кабелю, через супутник, в Інтернеті чи через програми для смартфонів.</p>
	<p>Також заборонено рекламувати товари чи послуги в підсанкційних торгових точках</p>

	<p><i>Експортні обмеження</i></p> <p>Список передових технологій, заборонених до експорту в Росію, було розширено, щоб включити додаткові хімікати, які можуть бути використані в процесі виробництва хімічної зброї, яка вже контролюється з 2013 року для інших напрямків, таких як Сирія. Крім того, сьогоднішній пакет ще більше розширює перелік фізичних, юридичних чи організацій, пов'язаних з ВПК Росії. Ці фізичні та юридичні особи або організації задіяні в різних секторах, таких як електроніка, зв'язок, зброя, верфі, інженерні та наукові дослідження. Це оновлення приводить ЄС у відповідність із заходами Сполучених Штатів, тоді як очікується, що інші партнери приведуть у відповідність найближчим часом</p> <p>Пакет додає Сполучене Королівство та Республіку Корея до Додатку країн-партнерів, які ввели суттєво еквівалентні експортні обмеження</p> <p>Значно розширено перелік білоруських суб'єктів, на які поширюються обмеження (з 1 до 25). Це пов'язано з дозволами на продаж, постачання, передачу або експорт товарів і технологій подвійного використання, а також товарів і технологій, які можуть сприяти військовому і технологічному зміцненню Білорусі або розвитку її сектору оборони і безпеки.</p>
21 липня	<p>7 Пакет технічного обслуговування та налагодження</p> <p>Заборона на імпорт золота : Імпорт усього золота, що походить з Росії та експортується з Росії до ЄС або будь-якої третьої країни, заборонено. Звільнення поширюється на золоті прикраси мандрівників для особистого використання</p> <p>Вимоги до звітності посилені : підсанкційні особи зобов'язані декларувати свої активи, щоб сприяти замороженню їхніх активів у ЄС</p>

	<p>Цільова заборона на експорт: контроль над експортом подвійного використання та передових технологій посилено шляхом розширення списку товарів, які можуть сприяти військовому та технологічному посиленню Росії або розвитку її сектору оборони та безпеки.</p>
	<p>Заборона на доступ до порту : суднам під прапором Росії заборонено доступ до шлюзів, щоб запобігти обходу санкцій</p>
	<p>Фінансові санкції : Заборона на прийом депозитів поширюється на депозити від юридичних осіб, організацій або органів, заснованих у третіх країнах і основними власниками яких є громадяни Росії або фізичні особи, які проживають у Росії. Крім того, прийняття депозитів для незаборонених транскордонних торгів буде залежати від попереднього дозволу національних компетентних органів</p>
	<p>Продовольча та енергетична безпека : транзакції щодо сільськогосподарської продукції та транспортування нафти до третіх країн з певними державними підприємствами звільняються</p>
	<p>Медичні та фармацевтичні виключення : звільнення додаються для певних заборон на експорт для медичних і фармацевтичних цілей.</p>
	<p>Роз'яснення : введення ряду роз'яснень до існуючих заходів, наприклад, у сфері державних закупівель, авіації та правосуддя</p>
5 жовтня	<p>Восьмий пакет</p>
	<p>Обмежувальні заходи ЄС спрямовані на ключових осіб, які приймають рішення, олігархів, високопоставлених військових і пропагандистів, відповідальних за підрив територіальної цілісності України.</p>
	<p>Розширення обмежень на Херсонську та Запорізьку області : Географічні рамки обмежувальних заходів у відповідь на визнання непідконтрольних уряду територій Донецької та Луганської областей України та введення наказів російських збройних сил у ці райони поширено на всі</p>

	<p>непідконтрольні уряду території України в Донецькій, Луганській, Запорізькій та Херсонській областях.</p>
	<p>Нові експортні обмеження : було введено додаткові експортні обмеження, які мають на меті зменшити доступ Росії до військових, промислових і технологічних товарів, а також її здатність розвивати свій сектор оборони та безпеки.</p>
	<p>Це включає заборону експорту вугілля, включаючи коксівне вугілля (яке використовується на російських промислових підприємствах), специфічні електронні компоненти (знаходяться в російській зброї), технічні вироби, що використовуються в авіаційному секторі, а також певні хімічні речовини.</p>
	<p>Додано заборону на експорт стрілецької зброї та інших товарів відповідно до Регламенту проти тортур.</p>
	<p>Нові імпорتنі обмеження : узгоджено додаткові імпорتنі обмеження на суму майже 7 мільярдів євро.</p>
	<p>Він включає, наприклад, заборону на імпорт російських готових сталевих виробів і напівфабрикатів (з урахуванням перехідного періоду для деяких напівфабрикатів), машин і приладів, пластмас, транспортних засобів, текстилю, взуття, шкіри, кераміки, деяких хімічних продуктів та незолоті прикраси.</p>
	<p>Запровадження обмеження цін на нафту G7 : сьогоднішній пакет знаменує собою початок імплементації в ЄС угоди G7 щодо експорту російської нафти. У той час як заборона ЄС на імпорт російської морської нафти повністю залишається в силі, обмеження ціни, щойно буде запроваджено, дозволить європейським операторам здійснювати та підтримувати транспортування російської нафти до третіх країн за умови, що її ціна</p>

<p>залишитися в межах попередньо встановленого «ліміту». Це допоможе ще більше скоротити доходи Росії, водночас зберігаючи стабільність світових енергетичних ринків завдяки продовженню поставок. Таким чином, це також допоможе впоратися з інфляцією та підтримувати стабільність витрат на енергію в той час, коли високі витрати – особливо високі ціни на пальне – викликають серйозне занепокоєння для всіх європейців.</p>
<p>Цей захід тісно координується з партнерами G7. Він набуде чинності після 5 грудня 2022 року для сирової нафти та 5 лютого 2023 року для продуктів переробки нафти після подальшого рішення Ради.</p>
<p>Обмеження щодо державних підприємств : сьогоднішній пакет забороняє громадянам ЄС займати посади в керівних органах деяких державних підприємств.</p>
<p>Він також забороняє всі операції з Російським морським реєстром, додаючи його до списку державних підприємств, на які поширюється заборона на операції.</p>
<p>Фінансові, IT-консультації та інші бізнес-послуги : існуючі заборони на криптовалютні активи було посилено шляхом заборони всіх криптовалютних гаманців, рахунків або депозитарних послуг, незалежно від суми гаманця (раніше дозволялося до 10 000 євро).</p>
<p>Пакет розширює спектр послуг, які більше не можуть бути надані уряду Росії або юридичним особам, заснованим у Росії: тепер вони включають IT-консультації, юридичні консультації, архітектурні та інженерні послуги. Це є значним, оскільки потенційно послабить промисловий потенціал Росії, оскільки вона сильно залежить від імпорту цих послуг.</p>
<p>Стимування обходу санкцій : ЄС запровадив новий критерій включення до списків, який дозволить йому застосовувати санкції до осіб, які сприяють порушенням заборони на обхід санкцій.</p>

Додаток Г Стандартна Міжнародна Торгова Класифікація -уся продукція

Зовнішній торговий індикатор-Експортує в мільйоні ЄВРО

TIME	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Норвегія	38 624,0	43 205,7	45 810,0	46 219,4	45 833,9	44 481,0	44 605,2	47 304,7	49 982,7	51 563,9	48 577,5	56 567,4
Швейцарія	98 643,6	115 406,7	123 029,9	116 883,5	114 934,1	121 292,3	124 842,3	131 978,4	134 624,5	146 507,6	142 300,7	156 550,4
Сполучене Королівство	229 710,6	251 284,9	268 776,8	273 474,2	290 922,6	316 375,6	315 862,0	320 568,8	319 927,4	320 195,1	278 302,5	283 168,7
Росія	82 710,4	103 781,3	117 932,0	114 801,7	99 104,6	70 456,0	69 284,5	82 770,3	82 295,9	87 755,1	78 993,6	89 264,8
Україна	16 942,8	20 797,8	23 331,2	23 344,1	16 654,7	13 719,1	16 176,5	19 837,9	21 548,5	24 152,7	23 119,0	28 297,6
Канада	21 668,3	23 972,9	26 092,2	26 953,9	26 924,6	29 880,9	29 640,6	32 197,3	35 214,4	38 323,5	33 493,4	37 300,9
США	202 925,0	222 593,2	248 209,0	245 984,2	265 917,8	310 833,3	308 818,1	324 131,0	351 054,2	384 622,7	353 162,3	399 467,9
Японія	39 158,4	44 069,8	50 149,4	48 839,5	48 079,7	50 712,7	52 297,3	54 061,6	57 798,0	62 628,3	55 239,9	62 379,4
Індія	30 522,9	34 633,5	33 391,3	30 319,8	30 977,8	32 823,2	33 792,7	37 048,7	40 064,5	38 178,3	32 153,5	41 807,7

Зовнішній торговий індикатор-Імпортує в мільйоні ЄВРО

TIME	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ПАРТНЕР												
Норвегія	56 584,1	66 387,0	70 843,5	66 635,1	64 135,3	56 998,7	47 348,7	52 732,9	60 981,7	54 146,1	42 481,5	74 471,0
Швейцарія	77 507,1	85 954,9	86 170,8	85 641,7	87 732,1	93 570,1	95 734,5	99 146,5	101 921,5	109 871,2	108 910,9	124 089,4
Сполучене Королівство	168 897,4	189 454,4	188 552,5	183 538,0	181 920,3	184 652,0	180 391,4	191 528,5	196 603,9	194 299,4	169 045,3	147 400,6
Росія	155 796,9	193 058,7	203 606,7	199 049,4	174 706,8	130 319,2	113 940,0	138 260,2	160 911,7	144 942,0	94 735,5	163 613,0
Україна	11 315,1	14 906,6	14 323,2	13 441,3	13 240,5	12 504,0	12 860,1	16 239,4	17 435,6	19 138,6	16 334,8	24 015,6
Канада	14 678,0	16 803,6	16 215,0	16 184,2	16 416,4	16 026,0	16 681,7	18 173,4	19 658,5	20 996,6	20 444,4	23 602,9
США	142 060,4	155 026,3	167 094,7	164 720,4	168 857,9	197 393,0	195 250,4	203 457,9	214 672,8	235 171,6	202 981,6	232 916,8
Японія	57 693,3	59 677,1	55 064,1	48 578,6	48 785,7	51 096,0	54 652,9	57 128,5	59 684,5	63 030,2	54 955,2	62 265,2

Додаток Г торгівля їжею, напоями і тютюном

Експортує в мільйоні ЄВРО

TIME	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Норвегія	2 560,4	2 947,9	3 354,6	3 591,8	3 608,7	3 637,0	3 757,0	3 800,7	3 933,9	4 109,4	4 488,6	4 962,0
Швейцарія	5 256,7	5 656,9	5 914,4	6 302,3	6 418,6	6 801,7	7 068,2	7 355,5	7 432,4	7 662,3	8 280,0	8 991,5
Сполучене Королівство	27 257,5	28 855,5	31 316,6	33 475,0	34 490,3	37 161,9	36 834,5	37 994,4	39 036,9	38 861,5	39 176,2	38 039,1
Росія	7 993,4	8 926,1	9 739,7	10 278,1	7 816,1	4 380,5	4 335,5	5 047,4	5 198,1	5 616,0	5 393,2	5 791,1
Україна	1 354,9	1 523,4	1 825,4	1 821,9	1 464,3	1 120,2	1 270,9	1 518,5	1 783,3	2 202,0	2 618,9	2 841,9
Канада	1 857,7	1 988,6	2 250,2	2 261,0	2 274,4	2 503,8	2 630,2	2 851,9	3 018,6	3 247,5	3 390,5	3 759,8
США	9 342,9	10 034,6	11 208,4	11 444,5	12 155,6	14 643,3	15 725,2	17 007,6	17 290,9	19 268,0	18 674,7	21 522,8
Аргентина	85,9	94,2	112,1	109,4	104,5	119,8	142,9	190,1	175,2	142,9	139,4	156,0
Бразилія	767,7	854,2	986,7	1 018,6	1 122,2	1 094,6	1 094,3	1 177,8	1 177,5	1 305,9	1 226,1	1 303,6
Японія	3 701,6	4 103,9	4 549,0	4 503,9	4 637,8	4 600,7	5 031,7	5 661,7	5 937,4	6 748,8	6 614,3	6 878,9
Індія	164,9	235,7	211,1	192,3	221,2	316,9	474,8	447,2	358,5	428,2	316,6	428,5
В'єтнам	458,9	556,3	662,5	691,4	775,2	932,7	1 302,2	1 063,0	964,3	977,4	898,4	1 098,4
Австралія	1 252,2	1 517,9	1 792,3	1 911,5	1 988,1	2 215,4	2 389,6	2 585,7	2 658,9	2 833,4	2 976,7	3 086,9

Імпортує в мільйоні ЄВРО

TIME	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Норвегія	3 972,4	4 016,6	4 101,2	4 818,0	5 189,3	5 646,8	6 657,3	6 774,5	7 017,8	7 069,0	6 666,7	7 083,9
Швейцарія	3 067,6	3 453,5	3 762,1	3 959,0	4 061,6	4 233,0	4 304,8	4 296,9	4 216,8	4 336,0	4 316,5	4 211,7
Сполучене Королівство	12 479,9	13 542,5	13 681,5	14 329,8	14 613,4	15 460,2	15 697,7	16 160,5	16 685,6	17 233,5	15 834,7	12 188,1
Росія	531,0	911,8	1 305,1	1 107,8	1 371,7	1 340,2	1 440,3	1 340,2	1 739,2	1 619,5	1 721,0	2 123,0
Україна	448,0	1 284,6	2 287,0	2 066,7	2 310,2	2 568,7	2 318,9	2 888,2	3 470,1	4 123,0	3 074,6	3 416,0
Канада	970,8	1 164,8	1 076,7	1 081,9	1 630,2	1 561,2	1 416,0	1 346,0	1 405,2	1 464,6	1 686,1	1 861,9
США	4 785,0	5 502,1	5 432,2	6 246,9	6 615,2	7 764,7	6 993,3	6 820,1	7 187,0	7 144,5	6 949,8	6 555,7
Аргентина	5 164,2	5 280,7	5 153,4	4 621,5	4 618,7	4 860,1	5 013,8	4 843,4	4 412,5	4 255,7	3 993,0	4 883,6
Бразилія	8 649,5	10 684,6	10 550,8	9 843,7	9 455,8	9 677,3	8 758,2	8 870,7	8 786,2	8 772,8	8 283,8	9 238,0
Японія	130,7	118,5	120,9	121,9	138,4	174,8	227,9	238,9	247,2	290,5	285,1	406,3
Індія	1 449,9	1 858,8	1 969,8	2 016,4	2 231,4	2 362,5	2 281,9	2 783,2	2 423,9	2 356,4	2 064,0	2 652,7
В'єтнам	1 802,1	2 203,4	2 492,3	2 265,0	2 494,3	2 879,0	3 013,3	3 301,9	3 084,6	2 953,0	2 896,5	2 969,8
Австралія	462,1	530,6	527,8	547,1	559,6	679,9	672,1	654,4	597,6	511,0	470,5	628,4

Додаток Д торгівля Сировиною

Експортує в мільйоні ЄВРО

TIME	Норвегія	Швейцарія	Сполучене Королівство	Росія	Україна	Канада	США	Японія	Австралія
2010	1 213,9	1 770,3	5 640,1	1 395,1	373,0	368,4	2 348,2	1 469,8	298,8
2011	1 480,9	1 900,5	6 353,2	1 960,4	454,5	422,8	2 719,6	1 712,1	308,7
2012	1 615,4	1 800,8	6 295,8	2 241,7	529,5	518,9	2 997,7	1 610,2	301,5
2013	1 543,2	1 822,8	6 125,4	2 166,4	553,8	576,6	2 982,0	1 750,9	301,4
2014	1 602,5	1 800,1	6 554,6	1 595,3	431,1	637,9	3 283,8	1 520,2	352,4
2015	1 618,9	1 832,2	6 643,6	1 323,7	399,6	678,1	3 402,7	1 581,9	340,0
2016	1 725,2	1 851,9	6 619,5	1 456,7	476,7	650,1	3 650,3	1 724,6	381,3
2017	1 967,5	1 966,7	6 741,1	1 690,5	565,4	612,8	4 301,2	1 768,1	429,7
2018	2 016,2	2 002,3	7 295,8	1 689,7	579,6	699,1	4 494,4	1 786,2	570,2
2019	1 927,7	1 990,3	7 082,7	1 957,5	601,6	655,9	4 814,6	2 016,4	441,2
2020	2 035,5	2 068,5	7 204,1	2 292,1	559,7	576,5	5 399,2	1 636,1	485,0
2021	2 460,3	2 622,6	10 547,6	2 617,2	664,5	669,0	6 802,8	2 222,2	710,3

Імпортує в мільйоні ЄВРО

TIME	Норвегія	Швейцарія	Сполучене Королівство	Росія	Україна	Канада	США	Японія	Австралія
2010	1 370,0	1 344,2	4 219,7	3 620,5	2 914,6	3 639,8	6 083,1	472,3	1 514,1
2011	1 670,1	1 503,1	4 865,7	4 163,1	3 457,9	4 140,2	7 161,1	598,2	2 364,7
2012	1 730,3	1 471,4	4 771,5	4 224,1	3 600,8	3 582,0	7 145,0	638,4	2 808,6
2013	1 722,0	1 401,0	4 157,8	3 805,8	3 471,9	3 271,7	7 731,9	570,9	2 388,1
2014	1 770,8	1 425,4	4 058,2	3 426,0	3 153,7	2 965,6	7 243,2	583,8	2 081,2
2015	1 730,4	1 255,5	3 924,8	3 176,6	2 969,6	2 957,3	7 939,9	559,2	1 985,1
2016	1 529,8	1 220,6	3 611,8	3 383,1	3 353,2	3 040,0	7 803,7	603,8	1 495,8
2017	1 704,2	1 331,6	3 986,8	4 193,3	4 487,5	3 911,9	7 901,9	700,7	2 101,6
2018	1 807,7	1 372,7	4 316,8	4 665,9	4 588,3	3 917,2	9 492,9	769,4	1 832,0
2019	1 817,4	1 399,9	4 019,0	4 750,6	5 677,9	4 865,9	10 221,9	740,5	1 685,0
2020	1 752,5	1 355,5	3 816,8	4 974,6	4 904,4	5 748,1	9 575,9	666,6	1 409,5
2021	2 121,0	1 927,5	4 838,2	7 271,8	7 365,6	6 331,6	11 700,9	753,5	2 461,4

Додаток Е торгівля мінеральним паливом, мастилами

Експортує в мільйоні ЄВРО

TIME	Норвегія	Швейцарія	Сполучене Королівство	Росія	Канада	США
2010	2 668,2	5 232,8	9 552,9	687,9	1 456,7	9 381,2
2011	2 467,6	6 009,1	13 752,4	1 042,3	2 060,5	12 514,0
2012	2 808,5	7 915,5	17 378,1	1 275,1	1 357,7	13 921,2
2013	2 516,6	6 993,4	15 794,8	1 056,9	1 810,4	11 406,9
2014	2 052,2	5 683,1	12 787,4	736,8	1 772,0	12 183,2
2015	1 636,4	5 962,3	10 319,3	604,3	1 800,8	8 620,1
2016	1 991,0	4 809,1	8 123,3	573,8	1 629,7	7 724,6
2017	2 123,0	5 405,9	10 723,6	640,8	1 933,6	8 929,4
2018	2 438,1	5 526,7	11 620,6	714,7	2 405,6	11 706,9
2019	2 753,6	5 992,3	10 075,5	634,1	2 588,3	12 179,3
2020	1 571,4	3 650,1	5 595,8	588,0	1 245,3	6 345,2
2021	2 678,3	6 903,4	10 397,7	794,8	1 829,8	13 124,4

Імпортує в мільйоні ЄВРО

TIME	Норвегія	Швейцарія	Сполучене Королівство	Росія	Канада	США
2010	24 518,7	1 152,1	25 112,1	117 894,4	1 106,2	9 004,8
2011	29 587,0	994,3	34 449,7	147 986,3	1 948,7	15 581,7
2012	32 677,9	1 293,2	36 882,0	157 017,7	1 857,8	17 160,4
2013	32 542,2	999,8	34 132,4	154 568,8	1 669,0	16 577,9
2014	30 968,1	857,2	29 400,3	130 866,5	2 030,6	14 125,6
2015	22 569,9	621,3	20 983,3	87 815,4	809,7	10 359,3
2016	17 163,9	603,9	16 982,9	75 255,4	1 025,3	9 131,3
2017	22 067,5	698,4	21 020,0	93 519,7	2 089,1	12 316,6
2018	27 103,5	926,2	24 691,7	109 650,9	2 305,6	18 686,8
2019	22 807,5	1 016,0	22 357,4	99 648,1	2 063,6	23 232,1
2020	15 230,4	881,4	15 181,8	59 809,7	1 101,4	19 726,3
2021	29 810,3	1 553,8	21 201,6	103 977,5	1 910,9	33 329,3

Додаток Є Хімічні речовини

Експортує в мільйоні ЄВРО

TIME	Норвегія	Швейцарія	Сполучене Королівство	Росія	Україна	Канада	США	Японія
2010	3 863,2	19 384,0	36 368,0	14 921,0	3 366,3	4 636,6	49 883,3	10 423,7
2011	4 072,9	22 198,7	37 995,5	17 039,1	3 843,8	4 482,7	52 147,5	11 735,0
2012	4 352,7	23 828,4	41 618,7	18 621,7	4 453,6	5 005,2	56 752,9	13 120,9
2013	4 478,9	24 295,7	42 617,6	19 268,6	4 398,0	5 116,9	53 730,3	12 346,5
2014	4 463,3	25 007,9	47 462,5	18 424,8	3 528,8	4 796,9	58 219,2	11 101,6
2015	4 723,2	25 929,1	50 349,3	14 940,1	2 954,1	5 350,5	70 931,9	13 588,2
2016	4 663,2	29 150,1	48 476,5	15 117,0	3 304,8	5 489,4	73 286,7	13 271,0
2017	4 851,0	32 332,7	50 676,8	17 337,7	3 848,9	6 188,5	73 317,0	12 467,1
2018	5 019,4	32 653,1	47 615,8	17 047,2	4 053,5	7 005,7	88 213,0	13 309,8
2019	5 048,4	34 824,5	48 609,8	19 799,7	4 611,3	7 823,4	103 357,5	13 679,0
2020	5 123,3	37 836,6	44 063,9	16 674,4	4 607,2	7 846,7	111 195,0	13 208,3
2021	6 199,1	40 014,8	45 270,2	20 061,3	5 609,9	7 989,5	115 387,1	17 282,6

Імпортує в мільйоні ЄВРО

TIME	Норвегія	Швейцарія	Сполучене Королівство	Росія	Україна	Канада	США	Японія
2010	2 690,3	27 019,6	33 288,2	4 356,3	471,9	1 629,6	33 294,7	6 066,2
2011	3 227,4	30 129,6	35 248,0	5 319,8	867,7	1 731,6	34 739,3	6 421,1
2012	3 277,2	31 053,8	34 873,3	5 771,2	682,2	1 972,6	38 239,7	6 039,3
2013	3 245,1	31 055,9	33 824,9	5 869,1	541,2	2 260,0	39 152,0	5 504,6
2014	3 199,3	32 966,6	33 229,6	6 059,9	544,5	2 005,0	41 242,3	5 294,3
2015	3 026,4	34 760,2	34 443,1	5 292,2	503,9	2 149,6	50 668,3	5 697,1
2016	2 853,5	37 333,8	35 310,1	4 354,7	391,8	2 051,6	51 002,6	6 244,0
2017	3 213,8	37 931,8	36 610,1	4 737,4	458,3	2 051,7	50 979,4	6 235,4
2018	3 394,6	39 253,1	34 847,1	5 404,4	597,2	2 656,7	49 711,3	6 491,3
2019	3 292,3	47 225,9	33 112,0	5 537,5	660,1	2 713,2	53 853,4	7 314,5
2020	2 856,6	50 727,8	33 208,8	4 136,6	636,6	3 344,6	50 317,9	7 797,3
2021	3 462,4	57 019,5	26 567,0	6 797,1	1 080,3	2 960,8	57 674,5	9 040,0

Додаток Ж Інші промислові товари

Експортує в мільйоні ЄВРО

ТІМ Е	Норвегія	Швейцар ія	Сполуче не Королі вство	Росія	Україна	Канада	США	Японія
2010	11 278,8	31 023,0	53 756,4	19 580,4	4 791,5	4 616,4	43 506,7	9 667,6
2011	12 599,1	36 751,1	60 080,1	23 814,8	5 398,1	5 306,1	47 684,0	10 637,9
2012	13 804,7	37 910,7	62 857,3	26 521,5	5 603,1	5 371,7	53 338,1	12 204,1
2013	13 718,0	37 483,7	62 293,9	26 566,1	5 634,9	5 271,9	54 025,6	11 421,8
2014	13 618,7	38 378,0	67 317,4	23 834,1	4 200,8	5 598,1	57 835,9	11 347,0
2015	13 283,7	39 669,5	73 674,6	17 304,9	3 408,7	6 084,8	65 902,8	11 580,5
2016	13 306,7	40 442,3	72 878,7	16 854,1	3 939,1	6 008,5	65 185,1	11 835,7
2017	14 049,0	43 417,3	76 222,5	19 871,4	4 499,8	6 736,1	69 893,4	12 164,8
2018	14 451,5	46 210,8	77 108,4	19 613,7	4 899,0	7 790,8	75 083,1	12 717,0
2019	14 956,8	49 589,5	79 342,0	20 552,4	5 297,2	8 346,8	78 623,1	13 256,7
2020	14 252,4	45 552,9	68 476,9	17 994,1	5 188,9	7 616,3	69 471,7	11 718,1
2021	15 978,4	52 704,5	69 213,5	19 531,2	6 160,3	9 166,0	86 998,6	12 791,2

Імпортує в мільйоні ЄВРО

ТІМ Е	Норве гія	Швейцар ія	Сполучене К оролівство	Росія	Україна	Канада	США	Японія
2010	6 836,7	21 124,9	35 917,9	12 320,7	4 237,1	2 267,2	27 021,3	10 964,5
2011	7 332,9	23 974,9	40 122,2	13 851,0	5 534,1	2 392,8	28 566,8	11 884,9
2012	7 051,0	23 823,6	38 471,0	13 008,4	4 250,6	2 119,5	29 345,0	11 026,1
2013	6 136,5	24 051,2	37 730,4	12 026,6	4 371,9	2 445,1	29 057,3	9 509,2
2014	6 000,6	25 323,0	38 101,5	13 545,1	4 331,4	2 898,1	30 428,9	9 794,8
2015	6 690,9	27 875,7	40 756,9	13 913,2	4 019,0	2 805,2	36 246,9	10 104,6
2016	6 150,9	27 169,8	40 062,4	14 394,6	4 264,6	2 457,5	35 000,6	10 597,5
2017	7 106,0	27 950,1	41 689,4	16 745,1	5 084,5	2 567,4	36 906,5	10 806,0
2018	7 473,2	28 369,6	42 690,2	19 117,8	5 696,7	3 204,0	37 822,8	11 608,8
2019	7 046,9	28 661,6	43 443,0	16 309,0	5 527,4	3 247,1	39 646,9	12 003,5
2020	6 419,6	24 493,0	38 080,3	13 102,2	4 964,7	2 968,6	35 454,6	10 831,6
2021	8 395,7	27 857,5	30 395,3	21 028,3	8 563,8	4 027,3	38 457,7	12 894,7